

VELIKI DOGODEK

Pred kratkim smo bili priča otvoritvi del za karavanški predor, katere bo opravljalo poslovno združenje GAST, torej tudi mi. Trenutno je to ena največjih gradenj v Sloveniji — ne samo po zahtevnosti gradnje in velikosti ampak tudi po obsegu potrebnih sredstev zanjo (5.068 milijonov dinarjev). Karavanški predor bo moral biti končan v štirih letih in v prvem delu tega roka bosta dve naši TOZD GE Jesenice in GE Nizke gradnje morali končati objekt, katerega izgradnja je bila zaupana Gradisu — most dolg 160 m. Na eni strani se bo ta most priključil neposredno v predor na drugi strani, pa končal v objektih za opravljanje obmejnih formalnosti.

Kako pomembna je ta gradnja za nas, za Avstrijo in pravzaprav za celotno srednjo Evropo, nam pove

tudi dejstvo, da so se otvoritve udeležili visoki funkcionarji obeh sosednjih držav: Veselin Džuranović kot predstavnik Jugoslavije in dr. Bruno Kreisky kot predstavnik Avstrije. Otvoritve se je udeležil tudi predsednik IS skupščine SRS dr. Anton Vratuša in koroški deželni glavar Leopold Wagner. Vsi naši in avstrijski politični močje so ob tej priložnosti izjavili, da prav ta gradnja pomeni dokaz, kako lahko poteka sodelovanje dveh sosednjih dežel.

Kot izvajalci enega izmed objektov na tem velikem gradbišču pa ta trenutek želimo, da bodo dela potekala brez zastojev in večjih težav in, da bomo tako čez nekaj let lahko zopet dokazali, da smo sposobni graditi tudi najzahtevnejše objekte.

Slovesnosti ob otvoritvi del za karavanški predor so se udeležili tudi visoki funkcionarji obeh sosednjih držav Avstrije in Jugoslavije, in sicer: dr. Bruno Kreisky, Veselin Džuranović, Leopold Wagner, dr. Anton Vratuša ter ostali ugledni gosti

PREVOZ CEMENTA

Problemi proizvodnje in distribucije cementa pestijo celotno slovensko gospodarstvo. Tako proizvajalci kot prevozniki so si prizadevali, da bi te probleme vsaj delno rešili. Vendar so bili rezultati tako na področju proizvodnje kot na področju prevoza cementa bolj ali manj nezadovoljivi oz. parcialni. Prizadevanja proizvajalcev cementa so bila usmerjena k razširitvi zmogljivosti in povečanju proizvodnje. Po predvidevanjih in začrtanih planih bi obe slovenski cementarni (Anhovo in Trbovlje) v letih 1980—1981 bili sposobni v celoti zadovoljiti potrebe po cementu v Sloveniji.

Vendar lahko rečemo, da že v obdobju 1977—79 beležimo pomembno povečanje proizvodnje cementa.

Povečanje proizvodnje cementa v zadnjih letih je istočasno zahtevalo in tudi še naprej zahteva usklajevanje s prevozniki in njihovo večje angažiranje pri prevozu cementa.

Rezultati dogovarjanja med proizvajalci in porabniki so tudi napori in prizadevanja ŽG, da se čim smotrnejše vključi v verigo distribucije cementa.

Prevoz cementa od proizvajalca do potrošnika je lahko neposreden ali posreden. Neposreden prevoz opravljamo z avtocisternami in specialnimi železniškimi cisternami, v kolikor z gradbiščem ali z betonarno obstoja tirna povezava. Cement se pri potrošniku s pomočjo pnevmatike prečrpa v silose zmogljivosti 50 — 500 ton. Posreden prevoz je kombiniran prevoz z uporabo železniških in cestnih vozil. V praksi sta uveljavljena in preizkušena dva načina.

— Prvi način temelji na silosni pretovorni postaji, kamor se dovažata rinfuzni cement po železnici. Ta način kombiniranega prevoza je zaradi visokih investicijskih in obratovnih stroškov silosne pretovorne postaje tudi do 50 % dražji od neposrednega prevoza po cesti.

Drugi način kombiniranega prevoza je izvedljiv s specialnimi tank-kontejnerji. Ta način kombiniranega prevoza je po ceni enak cestnemu prevozu do razdalje 150 — 200 km. Na večjih razdaljah pa je cenejši od cestnega prevoza.

Železniško gospodarstvo Ljubljana je izdelalo posebno analizo alternativnih možnosti prevoza rinfuznega cementa iz cementarne »Salonit« Anhovo v Ljubljano in druge večje potrošniške centre. Na osnovi te analize je bilo ugotovljeno, da je najbolj ekonomičen in ustrezen kombiniran prevoz rinfuznega cementa s pomočjo kontejnerjev. Poleg te analize je bila izvedena tudi tržna analiza.

Na osnovi obeh analiz se je ŽG Ljubljana odločilo za nabavo 75 tank-kontejnerjev. Izbrani dobavitelj kompresorjev in kontejnerjev je bil Itas Kočevje.

Z namenom čimprejšnjega vključevanja železnice v prevoz cementa je ŽG vzelo v najem za dobo enega leta (do 1. 3. 1979) 25 švedskih tank-kontejnerjev.

Za uspešno opravljanje kombiniranega prevoza po sistemu »od vrat do vrat« se je ŽG odločilo poleg omenjenih kontejnerjev za prevoz cementa tudi za nabavo (uvoz) dvostranskega kontejnerskega prekladalnika (manipulatorja).

Obseg investicije je približno 56 milijonov din. Delež lastnih sredstev

ŽG pri tej investiciji je znašal 34 %, ostala sredstva so bila zagotovljena z bančnimi in komercialnimi krediti.

Iz Itasa so nam že dobavili 75 kontejnerjev, ki jih uporabljamo pri transportu cementa iz Anhovega. Poleg tega pa se dogovarjamo z Itasom še za nakup novih 50 silokontejnerjev.

Odločitev za nakup domačih kontejnerjev pa nam bo prinesla prihranek deviznih sredstev.

Osnovni motivi investitorja ŽG v organizacijo prevoza cementa so:

— Zagotovljena je bila večja udeležba železnice v transportu rinfuznega cementa iz Anhovega v Ljubljano in ostala večja slovenska potrošna skladišča (Maribor, Celje, Kranj, itd.).

— Zatrpanost cest, tendence, da se opuščajo manše betonarne na gradbiščih in da se gre v izgradnjo centralnih, visokokapacitetnih betonarn za širše gradbeno območje, so bili osnovni razlogi, da je železnica iskala vse možnosti, da se v večji meri vključi v te prevoze.

— ŽG Ljubljana razpolaga s 70 Uaces vagoni, ki so primerni za neposreden transport rinfuznega cementa in so bili doslej na območju SR Slovenije premalo izkoriščeni.

— Kontejnerizacija prevoza blaga se v našem notranjem prometu ne razvija, kot smo pričakovali, zato bo z uveljavitvijo kontejnerskega prevoza cementa ŽG Ljubljana pridobilo za ta način prevoza tudi druge uporabnike, bodisi za prevoz sipkih gradbenih materialov (kremenčeva moka, kremenčev pesek, hidrirano apno ipd.), bodisi za prevoz drugega podobnega blaga (fosfati, glinica, PVC, močna krmila, pšenica, moka itd.).

— Prevoz cementa po železnici daje tudi ugodne ekonomske rezultate, ki se odražajo na eni strani v povečanju transportnih dohodkov, na drugi strani pa v boljši izkoriščenosti zmogljivosti.

— S kontejnerizacijo cementa uresničuje ŽG Ljubljana cilje prometne politike, ki težijo k racionalizaciji transporta: uresničevanje teh ciljev pa se kaže v vračanju blaga s ceste na železnico, kar vpliva na manjšo porabo energije.

Železniško gospodarstvo je bilo tudi pred nabavo kontejnerjev udeleženo v prevozu cementa iz slovenskih cementarn.

V letu 1977 je bilo prepeljanih 44.000 ton rinfuznega cementa in cementa v vrečah iz Anhovega. Prevoz cementa pred vključitvijo kontejnerjev se je izvajal v klasičnih cisternah (rinfuzni cement) in vagonih (cement v vrečah). V letu 1978 so bili vključeni v prevoz najeti kontejnerji. V desetih mesecih l. 1979 smo po železnici prepeljali iz Cementarne Anhovo že 194.000 ton, do konca leta pa ocenjujemo, da bomo

Precejšen del transporta gre po železnici

prepeljali približno 230.000 ton, kar je petkrat več kot v l. 1977.

Celotna količina cementa, ki jo je Železniško gospodarstvo transportiralo do uporabnikov ne glede na to ali gre za količino, proizvedeno v slovenskih cementarnah, ali je iz drugih virov, je znašala v letu 1977 384.000 ton, letos pa bomo prepeljali 460.000 ton (če bi se ta količina transportirala z ustreznimi cestnimi vozili, bi bilo potrebno cca 23.000 vozil).

Trenutno se prevoz cementa v kontejnerjih opravlja za potrebe ljubljanske, delno gorenjske regije in celjske regije. Organiziran je s takimi imenovanimi cementnimi kontejnerskimi blok-vlaki, ki vozijo ob delavnikih dvakrat dnevno v Ljubljano in trikrat tedensko v Celje.

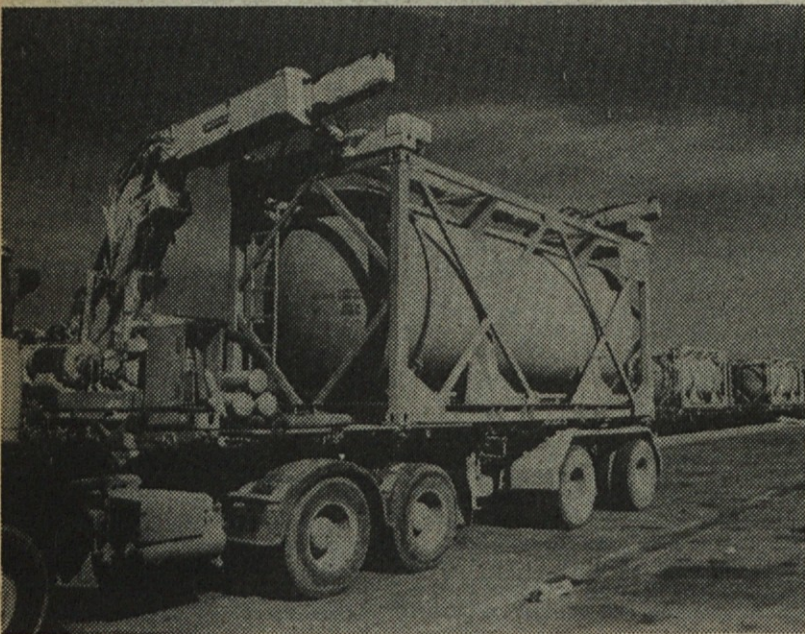
Vozni red je prilagojen potrebam uporabnikov. Naloženi vlaki prispejo v Ljubljano in Celje pred 6. uro, ko se začne razvažanje in razkladanje naročnikom na delovnem mestu (gradbišča, betonarne, itd.).

Potrebe mariborske in murskosoboške regije pa za zdaj pokrivajo klasične cisterne in pretočni silosi.

Zahvala

Za številne čestitke in izrečene želje ob mojem jubileju se vsem najlepše zahvaljujem, zlasti TOZD GE Celje in KO Ljubljana, še posebno pa samoupravnim organom, osnovni organizaciji sindikata in direktorju Ing. Francu Gačniku iz TOZD GE Maribor za izrečene želje in topel sprejem na zadnji proslavi letošnjih jubilarov v Mariboru.

Lojze Cepuš

Tank kontejner za prevoz cementa

Do tričetrletja — dobri rezultati

Verjetno so že vsi delavci, ki berejo Gradisov vestnik opazili, da mineta skoraj dva meseca preden so objavljeni podatki o rezultatih poslovanja za določeno obdobje. Tokrat smo v analitsko planski službi pohiteli pri zbiranju podatkov za celoten Gradis in lahko nekoliko prej objavimo podatke o tem, kako smo poslovali, koliko smo dosegli in kako smo doseženo začasno razdelili. Podatki so za delavce zanimivi še toliko bolj, ker so zadnje dni v mesecu oktobru v TOZD bili na zborih seznanjeni z dosežki in so odločali o začasni razdelitvi čistega dohodka, sedaj pa imajo možnost, da vidijo kako je s poslovanjem nas vseh.

PORAST OBSEGA DEL JE VELIK

Lani smo ob tričetrletju izpolnili 80 % planirane vrednosti proizvod-

nje, letos pa 86 % — torej nekoliko več, tako, da lahko pričakujemo, da bo planirana vrednost 5.791 mio din presežena. V primerjavi z lanskim obdobjem se je obseg del merjen z vrednostjo proizvodnje povečal za 41 %. Z upoštevanjem porasta cen za 20 % pa se je obseg del realno povečal za 17,5 %.

Zaposlenih nas je bilo 7.425, to je za slabih 5 % več kot lani. Skupaj smo opravili 10,7 mio učinkovitih ur. Torej je bila naša produktivnost merjena z vrednostjo lastne proizvodnje na učinkovito uro 317 din. V primerjavi z lanskim letom je nominalno večja za 35 %, realno pa za 12,5 %, kar je precej.

Obseg del lahko prikažemo še z nekaterimi sestavinami — pogledjmo jih.

Sestavina	I—IX 78	GN 79	I—IX 79	I—IX 79 I—IX 78	I—IX 79 GN 79
Vred. lastne proizv.	2.444	4.104	3.427	140	84
Celotni prihodek	3.616	6.096	4.844	134	79
Materialni stroški	2.520	4.205	3.420	136	81
Družbeni proizvod	1.096	1.891	1.424	130	75
Amortizacija	64	106	80	125	76
Dohodek	1.032	1.785	1.344	130	75

Vrednost lastne proizvodnje, brez obrtniških del in del kooperantov znaša 3.427 mio din, to je 40 % več kot lani ob tem času. Celotni prihodek se je povečal za 34 % in dosega s 79 % planirano vrednost za letošnje leto. Nekoliko večji indeks porasta kažejo materialni stroški, posledica je sorazmerno manjše povečanje družbenega proizvoda in dohodka.

PORAST DOHODKA MALO ZAOSTAJA

Kot smo že omenili porast dohodka zaostaja za rastjo obsega del. Dosegli smo 1.344 mio din dohodka. V primerjavi z lanskim obdobjem se je povečal za 30 % in dosega planirano vrednost s 75 %. Lani smo ob tem času dosegli 69 % planirane vrednosti. V naslednji preglednici je prikazana struktura dohodka in njegova razdelitev.

	I—IX 78	GN 79	% I—IX 79	% I—IX 79 I—IX 78	I—IX 79 GN 79	I—IX 78 GN 79
Dohodek	1.032	100	1.786	100	1.344	100
Obveznosti	286	28	469	26	375	28
Čisti dohodek	746	72	1.317	74	969	72
Del ČD za os. d.	478	46	857	48	618	46
Del ČD za stan. izgr.	35	3	60	3	47	3
Del ČD za SP	60	6	108	6	87	7
Del ČD za posl. sklad	148	14	248	14	185	14
Del ČD za rez. sklad	25	3	44	3	32	2

Obveznosti iz dohodka so lani tvorile 28 % dohodka, planirali smo zmanjšanje njihovega deleža na 26 %, ostajamo pa še vedno na 28 %. Sama rast obveznosti, ki jih moramo plačevati iz dohodka, se je res umirila — spremenili pa so se

predpisi in se obresti, ki nastajajo z meničnim poslovanjem in iternimi krediti med TOZD v poslovanju naše Interne banke, knjižijo in plačujejo v breme dohodka, medtem ko so selani iz poslovnih stroškov in so se ti zneski prikazovali v mate-

rialnih stroških. Obresti, ki nastajajo z omenjenim poslovanjem, so pri nekaterih TOZD zelo visoke.

Čisti dohodek, s katerim razpolagamo v Gradisu, znaša 969 mio din. Večji je za 3 % in dosega planirano nega s 74 %. Lani smo ob tem času dosegli 70 % planirane vrednosti čistega dohodka.

Osebnih dohodki v višini 618 mio din so se povečali za 29 %, le za 1 % manj kot se je povečal dohodek. Življenjski stroški so po podatkih Zavoda za statistiko SRS večji za 24 %. To pomeni, da so se naši osebni dohodki realno povečali za 4 %. Vsi organizatorji dela na TOZD in v Delovni skupnosti dobe posebno analizo osebnih dohodkov, kjer so prikazani izčrpni podatki o osebnih dohodkih po posameznih TOZD, kvalifikacijah, ipd.

Iz čistega dohodka izločimo še del namenjen za stanovanjsko izgradnjo, — 47 mio din. TOZD izločijo v ta namen 6 do 9 % ob bruto osebnih dohodkov. Ostanek čistega dohodka razdelimo v sklade. Za sklade nam je ostalo 304 mio din. Lani smo

v sklade namenili 233 mio din. Povečanje ostanka čistega dohodka za sklade je 30 %. Ob koncu leta naj bi za sklade namenili 400 mio din. Do sedaj smo razdelili 76 % od te vrednosti.

Iz Bilance uspeha je razvidno koliko smo namenili za poslovni sklad, žal pa iz nje ni razvidno za kakšne namene, saj vsi vemo, da moramo dati posojilo federaciji za kreditiranje hitrejšega razvoja nerazvitih, del je namenjen za pokrivanje raznih obveznosti družbi (ceste, luke, železnice), ostalo pa porabimo za razširitev lastnih zmogljivosti.

Pri tem moramo omeniti še amortizacijo, ki se izloča in zbira v iste namene. Po zakonu predpisana amortizacija je 80 mio din. Poleg nje smo se odločili še za amortizacijo nad predpisnimi minimalnimi stopnjami v višini 32 mio din.

KAZALNIKI — NAJBOLJŠE MERILO USPEHA

Absolutne številke nam pokažejo obseg del in deloma tudi uspeh. Ko pa izračunamo kazalnike, nam le ti povedo še več.

Kazalnik	I—IX 78	GN 79	I—IX 79	I—IX 79 I—IX 78	I—IX 79 GN 79
1. VLP/ef. uro	235	284	317	135	112
2. Celotni prih. v porabl. sredstvih	1,40	1,41	1,38	96	98
3. D/ph	44,49	54,07	55,17	124	102
4. OD/ph	20,59	25,94	25,37	123	98
5. Delež OD v dohodku	46	48	46	100	96
6. Akumulacija v prim. s popr. upor. posl. sredstvi	0,108	0,116	0,098	91	84

Prvi kazalnik kaže produktivnost. Omenili smo že, da se je nominalno povečala za 35 %, realno pa za 12,5. Dosežena produktivnost je že tudi večja od načrtovane.

Kazalnik ekonomičnosti pod zap. št. 2 se je v primerjavi z lanskim obdobjem nekoliko poslabšal. Lani smo na 1 dinar porabljenih sredstev ustvarili 1,40 din celotnega prihodka. Letos 1,38 din, kar je za 2 % manj. Naš najpomembnejši kazalnik je D/ph. Povečal se je za 24 %. Ker se je povečal nekoliko bolj kot so se povečale cene, je s tem rezultatom presežena planirana vrednost za 2 %.

Iz četrtega kazalnika ugotovimo, da so se osebni dohodki na pogojno uro povečali v manjši meri kot dohodek, kar je v skladu s predpisanimi merili. Dosegli smo 98 % planirane vrednosti. Zaostanek dinamike osebnih dohodkov za porastom živ-

ljenjskih stroškov kaže, da so se realni OD/ph znižali za 1 %. Delež osebnih dohodkov v dohodku ostaja nepsremenjen 46 %.

Šesti kazalnik kaže donosnost vloženih sredstev. V primerjavi z lanskim tričetrletjem se je donosnost zmanjšala za 9 % in zaostaja za načrtovano za 16 %. Vzrok zmanjšanja donosnosti je predvsem v visokih vloženih sredstvih. Potrebno bo zmanjšati vložena sredstva, ali jih pa bo vsaj obdržati na tej višini kot so.

Podatki kažejo, da smo zdoseženim lahko zadovoljni. Pred nami so še trije meseci do končnega obračuna našega dela in če ne bo zgodnja in huda zima, bomo lahko manjše slabosti v poslovanju in rezultatih še popravili. Svoj vpliv na končen rezultat bodo imeli tudi stabilizacijski ukrepi in trdnost finančnih konstrukcij naših investitorjev.

OTVORITEV GRADNJE PREDORA KARAVANKE

9. NOVEMBER 1979

Začetek gradbenih del za karavanški predor

»Srečno predoru pod Karavanami« — s temi besedami je predsednik zveznega izvršnega sveta **Veselin Đuranović** oznanil pričetek del za karavanški predor. Dela so se uradno začela 9. novembra pri Hrušici nad Jesenicami.

Otvoritvenih del na predoru se je udeležil tudi avstrijski zvezni kancler **dr. Bruno Kreisky**. Z jugoslovanske strani so bili prisotni tudi predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije **dr. Anton Vratuša** član ZIS in predsednik zveznega komiteja za promet in zveze **Ante Zelić**, predsednik skupščine občine Jesenice **Slavko Osredkar** in številni drugi. Z avstrijske strani so se otvoritvenih del poleg dr. Kreiskega udeležili tudi koroški deželni glavar **Leopold Wagner**, avstrijski minister za promet **Karl Lausecker** in drugi.

Potem ko je goste pozdravil predsednik skupščine občine Jesenice **Slavko Osredkar** je prvi spregovoril avstrijski minister za promet **Karl Lausecker**. Poudaril je, da sta Jugoslavija in Avstrija pripravljeni reševati skupne oziroma evropske prometne probleme z skupnimi močmi.

Zatem je na gradbišču pri Hrušici spregovoril predsednik zveznega

komiteja za promet in zveze **Ante Zelić**. Povedal je, da imata sosednji državi vrsto potreb, med njimi tudi potrebo po zagotovitvi miru in stabilnosti v Evropi in da je skupna akcija obeh držav pri gradnji tega predora izredno pomemben primer usklajevanja gospodarskih interesov in sodelovanja, s tem pa tudi spodbuda širšim tokovom gospodarskega sodelovanja v skladu z duhom zaključnega dokumenta helsinške konference.

Zelić je posebej opozoril na koristi, ki naj bi jih imelo od takšnega sodelovanja prebivalstvo obmejnih področij in da bo morala imeti v sklopu takšnega sodelovanja pomembno vlogo tudi slovenska in hrvaška manjšina.

Izpred Hrušice so se visoki gosti odpeljali na avstrijsko stran v Področje, kjer je bila enaka slovesnost na kraju, kjer bo severni vstop v predor.

Karavanški predor naj bi v štirih letih povezal ne samo cestno omrežje Jugoslavije in Avstrije, marveč tudi osrčje Evrope z Bliž-

njim vzhodom. Predor bo dolg 7.864 metrov in naj bi po sedanjih proračunih stal — skupaj z vsemi spremljajočimi objekti — manj kot 4 milijarde šilingov oziroma nekaj več kot 5 milijard dinarjev.

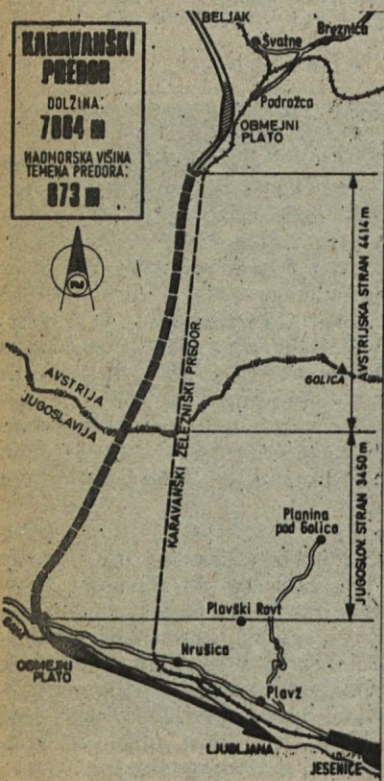
Tudi Gradis bo udeležen pri grad-

nji karavanškega predora. Dve naši TOZD Jesenice in Nizke gradnje Maribor bosta gradili most preko reke Save. Most dolžine 160 metrov bo zgrajen takoj po izhodu iz predora.

C. PAVLIN

Reklamne table ob otvoritvi del

Predsednik ZIS tov. Veselin Đuranović je v kratkem nagovoru pozdravil vse prisotne in otvoril dela za izgradnjo predora

Gradis drži korak z največjimi

Vsako leto objavljamo v Gradisovem vestniku podatke iz revije »Ekonomska politika« o največjih organizacijah združenega dela. Za največje gradbene organizacije v Jugoslaviji smo sestavili preglednico.

GLEJ PREGLEDNICO NAJVEČJI V GRADBENIŠTVU JUGOSLAVIJE

Med 140 največjimi proizvodnimi OZD je 18 organizacij iz gradbeništva, od teh je 8 delovnih, 10 pa sestavljenih organizacij. Nekatere SOZD, ki za leto 1977 nimajo ranga, so se šele izoblikovale in s tem »potisnile« mnoge delovne organi-

zacije za nekaj rangov navzdol. To se dogaja tudi z Gradisom, pred katerim je bil najprej Giposs, zdaj pa še grupacija Imos.

Navedene OZD so ustvarile 35% celotnega prihodka vsega jugoslovanskega gradbeništva. Po deležu v družbenem proizvodu, predstavljajo 30%, kar pomeni, da so ti »velikani« manj uspešni kot preostale srednje in manjše organizacije v gradbeništvu Jugoslavije!

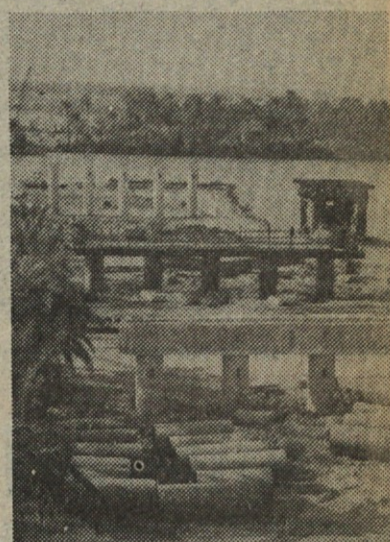
Tudi njihov delež poslovnih sredstev ni nadpoprečen in znaša 34%. Edini pozitivni kazalnik je delež zaposlenih — 26%, kar pomeni, da je produktivnost v teh OZD precej višja kot v ostalih OZD jugoslovanskega gradbeništva.

Gradis je na petem mestu oziroma na tretjem mestu kot delovna organizacija, za zagrebškima Industrogradnja in Hidroelektro.

Po družbenem proizvodu je Gradis na 56. mestu (leto prej na 48. mestu, dve leti prej na 45. mestu), kar pomeni, da po uspešnosti Gradis v teh letih (1976 — 1978) relativno ni napredoval.

Še bolj pomembni kot zneski so kazalniki. Izračunali smo kazalnik donosnosti (D) in produktivnosti (P) s tem, da smo prikazali v zadnjih stolpcih preglednice kolikšen družbeni proizvod smo ustvarili na poslovna sredstva, oziroma na delavca.

Poprečna donosnost osemnajstih OZD znaša 0,60; Gradisova pa

Pogled na izdelavo spodnje konstrukcije mostu čez Tigris v Iraku. Desno pomožna konstrukcija za obtežitev testnega pilota

0,55. S tako donosnostjo je Gradis za 9% podpoprečen in je šele na 15. mestu.

Poprečna produktivnost znaša 174 din (družbenega proizvoda na delavca). Tu je Gradis z 213 dinarji visoko nadpoprečen in sicer za 22% (leto prej 17%) ter je na visokem 2. mestu; pred nami je samo še ljubljanski IMP, s tem, ko sta grupaciji Giposs in Imos na 7. oziroma na 6. mestu. Pred njima je zagrebška Hidroelektro, na visokem 3. mestu; pa še Monting iz Zagreba in Rađ iz Beograda.

Poglej zdaj še največje proizvodne OZD v Jugoslaviji in Sloveniji

GLEJ PREGLEDNICO NAJVEČJI V JUGOSLAVIJI IN SLOVENIJI

Gradis je ostal 13. največja proizvodna organizacija v Sloveniji. Nadvse zanimivo dejstvo pa je, da je Gradis največja delovna organizacija v Sloveniji. Med 18 največjimi proizvodnimi OZD so v Sloveniji samo tri delovne, vse ostale pa so sestavljene organizacije.

Kar zadeva uspešnost, so kazalniki donosnosti (D) in produktivnosti (P) OZD iz Slovenije manj primerljivi kot med gradbenimi OZD v Jugoslaviji zaradi različnih dejavnosti. Prav zato ugotavljamo tukaj sorazmerno visoko donosnost in nizko relativno produktivnost. Zanimivo je še to, da se okoli Gradisove produktivnosti (213 tisoč din na delavca) razvršča kar ena tretjina največjih OZD v Sloveniji.

Po vseh podatkih lahko sklenemo, da je Gradis velik ne le po obsegu ampak tudi po nekaterih rezultatih.

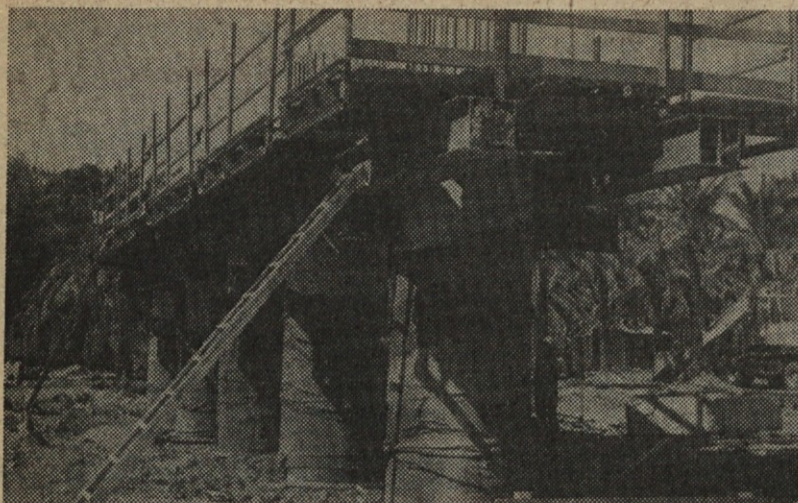
V. S.

NAJVEČJI V JUGOSLAVIJI IN V SLOVENIJI

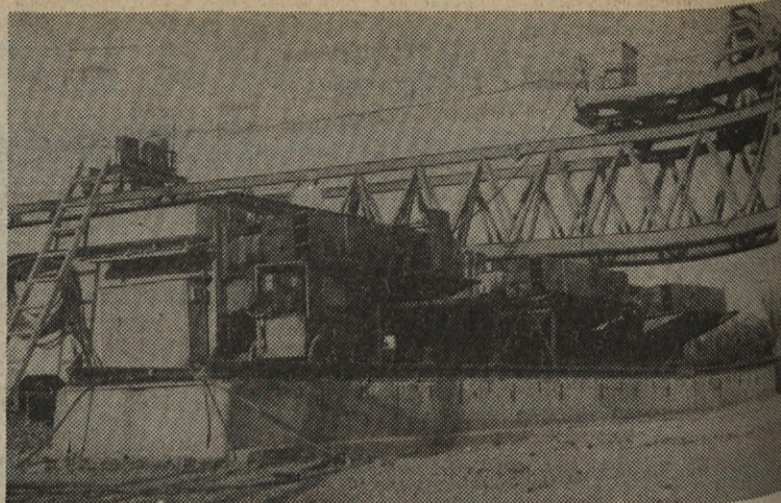
76	Rang 77	78 SRS	Ime, sedež in vrsta OZD		Celotni prihod.	Družb. proizv.	Poslov. sredst.	ŠteviloDružb. proizv. delavc. na posl. sredst.	proizv. na de- lavca	Rang D	P
1	1	1	INA Zagreb	SOZD	56.069	11.891	40.989	26.343	0,29	451	
5	4	2	RMK, Zenica	SOZD	38.306	7.785	48.944	36.124	0,16	216	
3	2	3	Naftagas, Novi Sad	SOZD	37.236	5.477	21.849	14.758	0,25	371	
4	5	4	RTB, Bor	SOZD	26.986	4.795	21.746	21.035	0,22	228	
7	8	5	Energoinvest, Sarajevo	SOZD	25.670	6.039	26.246	34.634	0,23	174	
6	6	6	Šipad, Sarajevo	SOZD	24.638	7.577	22.015	66.852	0,34	113	
2	2	7	Crvena zastava, Kraguj.	SOZD	23.381	5.942	16.423	38.774	0,36	153	
—	12	8	Makmetal, Skopje	SOZD	22.748	4.098	22.035	20.859	0,19	196	
9	11	9	1 Slovenske železar., Lj.	SOZD	18.751	4.940	13.919	17.784	0,35	278	13
12	14	10	2 Iskra, Ljubljana	SOZD	18.740	5.919	14.477	27.678	0,44	214	10
8	9	12	3 TAM, Maribor	SOZD	17.106	2.678	5.259	12.305	0,51	218	6
—	—	13	4 Slovenijales, Ljubljana	SOZD	17.012	3.313	9.928	15.876	0,33	209	16
30	27	14	5 Gorenje, Velenje	SOZD	16.856	3.457	8.098	18.213	0,43	190	9
26	23	21	6 Uniles, Ljubljana	SOZD	13.366	3.056	8.080	14.805	0,38	206	12
23	20	22	7 Polikem, Ljubljana	SOZD	12.821	2.851	6.427	12.748	0,44	224	8
18	35	27	8 Zdr.el.gospod.SRS,Mar	SOZD	10.797	5.654	32.663	17.371	0,17	325	18
38	38	36	9 Giposs, Ljubljana	SOZD	8.848	2.603	5.317	14.101	0,49	185	7
46	47	38	10 Zdr.prodj.strojegr.,LJ.	SOZD	8.408	3.022	5.184	13.038	0,58	231	3
—	80	41	11 KIT, Ljubljana	SOZD	7.231	1.020	2.982	4.799	0,34	213	14
—	—	44	12 IMOS, Ljubljana	SOZD	6.421	2.269	3.490	12.166	0,65	187	1
48	65	55	13 Gradis, Ljubljana	DO	5.277	1.527	2.772	7.153	0,55	213	5
—	66	64	14 REK, Velenje	DO	4.826	2.170	7.277	6.406	0,30	339	17
76	76	69	15 HP, Ljubljana	SOZD	4.509	1.228	2.208	4.803	0,56	256	4
—	—	70	16 Unial, Maribor	SOZD	4.250	1.155	3.136	4.133	0,37	279	11
64	70	80	17 IMV, Novo mesto	DO	4.023	998	3.001	5.828	0,33	171	15
100	82	18	18 IMP, Ljubljana	SOZD	3.932	1.600	2.569	6.273	0,62	255	2

NAJVEČJI V GRADBENIŠTVU JUGOSLAVIJE

76	77	78	skup.	Ime, sedež in vrsta OZD		Celotni prihod.	Družb. proizv.	Poslov. sredst.	Število Družb. delav. na posl. sredst.	proizv. na delav.	Rang D	P	
1	1	1	36	GIPOSS, Ljubljana	SOZD	8.848	2.603	5.317	14.101	0,49	185	17	7
5	—	2	44	IMOS, Ljubljana	SOZD	6.421	2.269	3.490	12.166	0,65	187	7	6
3	3	3	47	Industrogradnja, Zagr.	DO	6.108	1.489	2.671	8.093	0,56	184	14	8
2	4	4	51	Hidroelektro, Zagreb	DO	5.741	2.054	4.531	10.578	0,45	194	18	3
—	—	5	55	Gradis, Ljubljana	DO	5.277	1.527	2.772	7.153	0,55	213	15	2
—	—	6	59	»25. maj«, Split	SOZD	5.135	1.847	3.251	10.905	0,57	169	13	12
4	6	7	68	Adrijagradnja, Reka	SOZD	4.567	2.260	2.348	7.261	0,54	174	16	1
—	5	8	71	Komgrap, Beograd	SOZD	4.452	1.285	2.118	8.751	0,61	147	10	16
7	—	9	74	Monting, Zagreb	SOZD	4.350	2.014	3.324	10.474	0,61	192	11	4
—	7	10	82	IMP, Ljubljana	SOZD	3.932	1.600	2.569	6.273	0,62	255	8	1
8	6	11	88	Rijeka-gradnja, Reka	SOZD	3.798	1.132	1.860	7.368	0,61	154	9	15
—	9	12	100	»Ratko Mitrović«, Beo.	DO	3.482	1.192	1.385	6.726	0,86	177	2	9
—	—	13	103	Pelagonija, Skopje	DO	3.411	1.103	1.323	10.372	0,83	106	3	18
—	—	14	110	Novogradnja, Subotica	SOZD	3.262	1.331	1.905	8.527	0,70	156	5	14
—	8	15	113	Hidrotehnika, Beograd	SOZD	3.175	1.641	2.790	11.500	0,59	143	12	17
—	10	16	122	Tempo, Zagreb	DO	3.012	1.072	1.578	6.666	0,68	161	6	13
6	11	17	124	Rad, Beograd	DO	2.965	1.235	1.518	6.604	0,81	187	4	5
—	—	18	138	Trudbenik, Beograd	DO	2.700	1.125	1.170	6.378	0,96	176	1	10

Delovni oder za izdelavo prečnega nosilca na 2. stebri

Pregled na napenjalne steze za prednapenjanje in izdelavo nosilcev

Amara II na stežaj odpira svoja vrata

Oktoberko petkovo jutro, ki za nas doma pomeni nedeljsko je naznanjalo srečanje z našimi najbližjimi sosedi, ki so od nas oddaljeni 225 km. Naša OO sindikata je poiskala sodelovanje s podjetjem DONAVA—TISA—DONAVA za izgradnjo namakalnih kanalov in agronomskih objektov v bližini Kute. Program sodelovanja zajema skupna srečanja na športnem in kulturnem področju. Nam kot pobudniku je pripadla ta čast, da smo bili prvi na vrsti za gostitelja in da odpremo svoja vrata.

IO Sindikata Amara II je sklical še pred srečanjem sestanek vseh svojih članov, da bi zadolžil posameznike za pripravo sprejema in gostitev tovarišev iz Kute. Načrt je bil hitro razgrajen in program je zajemal celodnevno bivanje v sredini Gradisovcev.

Modni avtobus z klimatskim hlajenjem je prispel v naše naselje ob

9.00 uri. Goste je sprejel sekretar DE Amara, tov. Presen Dominik in predsednik IO sindikata Amara II, tov. Šmitran Milan, ki sta jih pri srčno pozdravila in jih povabila v klubske prostore. Tu je za trenutek že stekla nit novega prijateljstva, ki se je do tedaj kovala na papirju. Gostje so si za trenutek oddahnili od naporne vožnje, ki je trajala tri ure. Po programu je bilo v dopoldanskem času organiziran ogled Marš, to je količarsko naselje na vodi zgrajeno iz trsja, ki je ob enem naša najbolj priljubljena izletniška točka! Od našega naselja je oddaljeno le 35 km. Pri ogledu Marš, nas je zastopala pet članska delegacija. Na pot smo odšli skupaj z njihovim avtobusom. Vsakokrat, ko te pot zanese v ta del dežele najdeš nekaj novega med ogledom teh vasi na kolih, kjer je dvorišče veliko vsega nekaj kvadratnih metrov, kjer je gospodarsko poslopje združeno z bivalnim in ga loči samo lahka predelna stena iz pletenega trsja, ki je osnovni gradbeni material za izdelavo poslopij! Človek se tu počuti nekako bolj domačega, saj barva vode, ki je popolnoma čista in zelena barva trsja, ki raste na tem močvirnatem predelu ti spočijeta oči, ker si zaslepljen z močno svetlobo in pusto barvo pustinje, ki vlada okoli tega predela.

Čas odsotnosti gostov smo ostali člani DE Amara II izkoristili za zadnjo finalizacijo športnega igrišča in za pripravo vožnje za popoldanski piknik! Zadolžitve so bile vsem znane in tako ni bilo težko storiti še poslednjih organizacijskih ukrepov. Na igrišču za odbojko in nogomet so se zarisovale linijske črte in sprehalne poti smo počistili z vodo. Kuhinjski odbor je bil zadolžen za pripravo svečanega skupnega kosila. Po končanem aranžmaju si naenkrat občutil v jedilnici polno domačnosti, in na vsaki mizi je bila Gradisova zastavica!

Kosilo se je zavleklo, ker so se gostje malo dalj časa zadržali na ogledu Marš in so zakasnili na kosilo za dobro uro! Kljub malo postanemu krompirju je bilo izrečenih polno pohval kuharjem in strežnemu osebju za izvrstno pripravljeno in servirano kosilo!

Popoldanski čas je bil rezerviran za športna tekmovanja. Najprej so se pomerili šahisti in priznati smo morali veliko premoč gostov! Nekoliko boljše je kazalo v namiznem tenisu, kjer so na kraju s tesnim rezultatom slavili gostje! Vzdušje se je stopnjevalo in ko sta na igrišču pri tekli ekipo za odbojko, je vsak bodril svojo ekipo! Tu jebila zmaga na naši strani, ker se je poznala uigranost ekipe še iz Jugoslavije, saj je nastopila kompletno ekipa GE TOZD Nizke gradnje! Za konec športnih tekmovanj je bila nočna nogometna tekma na igrišču za mali nogomet! Ponovno so gostje pokazali več spretnosti, in smo jih na kraju nagradili z aplavzom!

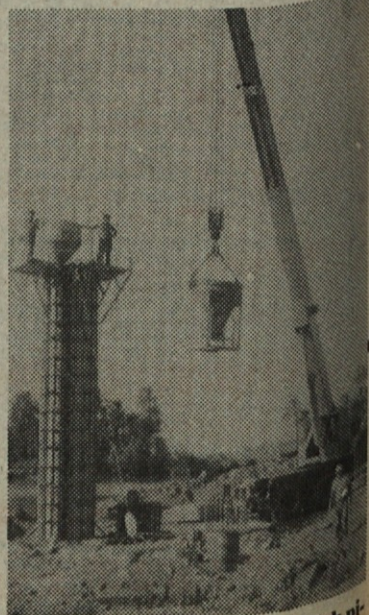
Za zaključek smo se ponovno vsedli za skupno mizo, kar na prostem smo improvizirali jedilnico! Na vrsto je prišlo ocenjevanje specialitete z ražnja. Raženj je v času športnih tekmovanj deloval nemoteno, saj je to delo bilo stimulirano z brezplačnim pivom v pločevinki.

Ker izbira v teh krajih ni velika smo se odločili za enoten program ražnja. Spekli smo štiri ovce in kmalu se je pokazalo, da je bilo tako izredno dobro, ker si slišal glasove za repetiranje. Nato smo zapeli in s pomočjo kitare je bilo res enkratno vzdušje. Hitro so nam minile te ure, ki smo jih preživeli skupaj. Na zaključku se je sekretar njihove delovne organizacije zahvalil za prijaznost in lep sprejem in cel kolektiv povabil, da 26. 10. vrnemo obisk!

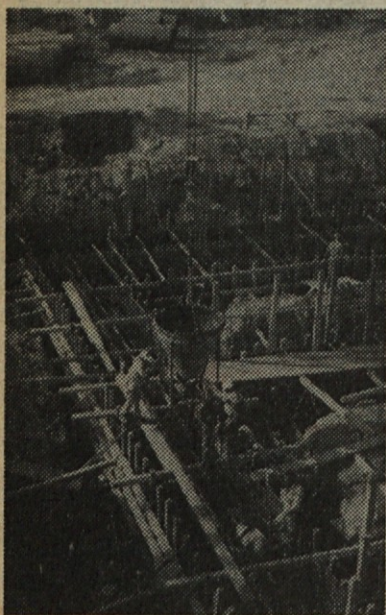
To je kratek opis takega srečanja, ki pa je v resnici veliko bolj širokega pomena, saj se je našla skupna pot

Strokovni posvet med delom. Od desne proti levi stojijo: predstavnik GZL Peharda, član nadzorne grupe Zafer, rezident ing. Shihan Jasim ter vodje DE ing. Milan Pukšič

Betoniranje stebra kot podaljšek pilota

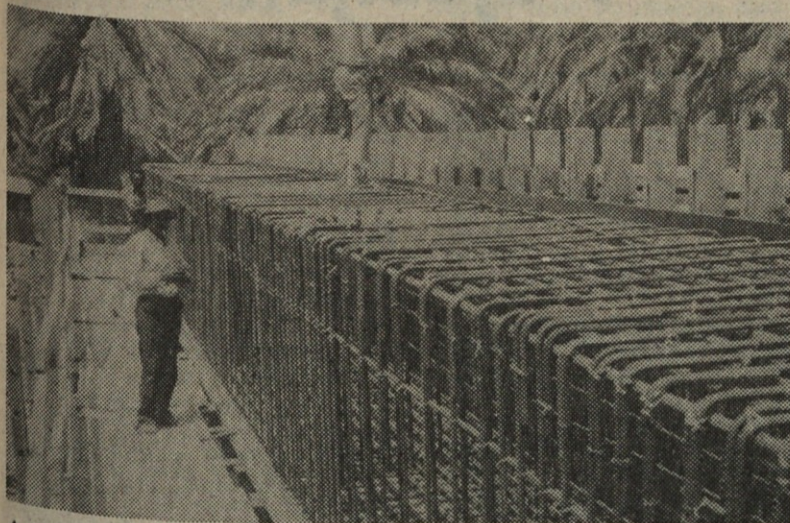
Betoniranje temelja severnega opornika

za organizacijo proslav in podobnih prireditvev. V Amari želimo organizirati mednarodni turnir v malem nogometu, kjer bodo sodelovale ekipe delavcev iz Nemčije, Pakistana, Indije, Švice in Jugoslavije. V jugoslovanski ekipi bo skupna selekcija naše ekipe in ekipe Dunav—Tisa—Dunav. V programu je tudi proslava za 29. november, ki bo v Kutu in se je bomo tudi udeležili.

Da bo sodelovanje še bolj trdno,

so nam na tehničnem področju ponudili, da z njimi skupno nastopamo pri izgradnji šestih mostov na teh namakalnih kanalih. Saj je investitor izredno zadovoljen z dosedanjim delom te delovne organizacije in zainteresiran za nadaljnje sodelovanje, ker imajo veliko izkušenj ravno pri gradnji namakalnih kanalov v domovini. Seveda to delo si moramo šele pridobiti, ker je licitacija mednarodna in odgovor nam bo znan v novembru.

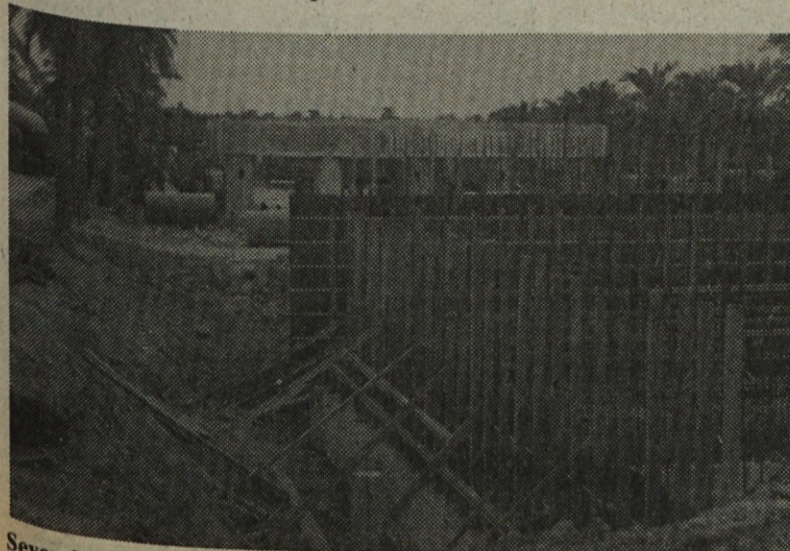
I. TOMAŽIN

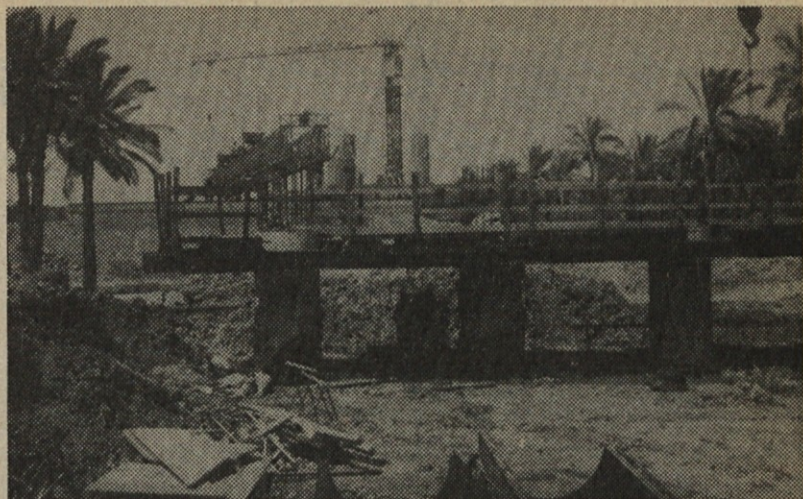
Armatura prečnega nosilca na stebru. Armaturu krivi in polaga domač pogodbenik ob strokovnem nadzoru naših delovodij in železokrivca Vogrinc Alojza

Prenos armaturnih košev za pilote

Severni opornik — priprava opaža in armature

Priprava dela za izdelavo prečnega nosilca na stebru. V ozadju montažna konstrukcija za transport in montažo nosilcev

Organizacija rekreativnih zdravstveno preventivnih odmorov v Gradisu

V letu 1978 je bila v GIP Gradisu poskusno izvedena akcija z izvedbo rekreativnih zdravstveno preventivnih odmorov v športno rekreacijskem centru Plava laguna v Poreču. Teh odmorov se je udeležilo triindvajset naših delavcev in iz naslednjih TOZD: OGP, KO in DSSS Ljubljana.

Vsi kandidati so bili predlagani oz. izbrani na podlagi zdravstvenih indikacij, z namenom preprečevati pogoste recidive oziroma izboljšanja individualnega stanja.

Sredstva za regresiranje stroškov preventivnega odmora je kril vsak TOZD, in sicer iz skladov skupne porabe, s to razliko, da je kandidat prispeval nekaj dni svojega dopusta. Npr. odločili smo se za desetdnevne rekreativno preventivne odmore, od teh desetih dni so izbrani kandidati dali od 3 do 5 dni svojega dopusta, odvisno od kriterijev posameznih TOZD.

V spodnjih vrsticah vam podajamo nekaj mnenj in stališč udeležencev o počutju zadovoljstvu, koristnosti na teh preventivnih odmorih, potem ko so se zopet vrnili na svoja delovna mesta.

— Na vprašanje, ali ste bili zadovoljni z rekreativnim preventivnim odmorom, je devetnajst udeležencev odgovorilo z da in štirje z ne.

— Naslednje vprašanje se je nanašalo na koristnost teh odmorov in šestnajstim udeležencem je odmor koristil, dva se nista mogla odločiti, petini odmor ni koristil.

— Ko smo udeležence potem zopet obiskali na delovni hmeshih in vprašali o utrujenosti tekom delovnega dne, jih je štirinajst odgovorilo, da utrujenost občutijo redkeje, devet pa se stanje ni popravilo in so

še vedno utrujeni.

— V času bivanja je osemnajstim udeležencem bilo ugodno, petim pa neugodno.

— Dolžina trajanja preventivnega odmora je bila deset dni in za devetnajst udeležencev primerna, za pet pa je bila prekratka.

— Na vprašanje, ali bi se ponovno udeležili tovrstnega odmora, je enaindvajset udeležencev odgovorilo z da in dva z ne.

O koristnosti in dobrem počutju na teh odmorih je najbolj zgovorno napisala ena od udeležencev in sicer spodaj citirane misli.

Na preventivnem odmoru v letošnjem maju, ki je bil prvi v času moje 30-letne zaposlitve, sem se izredno dobro počutila. Nimam negativnih pripomb. Prvič v življenju sem se na dopustu resnično psihično odpočila in z razgibanim programom rekreacije pridobila ponovno sproščenost in voljo. To počutje ugodja, bo zaradi natrpanosti vsakdanjega dela (v službi in družini) težko obdržati, vendar je učinek preventivnega odmora resnično precej doprinesel.

Najlepša hvala za to, da ste me poslali na tak odmor in srečna bom če se mi bo taka možnost še kdaj pojavila.

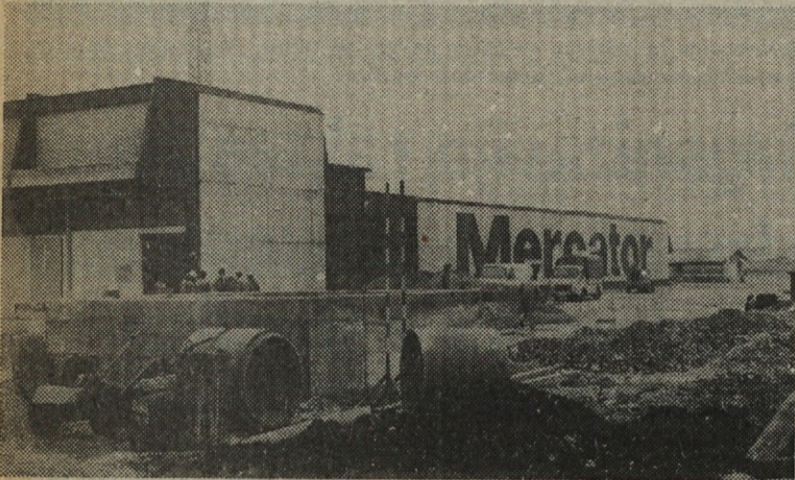
FORMIRANJE SKUPIN IN KRITERIJ ZA IZBIRO AKTIVNIH PREVENTIVNIH ODMOROV

Izbira skupin oziroma posameznikov poteka v tesnem sodelovanju zdravnika, socialnega delavca in organizatorja športne rekreacije. Ta tako imenovani team strokovnjakov, naj bi na podlagi določenih kriterijev izbral kandidate.

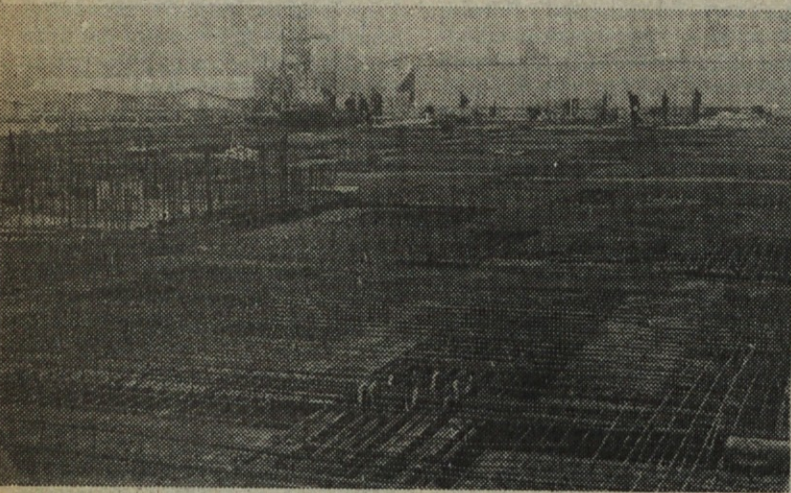
Nadaljevanje na 23. strani

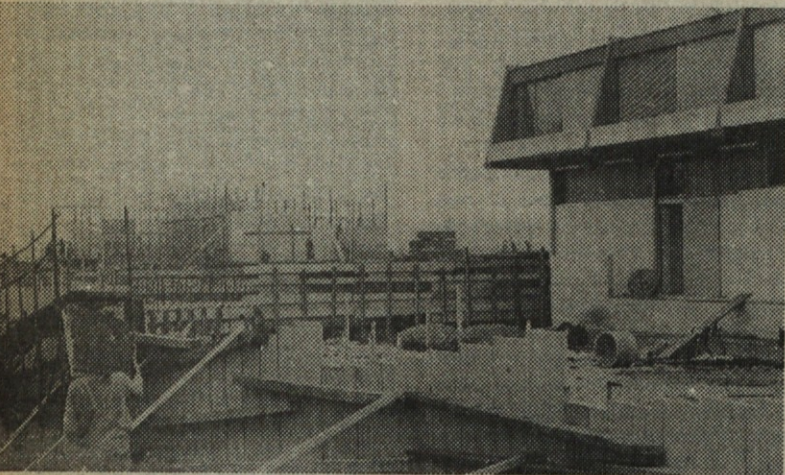
Skupina delavcev na gradbišču poslovnega centra Mercatorja

Discount trgovina je že zgrajena

Armatura je pripravljena za betoniranje

Poslovni center Mercatorja je poleg IMV v Novem mestu največje gradbišče TOZD GE Ljubljana — okolica

Poslovni center Mercatorja v Ljubljani

Poslovni center Mercatorja ob Slovenčevi ulici v Ljubljani gradijo delavci naše TOZD Ljubljana — okolica. Poslovni center bo sestavljen iz več objektov. Imel bo discount trgovino, ki je gradbeno že končana in blagovni center, ki bo

vis in zaklonišča s tehničnimi prostori.

Poslovni center Mercatorja je poleg objektov za Industrijo motornih vozil Novo mesto največje TOZD Ljubljana — okolica, saj je vrednost kompletnih del predvidena okoli 600 milijonov dinarjev.

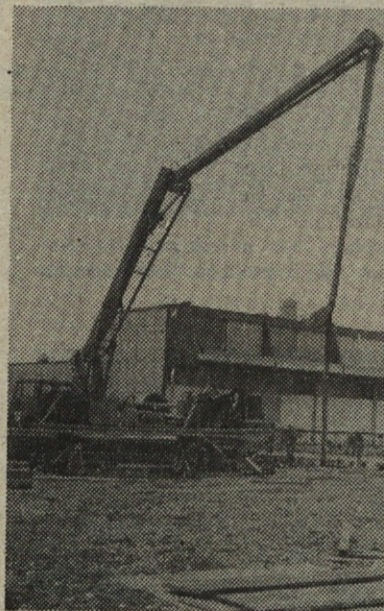
Na gradbišču je zaposleno povprečno okoli 250 delavcev. Rabili bi jih še nekoliko več, vendar je zadnje čase velik problem za delovno silo, tako da so morali zaposliti tudi delavce, ki delajo pri različnih obrtnikih — kooperantih, predvsem iz Makedonije.

Prav zaradi pomanjkanja delovne sile in zaradi pomanjkanja določenih materialov je pri gradnji poslovnega centra Mercator prišlo do 3-tedenske zamude. Objekt bi moral biti dograjen v osemnajstih mesecih od pričetka del, tj. 31. oktobra 1980. leta.

Ker je discount trgovina že praktično končana in bo okoli novega leta začela obratovati so sedaj vsa dela skoncentrirana okoli glavnega skladišnega objekta. Le-ta je dolg 220 in širok 80 metrov.

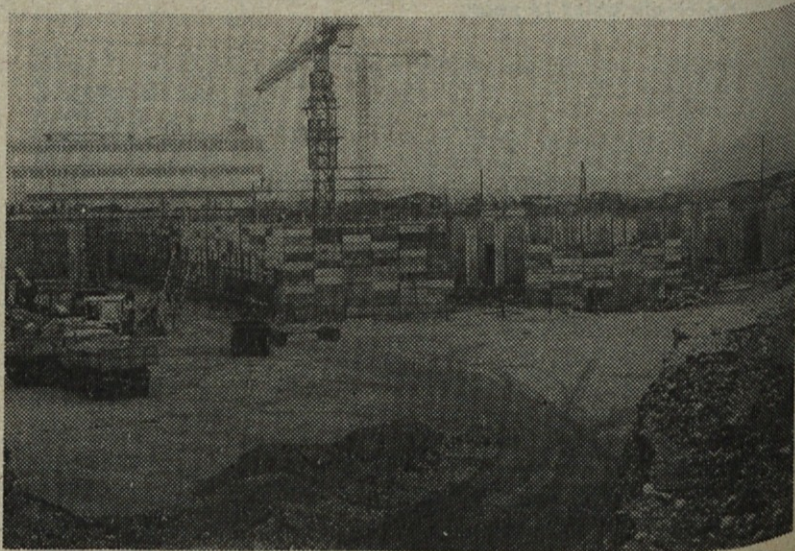
Projekt je od začetka gradnje doživel nekatere spremembe. Prvotno je bilo predvideno, da bo le tretjina objekta podkletena, sedaj je pa objekt v celoti podkleten. Bila je predvidena tudi krožna rampa za dostop na streho skladišča. V sedanji fazi gradnje je le-ta odpadla in se ne bo gradila.

C. PAVLIN

Betoniranje s pomočjo betonske črpalke

obsegal: glavni skladišni objekt, upravno poslopje TOZD Grosist Mercator, obrat družbene prehrane, dvorano za zборе delovnih ljudi, lopo za embalažo, avtomobilski ser-

Glavni skladišni objekt dolžine 220 m in širine 80 m bo v celoti podkleten

Most čez Ljubljanico pri Livadi

Z nemajhnimi težavami se vsakodnevno srečujejo naši delavci, ki gradijo most čez Ljubljanico pri gostišču Livada. Kabinetske načrtovalce je presenetilo barje, ki je tudi tokrat pokazalo svoje lastnosti in ponagajalo gradbenikom.

Oktobra in novembra lanskega leta so delavci TOZD GE Ljubljana začeli s pripravljalnimi deli za ureditev gradbišča: postavili so barake, ki so jih pripeljali s Karlovškega mostu in uredili dovozne ceste med mostom na Malem grabnu in levo obalo Ljubljane.

Maja so pričeli s pripravljalnimi deli na samem mostu, kajti do takrat se je urejala potrebna dokumentacija. Pripravljalna dela so zajemala: zakoličbo objekta, pripravo trase, predstavitev nekaterih objektov, predstavitev potoka Galjevec na območju mosta itd.

Pripravljalna dela za gradnjo mostu so potekala normalno, vendar so graditelji imeli težave zaradi barjanskih tal. Takrat se je pogreznil pomožni oporni zid za dostop benoto stroja na levem bregu. Zaradi zdrsne pomožne konstrukcije in dela obrežja so bila dela ustavljena in je bilo potrebno narediti analizo novonastale situacije. Le-to je naredil Zavod za raziskovanje materiala in konstrukcij.

Dodatne analize stabilnosti levega in desnega obrežja so pokazale razmeroma nizke faktorje varnosti zaradi izredno občutljivih brežin Ljubljane. Po rezultatih analize ZRMK je bila možna izvedba pilotov krajnih opornikov le pod naslednjimi pogoji:

— desno brežino je potrebno razbremeniti za cca 1,40 m in levo za cca 2,50 metrov,

— utrditev delovnih platojev izvesti v minimalni debelini z uporabo folije polistil 400 in nasipa v debelini, ki jo je priporočil ZRMK,

— garnitura za izvedbo pilotov

mora biti postavljena pravokotno na strugo Ljubljane in mora biti s svojim težiščem čim bolj oddaljena od obrežja,

— med samo izvedbo pilotov se je treba čim bolj izogibati vožnji s težkimi vozili po obrežju, zato se morajo piloti betonirati z betonsko črpalko,

— izkopani material od pilotov ni dopustno deponirati v bližini gradbišča, temveč ga je potrebno sproti odvažati,

— obremenitev že splazelega dela pobočja na levi obali ni dopustna,

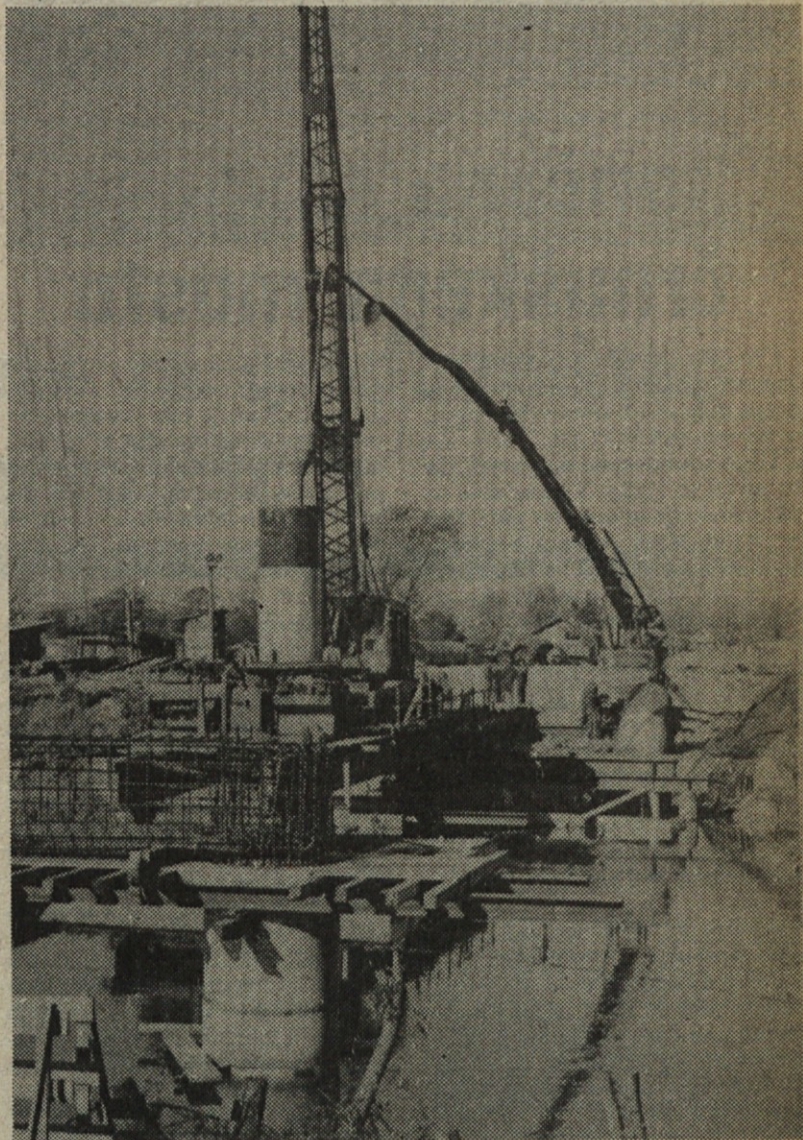
— ker se stabilnost obrežja bistveno poslabša ob nizkih vodostajih potrebno se je dogovoriti z vodno skupnostjo, da zagotovi čim bolj konstanten vodostaj z zapiranjem in odpiranjem zapornic,

— priključne nasipe v dolžini 15 metrov od obrežnih podpornikov je potrebno izvesti iz lahkega materiala — elektrofilterski pepel. S tem materialom je potrebno zasuti tudi izkope, ki so bili narejeni zaradi razbremenitev.

Na koncu analize strokovnjaki Zavoda za raziskovanje materiala in konstrukcij zaključujejo: »Dodatne analize kažejo, da je gradnja mostu čez Ljubljanico zaradi izredno slabih talnih razmer na meji izvedljivosti.« To je še eden tehten dokaz s kako težkim delom se ubadajo naši delavci in kako velika strokovnost in kvaliteta dela je potrebna za graditev tega mostu.

Sedaj dela nadaljujejo ob upoštevanju vseh navedenih pogojev. Na desni obali so že narejeni obrežni oporniki in prečke nad vodnimi piloti, na levi pa se le-ti delajo.

Krajni piloti so narejeni na klasičen način. Vodni piloti so izdelani iz cevi premera 1,50 m in debeline 12 mm. Po končanem betoniranju bodo cevi ostale zabite v dno Ljub-

Zaradi slabih nosilnih tal smo po navodilu ZRMK pilote morali betonirati z betonsko črpalko

ljane v globini 8 do 10 metrov, ker jih ne bo mogoče več potegniti ven, zato ker, zaradi že omenjenih težav brežine Ljubljane ne bi izdržale težino stroja s katerimi bi cevi potegnili iz dna Ljubljane. Zaradi istega vzroka bi izvlečenje cevi bilo nemogoče izvesti s pomočjo pontona, ker bi se le-ta pod težo stroja potopil.

Dodatna težavnost gradnje je bila tudi v tem, da je bila premajhna nosilnost tal pod nogo pilotov pri srednjih podpornikih. Za dosego dopustnih napetosti, oz. potrebne nosilnosti tal je bilo potrebno razširiti pete pilotov v globini 8 do 10 metrov pod dnom Ljubljane v takšni meri, da je bila dosežena dopustna napetost. To se je izvedlo z dvigom cevi za 2 metra in miniranjem svežega betona. Postopek miniranja je določil in izvedel z sodelovanjem gradbišča Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij. Zgoraj omenjeni po-

stopek je eden redkih dosedaj izvedenih v Sloveniji.

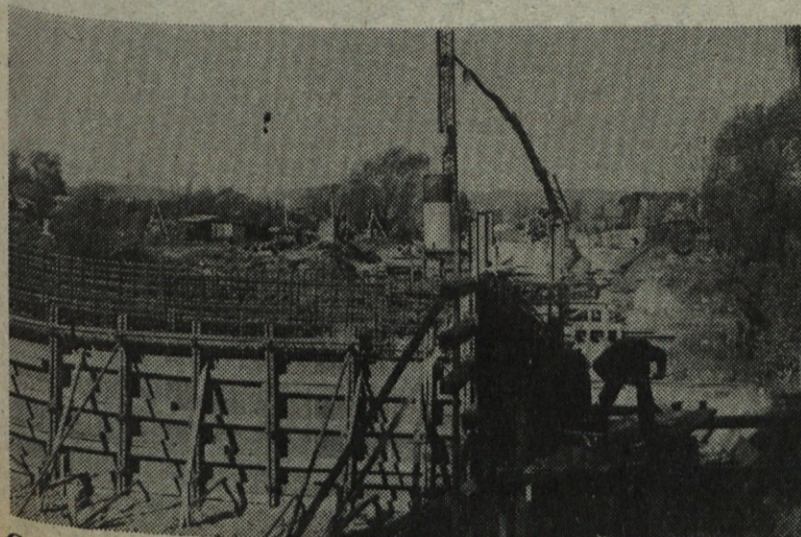
Sedaj so na gradbišču tudi delavci TOZD Nizke Gradnje iz Maribora, ki bodo naredili zgornjo konstrukcijo motu tj. montirali nosilce.

C. PAVLIN

Zahvala

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem, ki so mi ob mojih težkih trenutkih stali ob strani. Še posebej se zahvaljujem sindikalni organizaciji in TOZD Gradis OGP za darovani venec ter za številna izražena sožalja.

Tisaj Franc z družino

Gradnja mostu čez Ljubljanico pri gostišču Livada je na meji izvedljivosti

Most je bil med popravilom le delno zaprt

Končana sanacija črnuškega mostu

Črnuški most, ki je sestavni del izredno prometne štajerske vpadnice je dolg 184,5 metrov. Nazadnje je bil rekonstruiran leta 1959. Že tedaj so strokovnjaki opozarjali, da bo zdržal še 10 let. Vendar smo se rekonstrukcije in sanacije lotili šele čez 20 let. Most so obnovili delavci TOZD Nizke gradnje iz Maribora.

Več kot 20.000 vozil, ki dan za dnem prečkajo Savo preko Črnuškega mostu, je v krhko voziščno konstrukcijo vrezalo globoke špranje, ki so nastale med diletacijskimi režami in skozi katere se svetlikajo valovi spodaj tekoče Save. Strokovnjaki inštituta za metalne konstrukcije so s pomočjo izotopov ugotovili, da je jeklena konstrukcija mostu zdrava tako da, je potrebna predvsem sanacija vozišča in zgornjega ustroja.

Most je bil med popravilom le delno zaprt in to je naše delavce tudi nekoliko oviralo pri delu. Po enem voznem pasu je tekel promet enosmerno ves čas popraviljanja. Kot zanimivost naj omenimo, da je bil obvoz speljan preko bližnjega železniškega mostu.

Delavci Nizkih gradenj so glavno nosilno konstrukcijo le nekoliko obnovili. Zato je bilo potrebno temeljito popraviti in ojačati jeklene nosilce voziščne konstrukcije. Najprej je bilo potrebno odstraniti dotrajane armiranobetonske voziščne plošče in se lotiti sanacije in ojačitve diletacij. Kompletно so na novo narejeni tudi hodniki za pešce in izlivniki. Ograja mostu je popravljena na tistih mestih kjer je bila poškodovana in na novo obarvana. Položena je tudi plast vodne izolacije, ker je most prej sploh ni imel in je voda pronicala do jeklene konstrukcije. Delno je ojačana tudi konstrukcija med diletacijami. Kompletен most je tudi na novo prepleškan. Novo asfaltno oblogo so postavili delavci Slovenija-cest.

Življenjska doba mostu se tudi s sedanjo obnovitvijo ne bo podaljšala v neskončnost, zato Republiška skupnost za ceste že za naslednje 5-letno obdobje načrtuje izgradnjo novega v neposredni bližini sedanjega. Le-ta bo sodil v sklep severne nestne obvoznice.

C. P.

Betoniiranje ojačanih diletacij na črnuškem mostu

Zaključna dela na Emoninem poslovnem centru

Do marca meseca prihodnjega leta bodo končana vsa dela na poslovnem centru Emonne in zgradbo bomo predali v uporabo. Pri gradnji je prišlo do dvomesečne zamude predvsem na zaključnih delih. Gre za dela na fasadi, zastekljevanju in montaži predelnih sten. Ta dela opravljajo naši kooperanti in se bore malo zmenijo za dane roke.

»Sedaj smo že začeli z zunanjo ureditvijo okolice objekta«, je po-

dvanajstih nadstropjih bodo pisarne za okoli 1.300 zaposlenih. V trinajstem nadstropju je strojnica za prežračevalne naprave in dvigala. V stavbi bodo 4 dvigala. Tri osebna za po 13 ljudi in eno za prevoz tovora in ljudi. To večje dvigalo bo lahko peljalo 26 oseb. Poleg teh dvigal bosta še dve dvigali za transport pošte.

Koristna površina poslovnega centra iznaša 22.000 kvadratnih metrov.

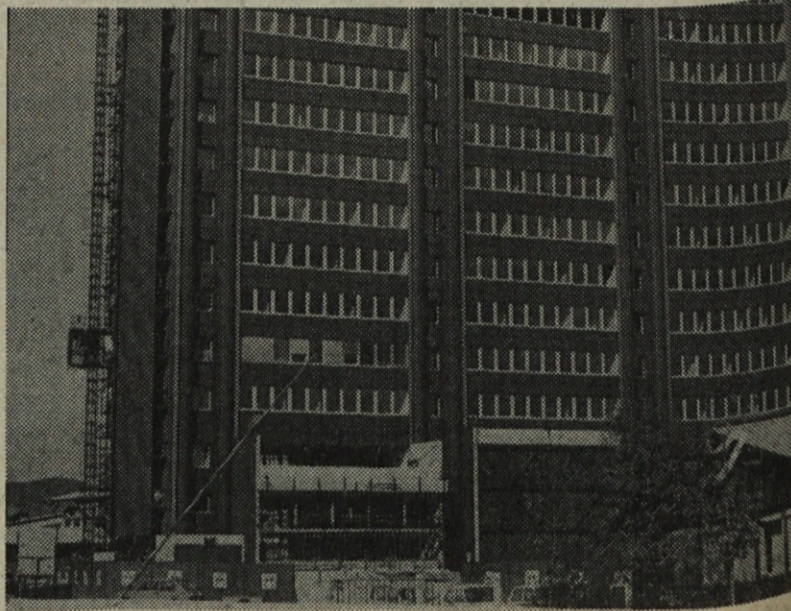
Vojaški helikopter je vozil hladilne naprave

vedal vodja gradbišča **Jože Grebenc** »in s komunalnim priključevanjem. Če bo vreme ugodno, bomo še letos postavili vse robnike za parkirišča, spomladi bi pa asfaltirali«.

Objekt ima dve kleti, pritličje in trinajst nadstropij. V kletih bodo štiri zaklonišča za okoli 800 ljudi, klimatske naprave, oddelek za pošto, za mikrofilme in garaže. V

Pri montaži hladilnih naprav je sodelovalo tudi letalo JLA. Hladilne naprave je montiralo inštalacijsko podjetje Monter iz Zagreba. Takrat na gradbišču nismo več imeli žerjava in je štiri 800 kilogramske zaboje s hladilnimi napravami na streho pripeljal vojaški helikopter.

C. PAVLIN

Emonina poslovna zgradba

V Celju je pozdravil in sprejel goste direktor TOZD ing. Albert Praprotnik

... medtem, ko jih je vso pot spremljal direktor KSS, tov. Lojze Cepuš

Predstavniki fakultete za gradbeništvo na naših gradbiščih

Prejšnji mesec so našo delovno organizacijo obiskali predstavniki fakultete za gradbeništvo iz Ljubljane in skupina njenih študentov. Ogledali so si gradbišča sladkorne tovarne v Ormožu, še prej pa so se ustavili na sedežu naše TOZD GE Celje, kjer so skupaj z nami pretresli nekatera najbolj pereča vprašanja, ob tarejo nas in njih na področju izobraževanja gradbeniških kadrov. Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z dekanom FAGG Srečkom Cerarjem, dipl. gr. ing.

Kako bi opredelili problem, da tako malo diplomantov gradbene fakultete konča v gradbeni operativnosti?

Slišali smo očitek, da je premalo diplomantov zaposlenih v operativni praksi, zato bomo najbrž v kratkem uvedli smer študija operativnega gradbeništva. Vendar bo takoj nastal problem, kako zainteresirati za to smer dovolj študentov. Danes imamo recimo na hidrotehnični smeri premalo študentov, še slabše je stanje na komunalni smeri. Nekoliko boljše je zasedenost na prometni smeri, vendar se študentje za železnice sploh ne odločijo. Možna pa je konstruktivna usmeritev, vendar diplomanti ne prihajajo v zadostnem številu v operativno ampak gredo raje v razne družbene službe. Temu je delno kriva tudi operativna sama, ker ne stimulira študentov in ga ne pridobi pravočasno zase s štípendij in pogodbo.

Ali se bo način vašega dela z uvedbo usmerjenega šolanja kaj spremenil?

Z uvedbo usmerjenega izobraževanja bo po dosedanjih konceptih predloga zakona moralo gospodarstvo bolj sodelovati že v srednjem usmerjenem izobraževanju z mladino — obvezna praksa bo pod vodstvom gospodarstva, zainteresirati bo treba za študij po smereh tehnične izobrazbe, itd. To so velike,

nove in odgovorne naloge, ki čakajo vas v gospodarstvu, morali pa bomo tudi zainteresirati našo mladino da se uči jezikov, da bo po diplomu sposobna opravljati delo tudi v inozemstvu, obenem s tem pa bo nujno tudi spoznavati ekonomske zakonitosti in potovanja v tujem svetu. Seveda smo v dilemi ali je naš dosedanji način študija ustrezen ali ni preveč teoretski in premalo praktičen, zlasti pri spoznavanju mehanizacije v gradbeništvo, varstvu pri delu, ekonomiki, itd. in o teh dilemah se bomo mogli še pogovarjati na nivoju izobraževalne skupnosti za gradbeništvo in na združenju gradbeništva.

— Kako pa si zamišljate dopolnilno izobraževanje gradbenikov po končanem študiju?

Naša fakulteta, ki ureja štiri podiplomske študije: konstruktiva, hidrotehnika, kartografija in interakultetni podiplomski študij prostorskega in urbanističnega planiranja (medtem ko je prometna usmeritev vezana na Zagreb). Vendar je učinek tega študija vsaj formalno s podelitvijo magistrerja slab. Vemo, da študij kandidati končajo v velikem številu, vendar potem ne pristopijo k izdelavi magistrskega oz. specialističnega dela. Prav gotovo je vsak od kandidatov pridobil dovolj novega znanja, ki ga s pridom uporablja v vsakdanji stroki in mu to zadostuje. Za nas pa to ni dobra rešitev, kajti potrditev uspešnosti podiplomskega študija se vidi v magistraturi. Vendar želimo, da operativno gradbeništvo upošteva naše napore in vzame na znanje, da smo s podiplomskim študijem le prispevali pri posamezniku k večji strokovnosti.

Prav zaradi takšnega poteka razmišljamo, da v najkrajšem času uvedemo dopolnilno izobraževanje, ki bi bilo namenjeno diplomiranim inženirjem starejših letnikov, ki niso med študijem zvedeli za novosti, ki so se v teku let pojavile, na področ-

jih, npr.: moderne statike z računalnikom, prednapete konstrukcije, lepljene konstrukcije, iz področja hidravlike, čiščenja vod, iz področja prometa, komunale itd. Naš Računski center že prireja krajše seminarje, ki udeležence (nekaj mlajših) sproti seznanja z novitetami. Organiziran pa imamo študij ob delu v Ljubljani in v Novem mestu, ki že potekata celo leto. Pripravljeni smo organizirati nov tečaj predvsem v Ljubljani pa tudi eventuelno drugod dislocirano, če bo takšna želja udeležencev. Normalni letnik rednega študija traja eno leto, pri študiju ob delu pa dve leti. Naš poseben problem je problem materialne narave.

— Kaj pa svobodna menjava dela in njene finančne posledice?

Nimamo pravzaprav plačanega današnjega programa, ki ga izvajamo, temveč le procentualno povečanje z ozirom na inflacijo. Celo lani ugotovljeno povečanje naše dejavnosti za 3 % ni bilo upoštevano.

Zato je nujno, da se dogovorimo po zakonu o svobodni menjavi dela z uporabniki o načinu plačevanja naših uslug za čisto pedagoško delo. Upajamo, da se bomo sporazumeli in da nam bo gradbeništvo dajalo dovolj materialnih sredstev za nemojeno delo in primerno nagrado za pedagoško delo. Nadaljnji naš veliki problem je izgradnja laboratorijev za gradivo, za preiskavo materiala in konstrukcij, za konstruktivne predmete, sedaj jih namreč skorajda nimamo.

Akcija že teče skoraj 2 leti, vendar se ponovno obračamo na gradbeno operativno in projektivno, da nam omogoči s samoupravnim sporazumom, sklenjenim preko Izobraževalne skupnosti za gradbeništvo tolikšna finančna sredstva, da lahko začnemo z gradnjo.

In končno še en podoben problem. Stavba na Jamovi 2 ima ravno streho, ki pa je začela puščati. Precej

stroškov smo že imeli, pa le nismo mogli preprečiti zamakanje. Odločili smo se, da stavbo nadvisamo z novo enostavnejšo streho (pločevina) in pridobimo celotno etažo, ki jo bomo nujno rabili za kabinete za nove učne moči, za obednico in kuhinjo za študente in osebje (ker tega nimamo), za nove risalnice in za razširitev Računskega centra v pritličju ter za preselitev iz pritličja v novo sedmo etažo.

Finančna sredstva za izgradnjo strehe že imamo na razpolago, manjkajo pa nam sredstva za notranjo opremo — delno instalacije in zlasti pohištvo.

Zato prosimo preko ISGS gradbeno operativno tudi pri tej nujni akciji za razumevanje in pomoč.

Ob koncu leta bo Univerza Edvarda Kardelja v Ljubljani praznovala 60-letnico nastanka in z njo vred tudi tiste fakultete, ki so bile ustanovljene. Tedaj je bila ustanovljena tudi tehniška fakulteta z nekaterimi oddelki, med njimi tudi za arhitekturo in gradbeništvo.

FAGG praznuje letos svojo 60-letnico nastanka. V ta namen namestavamo proslaviti 7. decembra 1979 svojo obletnico. Izdali bomo posebno publikacijo, v kateri bomo prikazali zgodovino fakultete, objavili sezname vseh doslej diplomiranih gradbenih in geodetskih inženirjev in inženirjev arhitekture (ca 3.500), vseh doktorantov in magistrstrov oz. specialistov. Tudi pri tej akciji prosimo za pomoč zlasti s tem, da bi odkupovali to publikacijo tako podjetja kot posamezniki, ki bodo zasledili svoje ime v seznamu. Z odkupom publikacije nam boste povrnilili vložena sredstva.

Zahvaljujem se vsem, ki so nam omogočili obisk Sladkorne tovarne v Ormožu in želim, da se takšni medsebojni stiki podeseterijo in da se pri tem spoznavamo med seboj ter zvemo za želje enih in drugih.

Z računalnikom nad TM in AP

Kako spremljati z računalnikom izkoriščanje, realizacijo in stroške težke mehanizacije iz avtoparka? To je bilo vprašanje, ki si ga je 1. 1975 zastavila peščica Gradisovcev. Vprašanje preprosto, cilj pa visoko in pot do njega strma in nejasna. Vendar je izvedbo raziskovalne naloge zahtevala vedno večja opremljenost Gradisa z mehanizacijo in želja, da ugotovimo, koliko jo izkoriščamo. Večkrat so se namreč slišali glasovi, da je izkoriščena premalo, vendar odgovora na vprašanje, koliko je, ni bilo.

Naloga se je pričela s pripravo ustreznih dokumentacije za zbiranje podatkov o izkoriščanju strojev in vozil in s tem tudi realizacije. Izoblikovala sta se dva obrazca — delovni list za TM, ki je bolj preprost zaradi manjšega števila podatkov, ki se obdelujejo in prevozniki list za AP, ta se je oblikoval nekaj kasneje in je zahtevnejši za izpolnjevanje, saj ima prostor za precej večje število podatkov. Vsi so namreč potrebni, če želimo zadostiti tudi statističnim podatkom za vozila, ki jih zahteva družba.

Z obrazcema pa so prišle tudi prve težave. Zaradi nepoznavanja načina izpolnjevanja obrazcev, tako pri strojniških, vozniki kot pri delovodjih, čeprav v začetku ni bilo potrebno izpolniti vseh kolon, je bilo vloženega ogromno truda, da so se nepravilni podatki najprej popravili in nato šele obdelovali. Razumljivo je, da je zato obdelava kasnila in če dodamo, da so bile vedno težave in so delno še, z ažurnim dostavljanjem iz terena in z luknjanjem, so bili dobljeni računalniški izpisi vedno zastareli.

Zahtevo za povečanje ažurnosti in natančnosti obdelave, pa je bilo mo-

goče doseči le z uvedbo računalniškega izpisovanja računov — torej sprotim fakturiranjem. Seveda pa je taka zahteva po višji kvaliteti obdelave zahtevala tudi kadrovske ojačitve in spoznavanje čim širšega kroga ljudi z obdelavo.

TOZD Strojno prometni obrat je zato poleg referentov za skupine strojev, ki jih je zadalžil za sprotno kontrolo dospelih dokumentov, zaposлил še vodjo AOP, ki je koordinirala delo v SPO z ROS in kasneje tudi svojo operaterko na stroju za zajemanje podatkov. Če dodamo, da so se tudi vodilni delavci SPO dobro seznanili z obdelavo, je bilo s strani SPO narejeno veliko za povečanje ažurnosti in natančnosti obdelave. Vendar bi bilo vse to premalo, če se ne bi z računalniško obdelavo TM in AP seznanili tudi v TOZD Gradbene enote.

Seznanjanje vodij gradbišč, njihovih pomočnikov, delovodij in ostalih, ki so podpisovali dokumentacijo z računalniško obdelavo podatkov TM in AP, je bila torej naslednja naloga. Tako seznanjanje pa je bilo možno na seminarjih v Portorožu leta 1978 in 1979, kjer so posebno marljivo in aktivno sodelovali pri spoznavanju snovi delovodje. Ker so se tudi strojniki in vozniki privadili na izpolnjevanje dokumentov, uspeh ni izostal.

Ažurnost obdelave in fakturiranja se je znatno izboljšala, čeprav jo še včasih kvari neredno pošiljanje dokumentacije s terena. S tem je bil dosežen delni cilj — spremljanje eksploatacije in realizacije.

Razen računalniškega spremljanja realizacije se avtomatično zbirajo tudi direktni stroški za posamezen stroj, skupino strojev vse do TM

in AP. Podatki o osebnih dohodkih, stroških vzdrževanja, amortizaciji itd. se prenašajo iz ostalih datotek, zato je ta aplikacija že integrirana. Torej se že približujemo zahtevi — ugotoviti, koliko stroj zasluži in koliko porabi. V letu 1980, ko bodo izdelana še merila za prenos indirektnih stroškov, bo zastavljeni cilj v celoti dosežen.

Kaj lahko »operativno« že danes pridoma koristi? Računalniška obdelava TM in AP daje že 24 različnih vrst izpisov, od tega nekaj zelo uporabnih tudi za operativno. Omenimo naj samo dva: izpis o koriščenju strojev TM in AP po posameznih objektih ali skupno za TOZD in izpis o koriščenju strojev za celoten Gradis. Izpise je možno dobiti po predhodnem naročilu v oddelku AOP.

Kako bo teklo delo v bodoče? V začetku leta 1980 bomo pričeli računalniško spremljati »stoječo mehanizacijo« tako, da bo možno ugotoviti obseg in vzroke zastojev. Vedno bolj pogosto pa se pojavlja tudi zahteva po ugotavljanju efekta strojev in ne samo zbiranja porabljenih ur. To pa je precej zapletena naloga, saj bo potrebno zasledovati poleg Gradisove mehanizacije še izkoriščanje mehanizacije tujih izvajalcev.

Prepričani smo, da bodo težave tudi v bodoče, vendar precej manjše, saj je ljudem računalnik in avtomatska obdelava podatkov vedno manj tuja in bo zato uvajanje novih zamisli vedno lažje.

MARKO ŽONTAR

Izkop gradbene jame za obnovo SNG v Mariboru

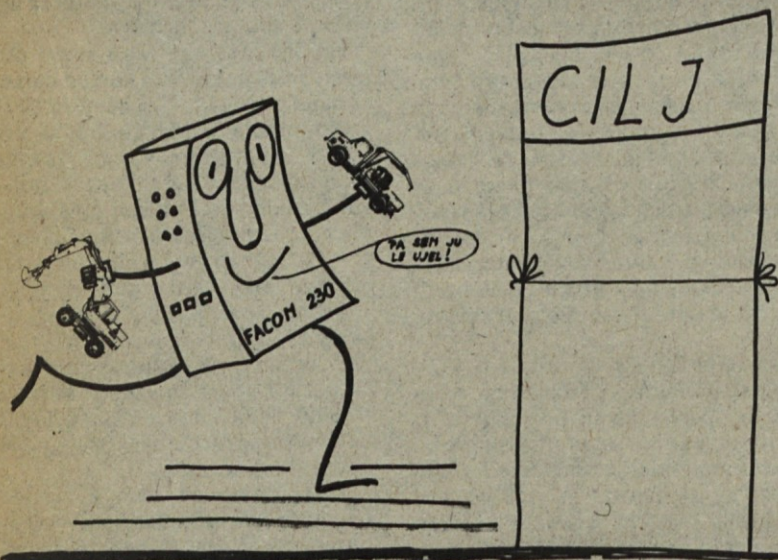
Obnova SNG v Mariboru poteka po planu

Sredi junija so delavci naše TOZD GE Maribor začeli z obnovo in dograditvijo Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru. Stara stavba je bila prepotrebna adaptacija indograditve, saj so ožele leta 1921 (!) govorili in pisali v časniku »Zrnje« o »potrebi po novi gledališki stavbi v Mariboru.«

Celih 58 let je bilo potrebno, da se stvari glede tega premaknile in da se je začelo z deli. Stara stavba, še iz prejšnjega stoletja bo predvidoma povsem obnovljena do leta 1985/6. Dela za tako imenovano prvo etapo so v teku. Gre predvsem za pripravo

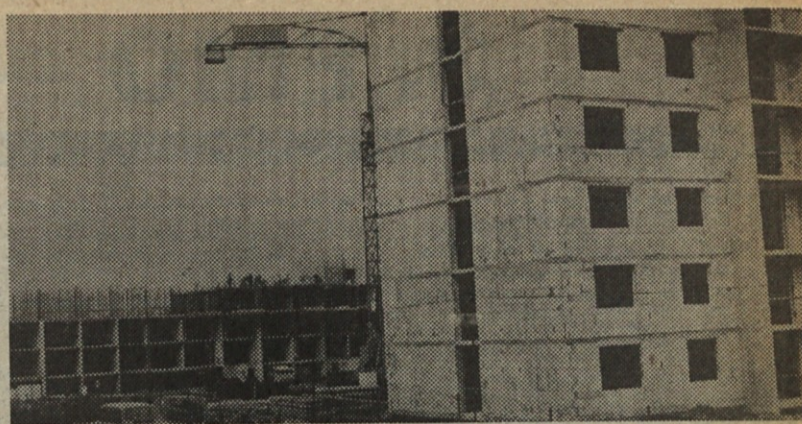
gradbene jame. Vrednost teh del znaša 16 milijonov dinarjev. Po sedanjih proračunih bodo kompletna dela na adaptaciji starega poslopja in dograditev novih prostorov veljala okoli 150 milijonov dinarjev. Za sodobno odsko tehniko bo potrebno odšteti še nadaljnjih 60 milijonov.

Izkop gradbene jame je bil dokaj zahteven, saj je bilo potrebno zavarovati vse objekte okoli gradbišča in omogočiti normalen potek del in predstav v gledališču. Po letu 1981 bo začela druga etapa obnove Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.

Del že zgrajene soseske — »podkvice« A

Gradnja stanovanjske podkvice B v soseski MS 12-2 v Novih Jaršah

Stanovanjska gradnja v Novih Jaršah

Stanovanjska soseska MS 12/2 v Novih Jaršah počasi dobiva predvideno obliko. Sedaj gradita tam stanovanja dva naša tozda, Ljubljana—okolica in Celje. Soseska bo imela pet stanovanjskih podkvic (štiri ali pet stanovanjskih blokov je postavljeno tako, da dobimo obliko

podkvice) označenih s črkami A do E, dve stolpnici Y 1 in Y 2. V soseski že gradijo tudi osnovno šolo in vrtec, gradi jih Obnova. Gradili bodo tudi novo pošto, trgovino, tripleks, garaže, otroška igrišča, servisne delavnice itd.

Stanovanjska podkev A je vse-

ljena že od pomladi. V sedem nadstropnih blokih (vsi bloki v tej soseski bodo imeli pritličje in sedem nadstropij) je 236 stanovanj. Delavci, katerih je okoli 90, TOZD Ljubljana—okolica sedaj delajo na podkvi B. Ta podkev bo sestavljena iz pet blokov, v katerih bo 292 stanovanj. Rok za izgradnjo blokov B1 in B2 je junij mesec leta 1980, za B 3 in B 4 avgust in za blok B 5 december istega leta. V podkvi B so stanovanja različne velikosti od enosobnih (površina 40 kvadratnih metrov) do štirisobnih (površina 93 kvadratnih metrov).

Podkvice C, D in E, ki bodo stale v bežigranskem delu soseske, gradi naš celjski TOZD. V teh treh podkvicah bo 570 stanovanj. Sedaj je v gradnji podkev C, ki bo imela štiri stanovanjske bloke z 236 stanovanji. Ta podkev naj bi bila zaključena decembra 1980 leta. Podkev C bo zgrajena julija 1981, podkev E pa že maja 1981 leta. Ta podkev bo imela pritličje in samo štiri nadstropja, tako da bo zgrajena pred blokom D. Celjani obljublajo da se bodo danih rokov držali in da bodo stanovanja vseljiva takrat kot je planirano.

Sedaj je na tem gradbišču zapo-

slenih 72 delavcev. Vsi stanujejo v samskem delavskem naselju, ki so ga postavili v neposredni bližini gradbišča. Hrano vozijo iz obrata družbene prehrane Moste in jo razdeljujejo v naselju.

Na gradbišču so Celjani postavili tudi lastno pretočno betonarno PB 250, tako da glede betona niso odvisni od nikogar.

Na delu gradbišča, kjer že stoji podkev A in se gradi podkev B bodo zgradili še dve stolpnici Y 1 in Y 2. Obe stolpnici sta še v projektiranju. Stolpnici bi po prvotnem projektu morali biti štirinajst nadstropni, vendar bodo zaradi potresne varnosti najverjetneje deset nadstropni.

V neposredni bližini tega gradbišča, v stanovanjski soseski MS 12/, sta že zgrajena dva stanovanjska bloka S in S 2 s 84 stanovanji. Potrebno urediti še okolico blokov in počakati na tehnični prevzem, ki bo konec meseca.

Tako bo v petih podkvicah v stanovanjski soseski MS 12/2 Nove Jarše do avgusta 1981. leta zgrajeno 1.100 stanovanj. Ko bodo začeli graditi še obe stolpnici, bo soseska imela čez 1.300 stanovanj.

C. PAVLIN

Iz vojske nam pišejo

Trenutno sem na odsluženju vojnog roka u Senti. Zaposlen sam u Strojno prometnem obratu kao žerjavista. Želio bih pozdraviti ceo kolektiv SPO, posebno šefa Šnajdera Ludvika i Šiftara Ludvika. Stare žerjaviste Vladu Škodu, Franca Trtineka, Štefana Farkaša, Vencislava Hostičku, majstora Kobala Alojza i druge. Sve članove Saveza komunista Gradisa.

BLAGOJE JEREMIĆ
V. P. 5953/5 c
24400 Senta

Vsem sodelavcem našega podjetja pristrčne pozdrave pošilja vojak Ereiz Drago iz Čapljine. Prosil bi svoje podjetje, kjer sem delal v Škofji Loki, da mi pošilja Gradisov vestnik, ker bi rad

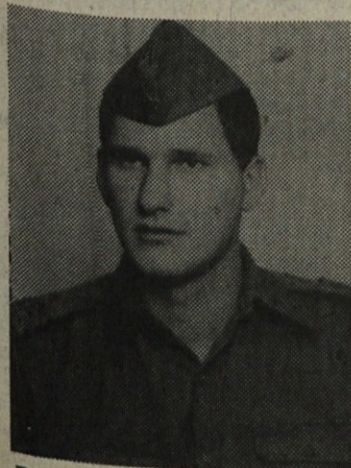
vedel kako je v našem podjetju.

Moj naslov je:

EREIZ DRAGO
V. P. 2469-/2 C
79400 Čapljina

Nahajam se v Valjevu, kjer služim vojaški rok in želim preko Gradisovega vestnika pozdraviti vse delavce Gradisa. Posebej pa TOZD GE Maribor. Delovodje Zoreca, Janžeka, Štanglerja in Jovičevića, kateri se nahaja v Nemčiji in inštruktorja Dvoržaka. Delavce Kovačiča, Šroka, Muršeca, Rodija, Kolariča, Majhena, Igreca, Puškariča, Vrtariča in vse ostale kateri delajo pri TOZD GE Maribor.

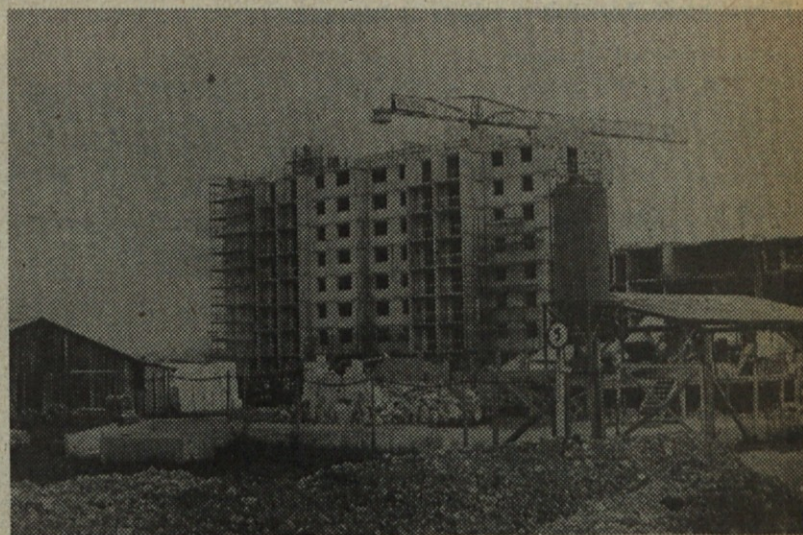
Vojak MURKOVIĆ JOSIP
V. P. 6734-26
14002 Valjevo

Blagoje Jeremić

Josip Murković

Del soseske, ki jo gradi celjski TOZD

3. EMO — MILANO

V kratki 3. EMO se skriva največja evropska razstava obdelovalnih strojev, orodja in pripomočkov za kovinsko industrijo, ki je bila od 10/10 do 18/10—1979 v Milanu. Beseda razstava je za ta prikaz, ki je vsaki dve leti izmenoma v Hannoveru, Milanu in Parizu veliko premalo. Obiskovalec namreč ne ogleduje mirujočih strojev, ampak je to demonstracija strojev, orodja, pripomočkov in tehnologije. Zato se mu nudi edinstvena slika, ko v devetnajstih ogromnih razstavnih paviljonih, nekateri od njih imajo celo 3 nadstropja, vidi vso to množico delujočih strojev, od preprostih, ki so v manjšini, pa do najmodernejših krmiljenih z računalnikom. Temu primerna je tudi zasedba strokovnjakov. V večini so tehnični strokovnjaki, komercialistov je le malo.

Ne bi želeli naštevati številčno, koliko držav in koliko razstavljalcev je pripeljalo svoje dosežke v Milano, lahko pa na kratko povemo, da so bile navzoče vse države, ki imajo kaj pokazati. Od največjih ZDA, SZ in

Kitajske, pa do najmanjše Linchtensteina. Po številu razstavljalcev je prednjačila Italija, ki je razstavljal tako, da je možno ponazoriti z mislijo — za vse in vsakogar nekaj — saj je prikazala vse od zelo lepo oblikovanih numerično krmiljenih strojev do preprostih strojev za obrt, poleg tega pa tudi opremo za delavnice in skladišča.

Že po tradiciji so močno zastopane tudi Zahodna Nemčija, Švica ter Francija, ki je letos prikazala vrhunske dosežke gradnje strojev za kemično erozijo. Presenetili sta tudi Madžarska in Vzhodna Nemčija, vendar se jima pozna zaostajanje elektronske industrije. Medtem, ko so stroji skoraj enakovredni zahodnim izdelkom, je avtomatika zastarela, kar se takoj ugotovi po gabaritu električnega dela.

Kaj pa Jugoslavija? Zastopali so jo Ivo Lola-Ribar, Jugoalat, Fabrika reznog alata, Prvomajska, Potisje in Jelšingrad. Ocena za naše razstavljalce — poprečno. Izstopala je le Fabrika reznog alata — Čačak, ki se

je zelo lepo uveljavila tudi v ZDA, saj obe letalski tovarni Douglas in Boeing uporabljata njeno rezalno orodje.

Če primerjamo 3. EMO z enako razstavo pred dvema letoma v Hannoveru, opazimo izreden prodor elektronike in digitalne tehnike v vse stroje in naprave za kovinsko obdelavo. Ta prodor naj ponazorimo s sicer nepomembno posebnostjo za celoto, pa vendar karakteristično za podkrepitev zgornje trditve — kljunasta merila imajo že namesto nonija digitalne števec, ki kažejo delavcu mero, sicer pa je bilo takih posebnosti veliko, predvsem v kontroli — merilni instrumenti povezani preko miniračunalnika in risalnika so izdelke statistično vrednotili in izrisali Gaussovo krivuljo

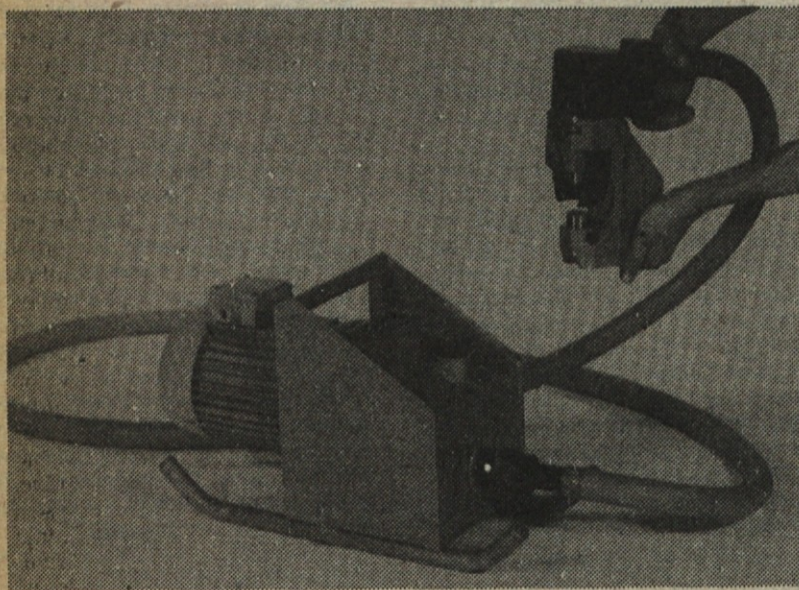
ter ugotovili tako njihovo kakovost.

Ogled razstave je dal vsem trem udeležencem iz GIP Gradis, po enemu iz vsakega TOZD Kovinski obrati in ROS možnost, da ocenimo, kje smo in kam se moramo razvijati. Verjetno je mnenje, ki se je še podkrepilo po ogledu, da moramo v Gradisu bolje spoznati NC tehnologijo pravilno, pa čeprav v začetku le s sodelovanjem podjetij ali ustanov, ki tovrstne stroje imajo.

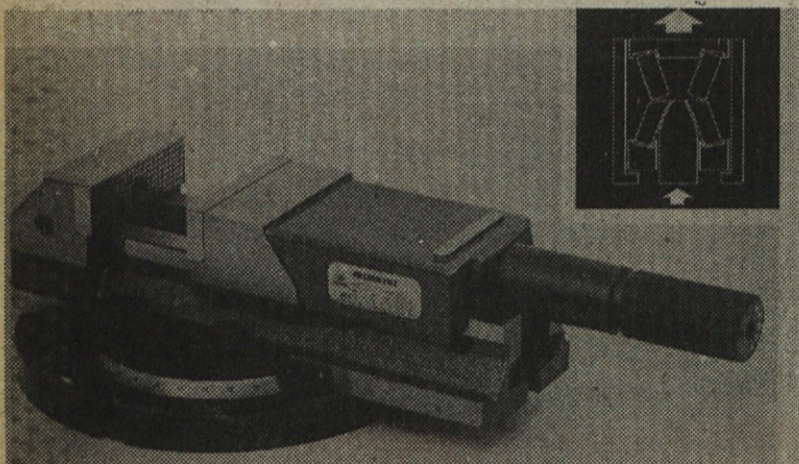
Na koncu naj pozdravim pripravljenost Centra za izobraževanje, da omogoča predstavnikom TOZD Kovinski obrati in ROS redno spremljanje te zanimive strokovne prireditve v prepričanju, da bo tako tudi v bodoče.

MARKO ŽONTAR

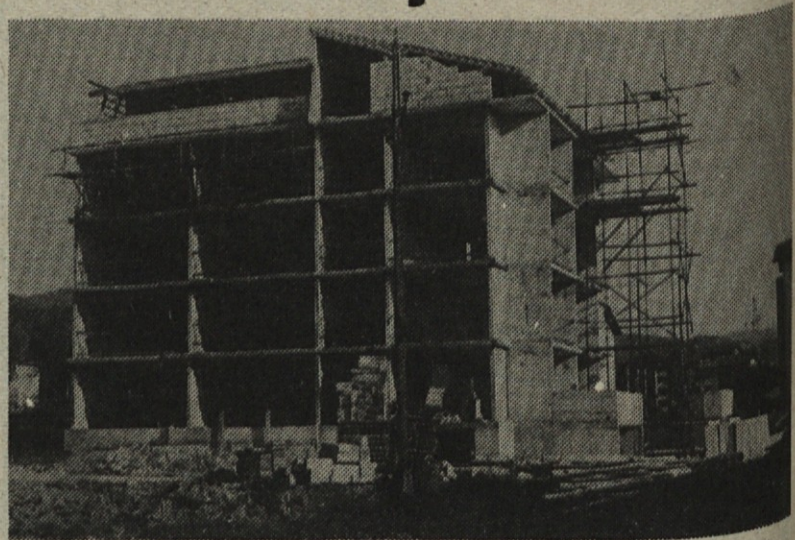
Gradnja samskega doma v Slovenj Gradcu

Primež na visokotlačno vpenjanje obdelovanca

Naprava za prebijanje lukenj v profile in pločevino

Zaradi vse večje angažiranosti v Slovenj Gradcu in zato, da bi delavcem omogočili boljše stanovanjske razmere, so se v našem tozdu na Ravnah odločili zgraditi manjši delavski samski dom tudi v Slovenj Gradcu.

»Zavedamo se, da moramo delavcem nuditi takšne bivalne razmere, kot jih določajo stanovanjski minimumi, katere smo tudi mi sprejeli. Ko bomo dogradili ta samski dom, naši delavci ne bodo več spali po različnih barakah in provizorijih, temveč v komfortnih štiriposteljnih sobah,« je pojasnil predsednik IO OO sindikata tovariš **Bogomir Gabrovec**.

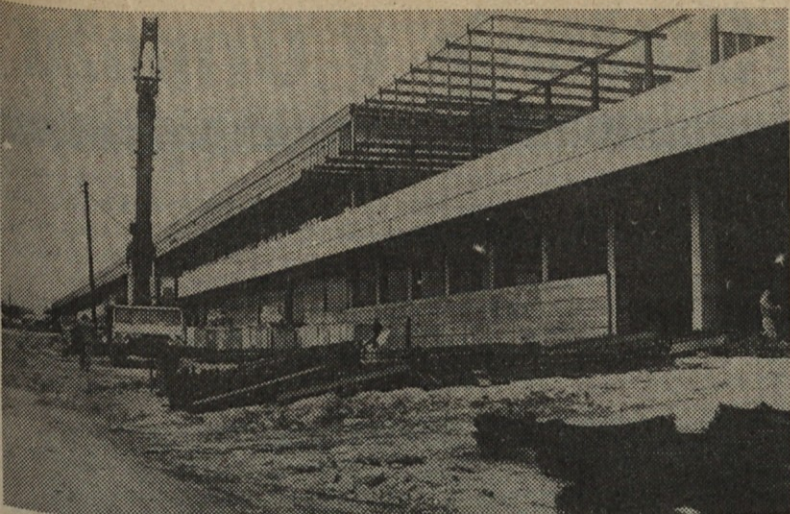
Leto dni je že preteklo odkar smo začeli z gradnjo in sedaj je samski dom že pod streho. Začeli smo tudi že z inštalacijskimi deli. Po predvidevanjih bo dom zgrajen v drugi polovici naslednjega leta.

To bo zelo sodoben samski dom. Sestoji iz pritličja in treh nadstropij. V njem bo 14 sob s po štirimi ležišči, tri sobe s po enim ležiščem in ena bolniška soba. Sobe so podobne manjšim garsonjeram, saj ima vsaka soba poleg manjše predsobe tudi lastne sanitarne prostore s kopalnico.

V vsaki etaži bo tudi eno manjše družinsko stanovanje, se pravi da bodo v domu štiri stanovanja. Leto bomo uporabljali za premostitev najbolj perečih stanovanjskih problemov naših delavcev. Na vsakem nadstropju bo tudi manjša čajna kuhinja.

Samski dom v Slovenj Gradcu bo imel tudi zaklonišče, jedilnico z razdelilnico hrane — hrano bomo vozili iz naše menze na Ravnah in ostale spremljajoče prostore: klubsko sobo, TV sobo, sejno sobo itd.

C. PAVLIN

Nekaj del opravljajo še na prej prevzetih objektih, prav tako za tovarno IMV

Naselje za bivanje delavcev je lepo urejeno

IMV — eno največjih naših gradbišč

Kar premalo vemo o tem, kje in kaj gradimo. Tako se bo tudi marsikdo začudil, da je eno največjih Gradisovih gradbišč v Novem mestu — pa je le res. Že šest let je naša TOZD Ljubljana — okolica prisotna v Industriji motornih vozil, kjer so Gradisovci pripomogli, da se danes na bivših travnikih in njivah vzdiguje moderna tovarna motornih vozil.

Danes naši delavci na tem gradbišču zaključujejo dela na prevzetih objektih še iz prejšnjih let, pričeli pa so z gradnjo novih tovarniških hal in spremljajo čih objektov. Tako so »zakopali lopate« za razširitev presernice, za carinsko skladišče, medprostor in I. fazo tovarne prikolic. Ti štirje objekti bi morali biti gotovi v enem letu!

V tem času so na gradbišču tudi delavci celjske TOZD Gradisa, ki bodo gradili presernico, carinsko skladišče in medprostor. Za te objekte groba zemeljske dela opravlja že Ljubljana okolica v sodelovanju z

SPO; tovarno prikolic — I. faza pa bo v celoti izdelala Ljubljana — okolica.

Za gradnjo vseh teh objektov bo potrebno skupaj 4.700 ton armature, kar res ni malo, zato bi v Novem mestu radi dobili tako železokrivnico kot jo imajo v Krškem. S postavitvijo takega majhnega obrata bi se na gradbišču otesli problemov okoli nabave in prevoza armature. Vseh izkopov za nove objekte bo približno 150.000 kub.m, vgradili pa bodo 83.000 kub.m, betona in za to porabili 100.000 kv.m, opažev. Vsa dela so trenutno vredna 470 milijonov dinarjev.

Na gradbišču smo srečali začasnega vodja Vinka Damjana in Vlada Bogoviča, ki sta nam pokazala tudi novo postavljeno delavsko naselje. Tam bo stanovalo približno 350 delavcev iz Ljubljane — okolice, 250 iz GE Celje in ostalih naših TOZD, ki bi se zdržali pri delu na gradbišču. Naselje so gradili tako, da

bo zadovoljilo vse potrebe za šest do deset let, saj naši računajo, da bo v Novem mestu dovolj dela še za nekaj let naprej. V naselju imajo tudi delavnice, skladišča in jedilnico, kjer se delavci hranijo. Za celotno naselje so načrtovali tudi centralno kurjavo in kotlovnico za en del je že narejena. Delavci imajo na voljo tudi klubski prostor, kjer preživijo del svojega prostega časa.

Na celjskem delu gradbišča je o pripravi na gradnjo pripovedoval ing. Jože Malgaj:

»Zaenkrat imamo na gradbišču 77 delavcev, saj smo tukaj komaj dva meseca, kasneje pa nas bo seveda več, skoraj petkrat toliko. Takoj po podpisu pogodb bomo tu začeli delati s polno paro. Sedaj obdelujemo še teren, kjer pripravljamo nepodkleteni del presernice. Teren je zelo zahteven — pravi dolnjski kras, od 3—5 stopnje zahtevnosti. Dela na izkopu opravlja strojno prometni obrat iz Ljubljane.

Kadar pada dež in ta v zadnjem času ne preneha, je na gradbišču nemogoče delati, saj se lahko skoraj utopimo v blatu, stroji in tovarnjaki pa že po prvem metru prevožene poti trdno ostanejo na mestu. Drugih težav zaenkrat nimamo, mogoče je malo problemov le okoli deponij, za zimski čas pa se bojimo, da ne bomo mogli dobiti gramoznih agregatov. Vendar — z dobro voljo in sodelovanjem se da marsikaj urediti in teh dveh stvari imamo pri nas dovolj: s TOZD Ljubljana — okolica dobro sodelujemo, uskladili smo tudi določene zadeve, česar marsikje drugod ni — imamo namreč enotne kriterije za terenski dodatek, nagrajevanje strokovnih kadrov in delavcev itd.«

Kadar bo gradbišče v fazi največjih del, bo na njem delalo približno 800 ljudi, torej pravo mravljišče. Objekti se raztezajo na zemljišču, velikosti približno 2 kv. km. Gradnja torej zasluži, da jo ves čas spremljamo in to bomo v naših naslednjih številkah časopisa tudi delali.

Nova jedilnica je prinesla večje udobje za vse delavce

Prva dela za tovarno prikolic (I. faza) so se že začela

Naloge sindikata pri urejanju družbenega standarda

V Gradisu si že delj časa prizadevamo, da bi primerno uredili vprašanje družbenega standarda naših delavcev. Pri tem imamo v mislih predvsem nastanitev delavcev, saj bi jih morali, v skladu s samoupravnim sporazumom o minimalnih standardih in priporočil konference OOOZS, preseliti iz neustreznih lesenih provizorijev v zidane samske domove že pred časom. Seveda ta obveza velja za provizorije, ki jih še vedno imamo v krajih sedežev naših temeljnih organizacij. Ob tem pa obravnavamo tudi vprašanje prehrane delavcev.

V okviru Gradisa je vprašanje standarda najbolj kritično v Ljubljani, kjer je veliko pomanjkanje kapacitet v samskih domovih pa tudi prehrana delavcev se rešuje zelo različno.

V Ljubljani že dalj časa pripravljamo gradnjo samskega doma z 240 ležišči, kar pa iz objektivnih razlogov še ni realizirano. Trenutno pa so izgledi takšni, da lahko pričakujemo vselitev v novi dom v prvi polovici leta 1981. To pa bo, glede na trenutne potrebe, še vedno le »kaplja v morje«. Zato bi se morale sindikalne organizacije na Ljubljanskem področju takoj dogovoriti za nadaljnjo aktivnost pri gradnji samskih domov.

Posebej je ob tem potrebno obravnavati vprašanje prehrane delavcev. To sedaj rešujemo zelo različno. Odvisni smo od raznih obratov družbene prehrane pa so glede na to prisotni tudi najrazličnejši problemi, predvsem glede kvalitete posameznih obrokov. Vprašanje prehrane bi lahko uspešno reševali le v okviru last-

nega obrata družbene prehrane. O tem pa doslej še nismo razmišljali, čeprav smo iz razgovorov s predstavniki sindikalnih organizacij lahko sklepali, da se zavzemajo za enotno reševanje prehrane v okviru lastnega obrata družbene prehrane.

Tudi glede tega vprašanja se bodo morale osnovne organizacije organizirati in začeti enotno akcijo. Zato bi najbrž kazalo organizirati sestanek vseh zainteresiranih dejavnikov ter opredeliti cilje in naloge na tem področju.

Delno bo vprašanje prehrane lahko rešeno v okviru novega samskega doma, ko se bodo delavci nastanjeni v tem domu lahko posluževali obratov družbene prehrane, ki jih bodo na tisti lokaciji skupaj s svojimi samskimi domovi zgradile druge delovne organizacije. Vendar je to še vedno le delna rešitev glede prehrane, saj obstoječi domovi lokacijsko otežujejo prehranjevanje v obratih družbene prehrane ob novem domu.

Ob tem velja poudariti, da na področju standarda (nastanitev in prehrana) ni posebnih problemov na tistih področjih, kjer je prisotna samo ena od temeljnih organizacij Gradis (Ravne, Celje, Jesenice), da pa se zaplete tam, kjer bi se več temeljnih organizacij moralo dogovoriti za skupno akcijo (Ljubljana, Maribor).

Očitno v tem primeru manjka enotna akcija tudi sindikalnih organizacij. Ta vprašanja lahko zato kar opredelimo kot prioriteta za nova vodstva osnovnih organizacij, ki bodo začela delovati v letu 1980.

Srečanje v Ormožu

Težko je opisati zadovoljstvo in veselje, ki je vladalo na letošnjem srečanju upokojencev, nekdanjih delavcev gradbene enote Maribor.

Z avtobusi so se pripeljali na gradbišče tovarne sladkorja v Ormožu, kjer se prav te dni pripravljajo na svečan pričetek obratovanja. Dobro se še spominjajo lanskih diapozitivov o pričetku gradnje tega pomembnega objekta, letos pa so mimo njihže vozili veliki tovornjaki s sladkorno peso.

Zanimalo jih je prav vse. Še posebej so se zanimali za nov način gradnje, novejšo mehanizacijo, bivanje na gradbišču in prehrano. Nekateri med njimi, ki so šele »novo pečeni upokojenci«, pa so pokramljali zdaj s tem in onim delavcem na gradbišču! Vidim, da bi še ostali na gradbišču. Kako tudi ne. Leta in leta so delali na takih ali podobnih gradbiščih. Pa je prišel čas, ko so odložili svoje breme. To so si tudi zaslužili, naj bo zidar, tesar, delovodja ali inženir, vsi so dali svoj delež Gradisu.

Po ogledu gradbišča je prišel na vrsto drugi del. Skupno kosilo v gostišču Roškar. Tu so ti večni mladeniči ponovno dokazali, da so kljub letom vsak trenutek pripravljeni na šalo, smeh in lepo pesem. Marsikateri je tu pozabil na revmo ali kakšno drugo bolezen, se ponosno vzravnal in skupaj s tovariši zapel domačo pesem. Ves čas v avtobusu, na gradbišču, še posebno pa tu v gostišču se je oglašala »frajtonarica« pravzaprav sta bile dve, za vsak slučaj.

Pozno v noč je odmevala pesem po okoliških gričih. Kakih 150 udeležencev srečanja, nití ni tako malo. Ponosno so se spominjali na dneve in noči prebite na gradbiščih.

Pri vsaki mizi si lahko slišal kakšno »zgodbico« iz njihovega življenja.

Prišli so od vsepovsod. Od blizu in daleč. Med njimi je bil tudi Štefan Šabrlí, doma iz Apač.

Rodil se je pred 73. leti, se med prvimi zaposlil v Gradisu in še danes je ponosen, da je imel matično številko 1. Ta podatek nam pove že skoraj vse. Čeprav je že 18 let »v penziji«, kot sam pravi, se še dobro počuti. Rad zapoje še raje si pa zapleše. Ko je letos 17. oktobra praznoval zlato poroko je plesal, da se je kar kadilo. »Še mlade dekle so odnehale, jaz pa ne,« mi je v šali povedal.

Vseskozi je težko delal, doma ima veliko posestvo in tri otroke, ti so mu sedaj v veliko pomoč.

Še veliko je bilo takih ali podobnih Štefanov na letošnjem srečanju upokojencev. Toda zlata poroka in matična številka 1 v Gradisu, pa le ni kar tako. Zato se čestitkam tov. Šabrlí pridružuje tudi uredništvo Gradisovega vestnika.

Vsem udeležencem je direktor gradbene enote inž. Gačnik zaželel še dosti uspeha in zdravja v njihovem življenju, se zahvalil za vse kar so dali Gradisu in jih pozval, da se prihodnje leto zopet srečajo.

STROF

Vse člane kolektiva GRADIS obveščamo, da je tragično preminil 1. 11. 1979 član kolektiva SUBOTIČ Savo, rojen 27. 1. 1948, KV betoner.

V TOZD GE Jesenice je bil zaposlen neprekinjeno od 14. 5. 1969 dalje.

Kot dolgoletnega člana kolektiva in pridnega delavca ga bomo ohranili v trajnem spominu.

SLAVA MU!

KOLEKTIV GRADIS
TOZD GE JESENICE

Kdaj urejena prehrana za delavce v Ljubljani?

V Ljubljani že dolga leta stremimo za tem, da bi našim delavcem omogočili ustrezen družbeni standard, pa nam nekako ne gre in ne gre; oziroma premika se zelo počasi. Probleme imamo s samskimi domovi, pravzaprav z izgradnjo le-teh, probleme pa imamo tudi z zagotovitvijo prehrane delavcem, ki delajo in živijo v Ljubljani. Preko sindikata bo potrebno to akcijo čimprej pospešiti in zato smo povprašali predsednika osnovne organizacije sindikata TOZD GE Ljubljana — okoliča Dušana Zavodnika, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi vsaj za nekaj

let bilo pri nas drugače. Takole je dejal:

»V našem sindikatu imamo problem prehrane skoraj na vsakem sestanku. Poskusili smo se bolj organizirano povezati z dobavitelji hrane na gradbišču, vendar je bil to le začasn uspeh. Spet in spet smo se vračali na sklep, da bi bilo potrebno zgraditi skupno Gradisovo kuhinjo. V ta namen sem se dogovarjal tudi s kadrovske socialno službo, da bi organizirali sestanek vseh TOZD v Gradisu na ljubljanskem območju, kjer bi se dogovorili o skupni akciji.

Če pogledamo, v kakšnih težkih

razmerah delajo naši delavci na gradbiščih, potem je res nujno, da jim organiziramo dobro celodnevno prehrano. Kako naj sicer dela delavec osem ali devet ur brez zajtrka, samo ob malici in nato ob suhi večerji? Ponekod imajo organizirano tudi razdeljevanje kosil, vendar ne povsod, kar ni prav nič vzpodbudno. Mislim, da je tudi zaradi neurejene prehrane tako visok odstotek bolniškega staleža.

Ravno sedaj smo v fazi pripravljanja gradnje samskega doma v Ljubljani in v okviru te gradnje bi nekako morali urediti tudi gradnjo

menze, čeprav pravijo, da zaenkrat to ni mogoče. Treba se je dogovoriti in skupaj s družbeno političnimi dejavniki poskušati najti način, da čimprej rešimo ta problem. Vemo, da ni problem sam denar ampak še vse kaj drugega, kar pa se da z dobro pripravljeno akcijo tudi ugodno rešiti. Prav tu bi morali pokazati, kako znamo sodelovati in kako smo vendar vsi v enem Gradisu.

Prav bi bilo, da bi tudi v sindikatih ostalih Gradisovih TOZD začeli bolj konkretno razmišljati o teh problemih in končno s skupnimi močmi rešiti zadevo.

Štajerci — Cepušu

Na svečani seji DS TOZD GE Maribor, na kateri so prvič podelili tozдова priznanja, so se spomnili tudi na tov. Cepuš, ki prav te dni praznuje 60-letnico.

Podelili so mu plaketo TOZD, ter pismo priznanje za vsestransko prizadevnost pri razvoju gradbene enote.

Sopek cvetja in košaro štajerskih vin mu je predal direktor GE Maribor, Gačnik Franc, dipl. gr. inž.

ŠTROF

Lojze Cepuš na slovesnosti v našem domu na Pohorju

Človek ne more postati inženir samo v šolskih klopeh

Študenti 2. letnika FAGG v Gradisu. Ogled kulturnega doma Ivan Cankar

Obisk v tej veliki gradbeni organizaciji je nam, študentom 2. letnika, resnično koristil. Študij je pač takšen, da se v začetku seznanjamo pretežno le s teorijo in nam je vsaka izkušnja iz prakse še kako dobrodošla. Saj človek ne more postati inženir le s sedenjem v klopih in doma za mizo.

Kljub vslabemu vremenu smo bili v Gradisu toplo sprejeti, pogoščeni z malico in obdarjeni s propagandnim gradivom. Izvedeli smo marsikaj koristnega in si lahko več takih ekskurzij le še želimo.

Delovna organizacija GRADIS uspešno posluje zaradi velikega števila visoko usposobljenih delavcev. Razpisujejo lastne kadrovske štipendije in nato mladim inženirjem,

ki se zaposlijo pri njih, omogočajo stalno izobraževanje ob delu, ki sega poslužujejo tudi starejši tovariši, da bi se seznanili z vse hitrejšim napredkom gradbeništva. Mladim in še neizkušenim inženirjem pomagajo pri pridobivanju prvih izkušenj v praktičnem delu. Zato je pomembno za nas študente, da si že v časa študija naberejo čim več izkušenj in praktičnega znanja za delo v proizvodnji ali ob razvojnih nalogah.

Seznani smo se z razvojem GRADIS-a, ki je praznoval svojo 34-letnico obstoja in uspešnega dela. Videli smo tudi filma, ki sta nam prikazala nekaj večjih projektov, kjer je sodeloval ali še sodeluje tudi GRADIS: Jedrska elektrarna Krško, hitra cesta Hoče-Arja vas, termoelektrarna Šoštanj IV, cementarna Anhovo, viadukti Ravbarkomanda in drugi.

V drugem delu smo si ogledali proizvodne hale in proizvodnjo samo. Gradbeno delo in gradbene elemente lahko najuspešneje spoznamo z obiskom gradbišč in gradbene industrije — proizvodnje. Videli smo železokrivnico, moderno betonarno, ki omogoča hitrejšo in varnejšo gradnjo; v njej postopek izdelovanja betonskih cevi, nosilcev in drugih betonskih izdelkov. Bili smo tudi v laboratoriju za preizkušanje mehanskih lastnosti betona. Pogledali smo si tudi računski center, ki postaja vse nujnejši sestavni del sleherne večje in moderne delovne organizacije.

Obisk je uspel in mislimo, da si moramo sami bolj zavzemati za podobne obiske ali ekskurzije, ker nam vsestransko koristijo.

Nekaj dni zatem smo si še ogledali Kulturni dom Ivana Cankarja v izgradnji.

Pod strokovnim vodstvom smo se spustili v že izgrajene etaže in spoznali njihove bodoče funkcije. Najbolj zanimiv je bil pogled na armaturo stropne konstrukcije z maksimalno razpetino 36 m, ki so jo dan za tem začeli betonirati. Videli smo tudi podporno konstrukcijo omejenih plošč. Razložili so nam maketo kulturnega doma in konstrukcijske načrte.

Ogled je bil poučen; škoda, da trenutno nimamo več strokovnega znanja. Organizatorjem iskrena hvala.

JANI KLANČAR

MIKOŠ

Kako najti sporazum med generacijami?

Človeku ni vseeno, ko pri delu ali pri vsakodnevem pogovoru sliši: »Oh, ta mladina« ali pa »Kaj pa ti stari vedo«. In vendar je tega zelo dosti, upam se trditi, da celo vedno več.

Nesporazumi med posameznimi generacijami so vedno obstojali, tako tudi v našem sedanjem času. Tega ne bi smelo biti, vsaj ne v toliki meri, ker je naša medsebojna ureditev le drugačna od ureditev v drugih družbah. S tem hočemo povedati, da smo pred zakonom v okviru podjetja izenačeni tako najstarejši kot najmlajši delavci.

Do nesoglasij prihaja predvsem zato, ker se premalo potrudimo, da se bolj sporazumno vključimo v delo oz. določeni delovni proces ali pa da ne sodelujemo dovolj dobro pri ostalem družbenem delu. Naše podjetje je vzgojilo že mnoge generacije mladih. Izučili so se mnogih pomanjkljivosti, pridobili izkušnje, ki so jih znali uporabiti pri mlajši generaciji ali pa tudi ne.

Prepričan sem, da vsak novodošli delavec ali učenec rad sprejme nasvete starejšega, če mu le ta pomaga pri delu ali učenju. Ravno tu se najlažje spoznamo, sodelujemo in

drugemu pomagamo. Dogaja pa se žal pogosto tudi obratno, da mnogi izkušeni starejši delavci nočejo pomagati mlajšim in jih neradi oz. z nezaupanjem sprejmejo v svojo središčino. Mnogo je takšnih, ki svojemu mlajšemu sodelavcu ali učencu ne pristopi kot sebi enakovrednemu, zato prihaja tudi do zapostavljanj. Ne bi želel to posploševati, ker je vsekakor več pozitivnih strani kot pa negativnih, vendar moramo vseeno poskušati odpraviti tudi te slabosti medsebojnega sporazumevanja.

Pri vključevanju novih članov v kolektiv in pri vzgoji naših najmlajših učencev moramo biti izredno pazljivi, če hočemo, da bodo kdaj postali dobri delavci in dobri tovariši drugim v kolektivu.

Razumljivo je, da večina novih delavcev posebno mlajših prihaja k nam brez izkušenj in potrebnega znanja in prišli so k nam v kolektiv zato, da si to pridobijo in to tudi koristno uporabijo pri svojem delu. Prišli so, da se bodo nekaj naučili in seveda zaslužili.

Tudi mi smo nekoč tako prihajali v naš kolektiv brez znanja in izkušenj in še kako veseli smo bili, če kdo pomagal prebroditi prve

težave pri vključevanju v novo delovno okolje. Prvi vtisi pri vstopu v novo sredino so najvažnejši in lahko tudi usodni za mladega človeka.

Zato ne smemo na nove sodelavce gledati ozko in samo od sebe, temveč jim moramo vsi zares pomagati.

Naslednji problem slabega sporazumevanja je v sodelovanju na ostalih področjih kot so šport, kultura in drugo družabno življenje. Starejši ne morejo razumeti, da mlajše generacije svoj del časa preživijo ob športu. Športna rekreacija je potrebna vsakomur, le da jo mnogi odklanjajo ker vidijo v njej le zapravljanje časa.

Tudi na kulturnem področju se dostikrat ne ujamejo mlajši in starejši sodelavci. Mladim bolj leži modernejši način kulturnega življenja, bilo je to glasba, filmi, gledališče ali pa knjige, zato pri načrtovanju našega kulturnega življenja pogosto ne najdemo skupnega jezika.

Prepričan sem, da se z malo razumevanja lahko vse uredi. Prilagoditi se moramo eni kot drugi, zato pa je potrebno samo malo več dobre volje. Na vse to moramo gledati bolj človeško in uspeh bo tu.

Konstituiranje organov upravljanja SOZG GLG v tretjem mandatnem obdobju

Po izvolitvi novih delegatov v delavski svet SOZD GLG in v odbor samoupravne delavske kontrole, se je novoizvoljeni delavski svet sestel na konstituantni seji 19. 10. 1979. Izvolil je med svojimi člani novega predsednika in njegovega namestnika.

Za predsednika delavskega sveta je bil izvoljen delegat ZLIT Tržič tov. Kopač Franc, za njegovega namestnika pa delegat iz Jelovice tov. Rihtaršič Rafko. Novoizvoljenemu delavskemu svetu in novemu predsedniku želimo veliko uspešnosti v zahtevnem in odgovornem obdobju, ko se bo sprejemal srednjeročni plan SOZD za naslednje petletno obdobje. Ob konstituiranju je bila izrečena zahvala za opravljeno delo delegatom delavskega sveta prejšnjega mandata ter dosedanjemu predsedniku DS SOZD GLG tov. Lavrič Jožetu iz Lip Bled.

V sredo, 30. 10. se je sestel novoizvoljeni odbor samoupravne delavske kontrole v SOZD, ki je izvolil izmed članov odbora za predsednika tov. Pavlin Franca iz DO Jelovica. Odbor bo moral temeljito proučiti vse zadeve, ki so v njegovi pristojnosti in v posameznih primerih predlagati tudi sankcije zaradi neizpolnjevanja dogovorjenih sklepov in neupoštovanja sprejetih samoupravnih splošnih aktov.

Delavski svet SOZD GLG je na konstituantni seji sprejel naslednje sklepe:

— Na podlagi priloženih potrdil o izvolitvi smo verificirali mandat novoizvoljenih delegatov DS SOZD GLG (III. mandat). Za predsednika DS SOZD GLG smo izvolili tov. Kopač Franca, za njegovega namestnika pa tov. Rihtaršič Rafka.

— Zapisnik prejšnje seje DS SOZD GLG so delegati soglasno potrdili.

— Verificirali smo sprejem sprememb in dopolnitev statuta SOZD GLG. Spremenjeni statut SOZD velja in se bo uporabljal od 20. 10. 1979 dalje.

Strokovna služba SOZD je dolžna pripraviti prečiščeno besedilo statuta in ga posredovati članicam SOZD.

— DSSOZD imenuje v kolegijski poslovodni organ za dobo 6 mesecev po predlogih članic naslednje člane:

GG Bled: Čuk Cveto, direktor
GG Kranj: Zupan Leopold, v.d. direktorja

LIP Bled: Bajt Franc, direktor
JLOVICA Škofja Loka: Kokelj Tine, direktor

ALPLES Železniki: Demšar Jože, direktor

ZLIT Tržič: Tonkli Stane, direktor
GRADIS-TOZD-LIO Škofja Loka: Ilvar Leopold, direktor

AERO Celuloza Medvode: Zule Slavko, direktor

— Do naslednje seje DS mora strokovna služba pripraviti konkreten predlog sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi v poglavju o sestavi KPO, skladno z ZZZ.

— Delegati delavskega sveta so soglasno sprejeli analizo uresničevanja srednjeročnega plana SOZD GLG za obdobje 1976—1980 z vsemi pripombami, ki so se pojavile v razpravi.

— Delegati DS so sprejeli smernice za srednjeročni plan 1981—1985 s pripombami odbora za pripravo osnutkov planskih dokumentov in s pripombami delegatov DS SOZD GLG.

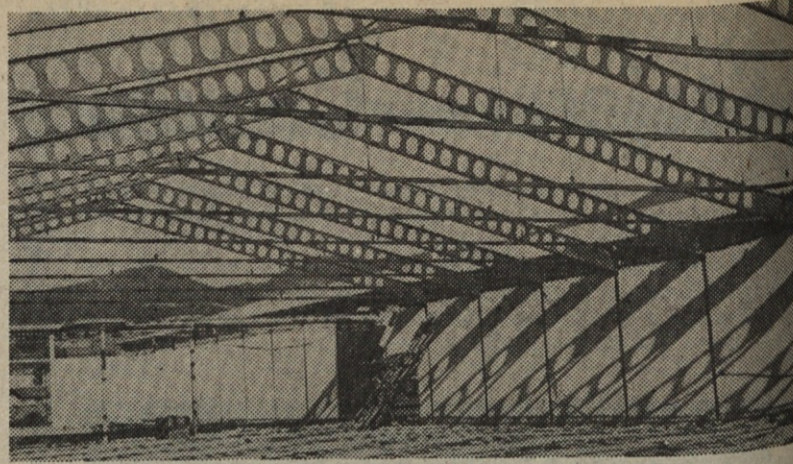
Obenem so tudi zavzeli stališče, da zahtevajo, da je SOZD GLG podpisnik srednjeročnega republiškega plana.

— Ugotovitve iz analize gospodarsko-finančnih dosežkov članic SOZD GLG po obračunih za I. polletje 1979 so bile soglasno sprejete.

— Delegati DS SOZD GLG so soglasno sprejeli poročilo izvrševanju finančnega plana delovne skupnosti skupnih služb SOZD GLG za obdobje I — IX. 1979.

— Delegati so soglasno sprejeli informacijo o osnutku samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju med Jelovico in Gradisom Škofja Loka.

ERZAR SLAVKO, DIPL. INŽ.

Halo »Lesne« v Slovenj Gradcu bo ogrevala sončna energija

Halo Lesne v Slovenj Gradcu bo ogrevala sončna energija

Naš TOZD Ravne na Koroškem gradi v Slovenj Gradcu halo za Lesno industrijo Slovenj Gradec. Hala bo narejena v rekordnem času treh mesecev. Poleg hale se gradi tudi aneks v katerem bodo upravni prostori.

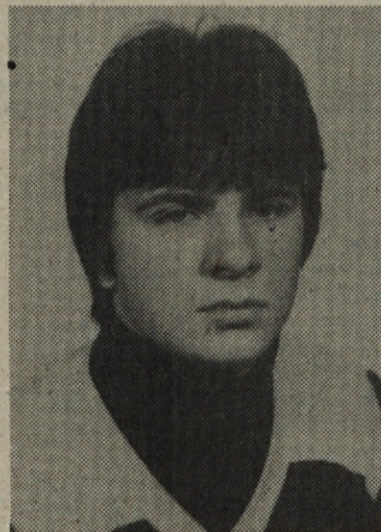
Hala bo dolga 88 in široka 25 metrov, aneks pa dolg 50 in širok 7 metrov. Ta hala je značilna in

predstavlja posebnost v Sloveniji po tem, da bo ogrevana z sončno energijo. Na streho hale bodo nameščeni lovci sončne energije, ki bo segrevala vodo s pomočjo katere se bodo grel radiatori centralne kurjave. To je v Sloveniji prvi poskus uporabe sončne energije za ogrevanje poslopja.

Naši mladinci v Baru

Minilo je že več kot mesec dni, kar so se iz Bara v Črni gori vrnili trije mladinci iz treh Gradisovih TOZD, ki so bili vključeni v mladinsko delovno brigado jugoslovanskih gradbenikov. Z vsemi močmi so si prizadevali, da bi skupaj z ostalimi pomagali pri odstranjevanju hudih posledic potresa in tudi pri gradnji novih objektov. Med temi mladimi je bil tudi HUSEIN MUMINOVIĆ, učenec tretjega letnika šole za tesarje, drugače pa član kolektiva TOZD GE Ljubljana.

Koliko časa si bil v Črni gori?

Husein Muminović

V začetku septembra smo odpotovali v Bar in tam ostali do začetka oktobra, nato pa smo se vrnili nazaj v Ljubljano.

Kakšne vtise si odnesel od tam?

Na prvi pogled se nam je zdelo, da je veliko manj porušenega, kot pa smo si prej predstavljali. Ko pa smo začeli bolj temeljito pregledovati objekte in na njih tudi delati, smo ugotovili, da so skoraj vsi objekti potrebni popravil, marsikateri pa celo neuporabni za stanovanje. Sami smo delali na popravilih stavb, ki so sicer zaenkrat dobro prenesle potres, vendar drugega takega najbrž ne bi »preživele«. V stene smo vgrajevali armaturo, ojačevali dele stavb in podobno.

Ali je bilo delo težko?

Gradbeniškega dela sem navajen že od tukaj, vendar se je delo v Baru precej razlikovalo od mojega — tesarkega dela. Pa smo se vseeno hitro privadili in ni nam bilo težko. Imeli smo enak delovni čas kot v Gradisu.

Kako pa ste se razumeli s tovariši?

Brigada je bila dobro izbrana — večina njenih članov je bilo marljivih, delovnih in s takimi je prijetno delati, saj imaš potem ob koncu vsakega delovnega dne nekaj za pokazati, koliko smo naredili. Vsi so bili tudi strokovno dobro podkovani in zato ni čudno, če smo norme presegli in bili nekajkrat pohvaljeni za odlično opravljeno delo.

Muharemu v slovo

Ponovno smo v Gradisu onemeli, ko nas je v kratkem času zapustil že drugi zvesti sotovariš in sodelavec KAMENJAŠEVIĆ MUHAREM, ki je tragično preminil v nesreči 22. 10. 1979.

Komaj 20-leten se je leta 1971 zaposlil v TOZD kot priučen gradbeni delavec in z veseljem opravljal trdno gradbeniško delo. Kot vzoren delavec je napredoval in opravil tečaj za KV zidarja, letos pa obiskoval tečaj za laborante, ki zaradi krute usode ni končal. Prav zaradi njegove prizadevnosti in tovarištva je bil evidentiran in tik pred sprejemom v vrste gradisovih komunistov, da bi tako še bolj

propomogel k krepitvi samoupravnih in družbenopolitičnih odnosov. Zapustil nas je v trenutku, ko je bil v največjih zagonih svojega dela, za njim je ostala praznina, ki jo bomo težko dopolnili in še težje se bomo sprijaznili z dejstvom, da ga je neizprosna smrt iztrgala iz naše delovne sredine ter vzela družini moža in očeta.

Veliko je še neizrečenega in ostaja v nas, kateri se ga bomo nenehno spominjali kot dobrega sodelavca. Njegovim dragim še enkrat izrekamo iskreno sožalje.

Sodelavci
iz TOZD Koper

Nagrajenci

V eni izmed letošnjih številk GV smo zapisali, da razmišljajo v TOZD GE Maribor o takojmenovanih »tozdovih« nagradah. Le te naj bi prejeli delavci za vsestransko prizadevnost pri razvoju TOZD:

Imenovana je bila komisija, sestavljen pravilnik, gradbišni sveti pa so poslali svoje predloge.

Delo komisije ni bilo lahko. Izmed toliko predlaganih kandidatov, je bilo težko izbirati 25 najboljših. Težko, ker so bili vsi kandidati že skrbno izbrani na samih gradbiščih.

Člani komisije so se ravnali po pravilniku o podeljevanju in mislim, da so svojo nalogo dobro opravili.

Dobili smo prve letošnje tozdove nagrajence. Mislim, da bo to velika vzpodbuda drugim, njim samim pa obveznost, da še dalje prispevajo morda še večji delež pri razvoju gradbene enote.

Že podatek, da je med 25 nagrajenci kar 22 delavcev iz neposredne proizvodnje, en gradbeni tehnik in dva inženirja nam pove dovolj.

Letošnja prva podelitev priznanj in plaket je bila 9. novembra na počitniškem domu na Pohorju. Bilo je nadvse slovesno.

Prvič sem videl rosne oči naših delavcev. Bili so preveč ganjeni, in vznemirjeni, ko so sprejemali priznanja. Skromni, kot so, navedeni dela, skoraj niso razumeli, zakaj sprejemajo priznanja, a hkrati ponosni, saj so jih izbrali njihovi tovariši na gradbiščih.

Pet delavcev je poleg denarne nagrade prejelo spominske plakete in pismeno priznanje, deset delavcev pismeno priznanje in denarno nagrado.

Desetim delavcem pa je poleg priznanja bilo dodeljeno še enotenski oddih na počitniškem domu na Pohorju za dve osebi, ter teden dni plačanega dopusta.

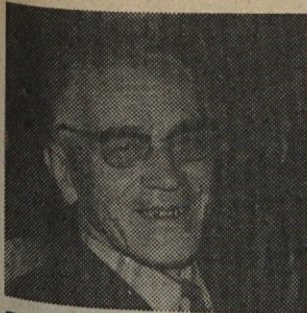
Vse to so si ti ljudje zaslužili, saj so poleg svojega rednega dela žrtvovali precej prostega časa za delo v raznih komisijah in odborih, ali kot delegati na različnih družbenopolitičnih področjih.

Ponosni so, ker so zaposleni v kolektivu Gradis.

V imenu nagrajencev se je zahvalil tov. Šafarič Janko. Morda zato on, ker so mu besede kar same prihajale iz dna srca, toda oči vseh nagrajencev so ga spremljale in pozdravljale vsako njegovo besedo. Oči, ki so se od časa do časa orosile od radosti.

Pozno v noč je odmevala pesem na Pohorju. Pesem prvih gradisovih tozdovih nagrajencev.

ŠTROF

73-letni Štefan Šabrli

Janez Kuhar

Jože Hari

Alojz Ciglar

Evica Hren

Jakob Gregl

Ferdo Habjanič

Janez Habjanič

Franc Zamuda

Ludvig Šlemer

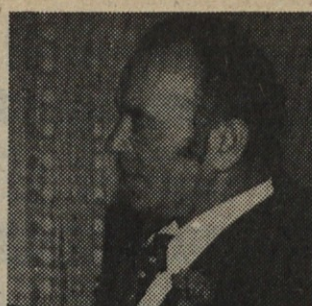
Alojz Bunderla

Ignac Grabnar

Franc Štuhec

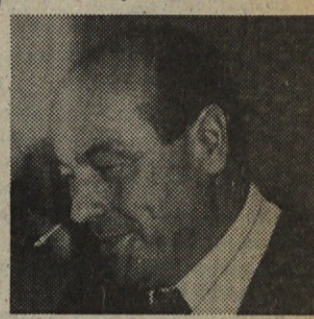
Anton Erbus

Franc Bezjak

Anton Horvat

Jože Štangler

Peter Šavc

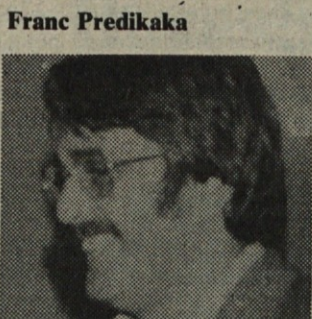
Štefan Spevan

Franc Predikaka

Janko Šafarič

Željko Petovar

Ludvik Špindler

Helena Mihelič

Avgust Fekonja

Mladi zopet v akciji

Imam nalogo, da v imenu KS ZSM GIP »GRADIS« napišem uvodno pismo k akciji MLADI GRADISOVEC.

»Mladinci morajo biti seznanjeni z vsemi dogodki v delovni organizaciji.«

Nekako tako bi moral izveneti prvi poziv mladincem vseh TOZD in DSSS.

Omenil bi, da je v GRADISU zaposlenih polovico mladih do 27. leta starosti. To je ogromen aktivistični potencial, ki se mora čutiti v vsakodnevnih akcijah, zato ima akcija MLADI GRADISOVEC namen, da bi mladina pošiljala svoje prispevke, obveščala zaposlene o svojih uspehih, željah, zahtevah ipd. Gre torej za akcijo, za način obveščanja, s katerim bo mladinska organizacija komunicirala s člani med seboj, z vso mlado generacijo ter z vsemi delavci.

Posebej bi vse mladince Gradisa pozval, da bi se čim širše vključili v akcijo »Mladi Gradisovec«.

V naši mladinski organizaciji je nekaj problemov zelo očitnih, samokritično je treba priznati, da smo za posamezne težave krivci sami. Mladina ne bi smela imeti v svojih vrstah ljudi, ki ne skrbijo za delo, ne upoštevajo discipline, ne skrbijo za politično in strokovno usposabljanje. Zato mora mladinec, ki želi obdržati ugled v svojem okolju, paziti tako na svoje besede kot na svoja dejanja, mora biti vzgled svoji okolici, paziti kako okolica ocenjuje njegova dela.

V OO ZSM se morajo člani potjevati s svojo progresivnostjo, načelnostjo, doslednostjo, znanjem in razumevanjem pogojev ter dejanskih tokov življenja. Menim, da je velikega pomena tudi to, kakšne kadre bo imela OO v vodstvih. Izbirati moramo člane, ki morajo vedeti, kaj je v vsakem trenutku pomembno, ki morajo razumeti probleme, zlasti pa morajo znati organizirati delo mladih. Od pravilne izbire kadrov bo v marsičem odvisno prihod-

nje delo mladine in nadaljnji razvoj.

Posebno je treba organizirati še tesnejše sodelovanje v okviru sindikata in ZK, saj je konferenca OO sindikata vedno pokazala zanimanje za akcijo mladih ter jih podprla.

Pogostokrat ugotavljamo, da je mladina nezainteresirana za delo v OO ZSM. Za enaktivnost navajamo vzroke kot so fluktuacija gradbenih delavcev, stimuliranje mladih, informiranost, dodatno izobraževanje.

Ob problemu dodatnega izobraževanja bi se nekoliko zadržal.

Do sedaj so bili organizirani razni seminarji, razprave za vodstva OO ZSM. Da bi široke množice mladih vpeljali v sistem samoupravljanja in ne samo njihovo vodstvo, je treba rešiti problem idejnopoličnega usposabljanja vseh mladih zaposlenih pri nas, da bomo lahko s takšno osnovo uspešneje razvijali našo aktivnost in sodelovanje na vseh področjih.

Pri tem se moramo zavedati, da vsi mladi še niso osveščeni, idejno pravilno naravnani, da bi kot zrele socialistične osebnosti čutili potrebo po sodelovanju v OO ZSM.

Poudarjam, da je potrebna mentorska pomoč v OO ZSMS. Mentorско delo naj bi bilo predvsem vzgojno in tudi organizacijsko delo, vendar pa ne sme mladih ovirati pri kreiranju novih idej, ampak jih mora s pravilnim usmerjanjem osvobajati vpliva in odvisnosti. To bo vzpodbudilo mlade za samostojno delo in nadaljnje prevzemanje nalog. Torej ne gre za vodenje niti za vplivanje na mlade, ampak za njihovo idejno usmerjanje, kar presega ponekod prisotne tutorske oblike dela z mladimi.

Ob koncu pisma bi se želel zahvaliti vsem, ki so pripomogli, da je akcija »Mladi gradisovec« stekla, mladincem pa polagam na srce, da aktivno sodelujejo v akciji.

Predsednik KS ZSMS
GIP »GRADIS«
DJURO LIČANIN

Učenci Nizkih gradenj iz Maribora

Učenci so naša velika skrb

V naši TOZD imamo kar precej učencev našega Centra za izobraževanje. Učijo se različnih poklicev, prišli so k nam od vsepovsod, saj imamo zastopane kar vse republike.

Svoj obvezni šolski del preživijo v Centru v Ljubljani, kjer si pridobijo potrebno teoretično znanje, medtem ko se tukaj po raznih gradbiščih naše TOZD srečujejo z drugim znanjem in težavami. Naši najmlajši naj bi bili naša velika skrb, saj bodo oni enkrat prevzeli vse to kar danes opravljajo njihovi starejši sodelavci.

Pri razporejanju teh učencev po gradbiščih nastajajo tudi določene težave, tako pri namestitvi kakor pri samem praktičnem delu. Poskušamo najti najboljše rešitev, da bi učence namestili ločeno v svoje stanovanjske prostore, kjer bi imeli tudi možnost za popoldansko delo in učenje, oz. kjer bi lažje izpolnjevali svoje obveznosti po našem programu za učence.

Pri nizkih gradnjah nam je letos uspelo, da smo na naši Bazi na Pobrežju uredili za naše učence popolnoma ločeno stanovanjsko montažno zgradbo, kjer imajo učenci svoje sanitarije in tudi svojo veliko učilnico. Povsod je montirana centralna kurjava. Učilnica je nekakšen dnevni prostor za učence, kjer lahko urejajo svoje dnevnike, se učijo, šahirajo ali čitajo knjige. Tu imajo tudi svoj TV aparat, tako da lahko ločeno od drugih delavcev spremljajo TV spored in razne druge poučne oddaje, ki jih vnaprej svetujemo in se o njih dogovorimo.

Učenci imajo tu svoje učne ure, organiziramo pa tudi razna predavanja, od katerih nekatera pripravijo učenci sami s pomočjo enega od starejših sodelavcev. Do sedaj smo pripravili tudi obisk Mariborskega mestnega akvarija in Pokrajinskega muzeja, katerega so si ogledali pod strokovnim vodstvom.

Učence želimo vzgajati tudi v našem samoupravnem življenju, zato smo izvolili tudi domsko skupnost, katere predsednik je učenec

Zec Adam. Isti učenec je pripravil tudi predavanje o zgodovini neuvrščenosti in o 6. konferenci neuvrščenih dežel v Havani. Na teh srečanjih v popoldanskem času poskušamo učencem približati tudi zgodovino naše nove Jugoslavije, samoupravni sistem in druga dogajanja, da bi se tako pozneje lažje vključili v delo in da jim bo tudi v pomoč v šoli sami.

Enkrat mesečno bomo imeli zbor vseh učencev, kjer bo sodeloval tudi kadrovik naše TOZD:

Za boljše urejenost stanovanjskih prostorov smo izvolili sobne starešine, ki skrbijo za čistočo in red v spalnicah, učilnici in drugih prostorih.

V dogovoru z sosednjo šolo Marčičnik pa bodo smeli naši učenci enkrat tedensko uporabljati njihovo telovadnico za športno rekreacijo.

V zimskem času pa bomo za naše učence organizirali v kopališču Pristan, plavalni tečaj.

Dogovarjamo se tudi za kakšen izlet, obisk gledališča ali športne prireditve in upamo, da nam bo marsikaj od tega tudi uspelo, saj so se že do sedaj pokazali prvi uspehi. Lepo je že to, da vidiš kako naši najmlajši člani kolektiva živijo bolj urejeno in, da je med njimi dosti takšnih, ki to znajo oz. bodo znali ceniti skrb nas vseh za njihovo počutje in vzgojo.

Z mladimi je dela dovolj, pa tudi potrpljenja je treba ali brez truda tudi uspehov ni.

Veseli bomo, če bodo nas in naše učence večkrat obiskali tudi tovariši iz Centra iz Ljubljane, da izmenjamo naša mnenja in izkušnje in, da nam bodo pomagali s svojimi nasveti.

Prav tako bi bilo dobrodošlo vsako sodelovanje med učenci drugih TOZD na športnem in kulturnem področju.

Razveseljivo je tudi dejstvo, da tudi od učencev samih dobimo marsikatero idejo kako izboljšati življenje in delo učencev na terenu.

JANI KLANČAR
Gradis Nizke Gradnje

Novembra so Gradis obiskali predstavniki jugoslovanskega združenja JIN-GRAP. Na pogovoru o naši delovni organizaciji so se zanimali predvsem za pogoje dela in življenjskega standarda, nato pa so si ogledali še obrat gradbenih polizdelkov in proizvodnjo prefabriciranih elementov. Na sliki ing. Jurij Klobučar pojasnjuje način proizvodnje na našem OGP

Veterani, ki so že preko 25 let ostali zvesti Gradisu in svojemu poklicu. Od leve proti desni: Srečko Ferlič — žerjavar, Alojz Kobal — žerjavar sedaj v delavnici, Štefan Farkaš — po staležu najstarejši žerjavar v Sloveniji, Branko Friš — dolgoletni monter, sedaj progovni mojster

Do kam — kje so razumne meje?

Hitro tempo se ne umirja, ampak celo narašča. V svoj tok zajema vse več ljudi. Delovni dan in teden sta vedno daljša ali prekratka. Počitek je vse skromnejši ali pa ga včasih tudi ni. Posledice hitrega tempa dela in življenja so vse slabše in se odražajo v obliki delovnih nesreč, bolezni, tudi kvaliteta dela je največkrat prizadeta.

Kam še sega ta bolezen modernega časa, razen do fizičnih delavcev, ki so na gradbiščih in obratih? Posledice so se pojavile tudi že pri naših strokovnih in umskih delavcih, vendar v drugačni obliki. Nekateri izgubljajo občutek za čas, gibanje in ocenitve nekega stroja z ozirom na okoliščine.

Sestav Gradisa je znan; sestavljen je iz dokaj velikega števila tozdov s svojimi specifičnostmi. V tem velikem številu tozdov je tozd SPO eden od najbolj specifičnih in izpostavljenih. Skoraj vsakemu tozdu je občasno potrebna manjša ali večja pomoč, a največ tozdu SPO. Na tem tozdu leži težko breme dela in odgovornosti, ki ga pa se tudi zaveda. Ne bi mogli trditi, da je vse v najboljšem redu v SPO. S porastom mehanizacije je tudi poraslo število delavcev v SPO. Vedno večji pa je problem strokovnih delavcev. Le-te je težko dobiti, oziroma celo odhajajo tisti, ki so že nekaj časa opravljali določeno delo. V tem primeru pa nastajajo določeni izusti, ker se ne da vsega tekoče reševati zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov; tistih nekaj pa ne moremo še dodatno obremenjevati. Številčno močan kolektiv, ki se že bliža številu 700 upravlja zahtevno težko mehanizacijo. Kljub dokaj velikemu številu strojev so le nekateri deficitarni. Manjkajočo mehanizacijo skušamo nadoknaditi s spajanjem z drugimi

delovnimi organizacijami celo izven republike.

Med deficitarno mehanizacijo so v največjem številu žerjavi. Sposojeni stroji imajo tudi mnogo višjo ceno za obratovalno uro, poleg tega pa so tudi mnogo slabše vzdrževani, posledica tega so tudi občasni zastoji v obratovanju.

Prav ta deficitarnost pa povzroča mnogo hude krvi, ki velikokrat presega meje razumnosti. Kljub objektivnim težavam, katere največkrat nastajajo zaradi nepravilnega planiranja gradbene enote, zavlačevanja dela s strojem ne upoštevajoč, da ga nekdo še rabi, da ima isto tako omejene roke dograditve. Vse to pa običajno pade na rame kolektiva SPO v obliki faktur z razlago, ker stroj ni bil pravočasno dostavljen, ker se je stroj pokvaril, in celo, ker stroj nima deklarirane zmogljivosti. Vse več je takih primerov, ki so naslovljeni na tozd SPO, da bodo prisiljeni zaradi zamude dostave — konkretno žerjavov, zaračunati zamudo za izvajanje del. — Ker je bil žerjav v okvari vam zaračunavamo zastoj; ker žerjavist v soboto ni delal; ker je žerjavist ob desetih zvečer nehal delati. — Ne bi smeli trditi, kot je uvodoma že omenjeno, da je vse v najboljšem redu v SPO, bilo bi nepošteno, vendar večina nerazumevanja iz raznih raznih vzrokov je ravno do koristnikov, toda le nekaterih. Tu pa si le določeni jemljejo pravice, ki niso v skladu z našimi samoupravnimi dogovori, pozabljajo na Gradis oziroma na druge koristnike mehanizacije, ki se mnogo bolj razumno obnašajo do ostalih tozdov in tudi SPO.

Organi samoupravljanja v SPO bodo zavzeli tudi ostrejša stališča, vendar v mejah samoupravnih dogovorov pravil in dolžnosti.

ŠNAJDER LUDVIK

6. posvetovanje o varstvu pri delu

V času od 22. do 24. oktobra 1979 je bilo v Portorožu že VI. Republiško posvetovanje o varstvu pri delu, ki ga vsaki dve leti organizirata Zveza varnostnih inženirjev in tehnikov in Višja tehnična varnostna šola, Univerze Edvarda Kardelja iz Ljubljane.

Kot gostje so se posvetovanja udeležili tudi tov. Vinko Hafner predsednik Zveze sindikatov Slovenije, Andrej Grahor republiški sekretar za delo in član IS SR Slovenije, predsednik SO Piran tov. Anton Mikeln in Ivan Blažec v imenu pokrovitelja posvetovanja Kraško obalnega sveta ZS Slovenije Koper.

Na posvetovanju je cca 500 varnostnih inženirjev in tehnikov med njimi pa tudi 12 člansko zastopstvo GIP Gradisa, pooblaščenih oseb iz varstva pri delu raznih naših tozdov, žal pa smo, s častno izjemo K. O. Maribor, pogrešali naše vodilne delavce in družbenopolitične delavce naše OZD.

Celotno posvetovanje je bilo razdeljeno na tri dele oziroma glavne teme in to, Družbeno planiranje varstva pri delu v OZD, Vzgoja in izobraževanje o varstvu pri delu v usmerjenem izobraževanju ter Sistem in organizacija varstva pri delu v OZD. Vsaka od navedenih tem je imela tudi več koreferatov skupaj jih je bilo 17, poleg še splošne razprave poedincev in prostega razgovora za okroglo mizo, ki je trajalo

pozno v noč.

Kakšno zanimanje je bilo in kako so tudi vsi prisotni sodelovali v razpravah priča to, da so morali razpravljalce omejiti na 5 minut, pa kljub temu niso vsi prišli na vrsto.

Tudi naše 12 člansko zastopstvo se je vključilo v razpravo za okroglo mizo, na temo »Sistem in organizacija varstva pri delu v OZD«.

Da nismo mogli več razpravljati tudi pri ostalih temah, pa je bil predvsem kriv »čas«. Vse referate smo sprejeli tik pred začetkom posvetovanja in nam je primanjkovalo časa, da bi temeljito preštudirali ves material in smo se zaradi tega odločili, da razpravljamo v tej temi, ki je imela tudi največ koreferatov in s katero se v naši praksi največkrat srečamo. Tako smo delno pridobili na času, saj smo imeli na razpolago samo 24 ur časa.

Posvetovanje je bilo zelo dobro organizirano in je čas, ki smo ga prebili na tem posvetovanju zelo koristno izrabili.

Tudi naša OZD vsako leto prireja razne seminarje za kadre in pričakovati je, da bi del iz tega posvetovanja tudi vključila v te seminarje, pa eno stvar ne bi smeli pozabiti. Referati naj bodo pravočasno napisani in razmnoženi in udeležencem predloženi pred pričetkom, tako da se lahko pravočasno pripravijo za razpravo.

BOŽIČ SILVAN

Obvestilo

V sodelovanju z izpitnim odborom pri Gospodarski zbornici Slovenije ter Zvezo društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije so v letu 1980 organizirali 9 seminarjev za opravljanje strokovnih izpitov v gradbeništvu, in sicer:

1. seminar: od 21. I. do 25. I. 1980
2. seminar: od 25. II. do 29. II. 1980
3. seminar: od 31. III. do 4. IV. 1980
4. seminar: od 14. IV. do 18. IV. 1980
5. seminar: od 19. V. do 23. V. 1980
6. seminar: od 22. IX. do 26. IX. 1980
7. seminar: od 20. X. do 24. X. 1980
8. seminar: od 17. XI. do 21. XI. 1980
9. seminar: od 15. XII. do 19. XII. 1980

Roki za posamezne seminarje so vsklajeni z izpitnimi roki, ki jih je razpisal izpitni odbor.

Izpit lahko naredijo vsi diplomirani gradbeni inženirji in arhitekti z 2-letno prakso in vsi gradbeni inženirji, arhitekti in gradbeni tehniki s 3-letno prakso.

Stroški za udeležbo in strokovno literaturo znašajo din 2.600.

Prijave z vso potrebno dokumentacijo pošljite na naslov: Gradis — KKS — Center za izobraževanje.

Skupina naših delavcev pred hotelom Delfin v Poreču

Naši delavci na rekreativnem oddihu v Poreču

Letos je akcija preventivnih rekreativnih odmorov stekla v Gradisu bolj organizirano. Maja meseca so bili v Zeleni laguni v Poreču delavci OGP, KO Ljubljana in DS SS.

Jesenskih preventivnih odmorov v mesecu oktobru in novembru se je udeležilo čez štirideset delavcev GE

Ljubljana, Kovinskih obratov Ljubljana, Železokrivnice, GE Ljubljana — okolica in prvič tudi delavci TOZD Ravne na Koroškem. Za razliko od prejšnjih let, ko so se takih odmorov udeleževali samo delavci KO Ljubljana, OGP in DS SS, je letos že viden napredek. Očitno se je tudi pri ostalih spremenila miselnost o potrebi in dobrih rezultatih, ki jih dajejo rekreativni preventivni odmor. Zato bi bilo nujno, da se v to akcijo vključijo tudi naši TOZD na Štajerskem in Gorenjskem.

Obiskali smo naše delavce v hotelu »Delfin« — Zelena laguna. Ta hotel je izven glavne turistične sezone namenjen predvsem rekreativnem oddihu. Ima vse potrebne športne objekte, ki omogočajo vsakemu delavcu, ki je tam na zdravljenju, da jih uporablja glede na telesne zmožnosti.

Paketi preventivnih odmorov so desetdnevni. Po prihodu v hotel vse udeležence rekreativnega oddiha pregleda zdravnik in postavi začetno anamnezo stanja in na osnovi le-te

naredi rekreativni program. Vsi telovadijo po dve uri dopoldan in dve uri popoldan. Vadbo vodi organizator športne rekreacije.

Obiskali smo naše delavce v Zeleni laguni in v pogovoru so nam povedali svoje mnenje o rekreativnih odmorih izhajajoč iz lastnih izkušenj.

Ivan LAMPREHT, Ravne na Koroškem: »Ravenčani se letos prvič udeležujemo teh odmorov v Poreču, tako da šele sedaj spoznavamo, kako so rekreativni odmori zelo koristni. Ko se vrnemo na Ravne bomo zagovarjali take oblike preventivnih odmorov, ker vsakemu izmed nas izredno koristijo.

Doma se z rekreacijo bolj malo ukvarjam. Za mene edino obliko rekreacije predstavlja kolesarjenje s športnim kolesom, vendar kot vidim, je tudi to več kot pri ostalih udeležencih, ki se sploh nič ne rekreirajo, največ zaradi pomanjkanja časa.

Tukaj sem z vsem zadovoljen. Oskrba je odlična in z rekreativnim programom sem tudi popolnoma

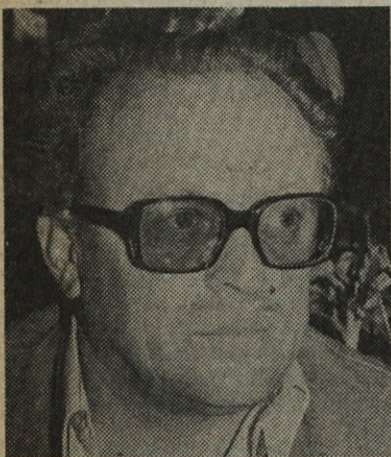
zadovoljen. Vreme imamo sedaj lepo in toplo, zato je tudi v Poreču še toliko bolj lepo. Nekateri gosti se celo še kopajo v odprtem bazenu, ki ima ogrevano vodo.«

Maks PADOVNIK, GE Ljubljana: »Tukaj sem prav zadovoljen. Nič mi ne manjka. Vaje so izbrane tako, da jih vsakdo izmed nas lahko naredi. Sicer je pa tako, če kdo kakšne vaje zaradi zdravstvenega stanja ne more narediti, si zbere po želji drugo, ki jo lažje dela.

Prej se nisem nič ukvarjal z rekreacijo, tako da sem tukaj z nekaterimi vajami imel nekoliko težav, vendar je sedaj vse drugače in se z veseljem rekreiram.

Menim, da bi bilo potrebno še za marsikaterega našega delavca, da bi prišel v Zeleno laguno in se udeležil preventivnega odmora, ker je tak odmor za zdravje zelo koristen.«

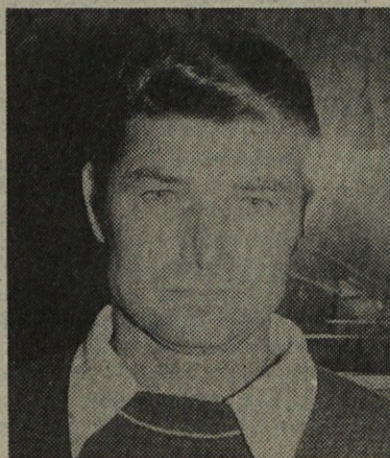
Ciril MAROLT, Kovinski obrati Ljubljana: »Z organizacijo preventivno rekreativnega odmora sem izredno zadovoljen, saj je vse na visoki ravni. Pripomnil bi, da bi glede na to, da imam poškodovano hrbet-

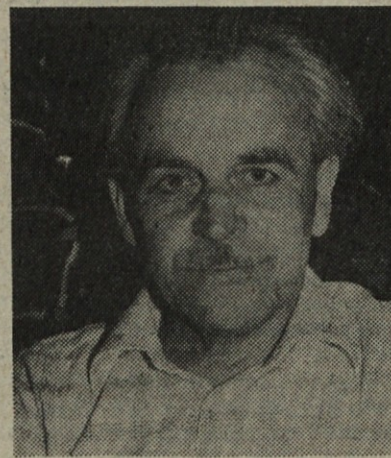
Ciril Marolt

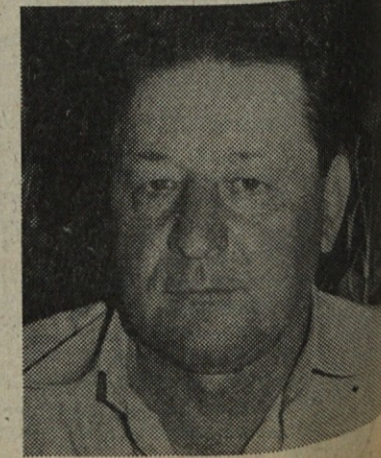
Ivan Mlakar

Vilko Lacković

Ivan Lampreht

Maks Padovnik

Nadaljevanje s 7. strani

Kriteriji za izbiro so naslednji:

- a) delovni staž
 - b) podatki o zdravstvenem stanju delavcev in njihovih psihofizičnih sposobnostih
 - c) obremenitev na delovnem mestu in mikroklimatski pogoji
 - d) socialni vidiki:
 - številčnost družine
 - višina osebnega dohodka
 - stanovanjske razmere
- Stroške naj bi krila DO oziroma TOZD iz skladov skupne porabe, pri dodatnih pogojih naj bi omenili še prispevek, ki bi ga prispeval izbrani kandidat in sicer pri letnem dopustu.

- pri 10 dnevnem odmoru najmanj 3 dni svojega letnega dopusta
 - pri 20 dnevnem odmoru najmanj 6 dni svojega letnega dopusta.
- V bodoče naj ne bi pošiljali na rekreativno zdravstveno preventivne odmore posameznikov, katerim je potrebno zdravstveno obravnavanje zaradi bolezni. Osnovni cilj preventivnih odmorov je preprečevanje obolenj (za posameznike na tako imenovanih ogroženih delovnih mestih) in kompenzacija obstoječega stanja z zmanjšano stopnjo zdravja. S tako izbiro kandidatov se namreč dosega optimalne efekte z aktivnim odmorom.

UTEMELJITEV PREDLAGANE UVEDBE REKREATIVNO ZDRAVSTVENO PREVENTIVNIH ODMOROV

Sodoben način življenja, pri katerem je v ospredju fizična neaktivnost človeka, preobilna prehrana, razni psihični stresji tekom delovnega dne in še vrsta drugih škodljiv

vih dejavnikov, nam prinaša obolenja kardiovaskularnega, respiratornega, lokomotornega in psihonevroičnega sistema.

Najboljše preventivno sredstvo za delavce v današnji industrializirani družbi so vsekakor organizirani rekreativno zdravstveno preventivni odmori.

Z znanstveno dokazanimi in v praksi preverjenimi programi aktivnega preventivnega oddiha je možno doseči predvsem:

- obnavljanje in izboljšanje funkcionalnih sposobnosti, ne le mišičevja, pač pa tudi drugih organov in organskih sistemov.

- Zmanjšanje in popuščanje živčne napetosti ob normalizaciji tonusa vegetativnega živčnega sistema.

- Zmanjšanje prekomerne telesne teže in njenih negativnih posledic.

- Zaviranje procesov biološkega staranja.

- Preventiva — zaustavljanje ali ozdravitev začetnih oblik raznih bolezenskih stanj.

- Pomembno povečanje funkcionalnih in delovnih sposobnosti.

Vsi navedeni podatki kažejo nujnost uvedbe aktivnih preventivnih odmorov. Zato bi to obliko dejavnosti morali podpirati v celoti, sredstva pa ne bi smela delati problema, saj smo visoko civilizirana — humanistična družba, ki ima visoko stopnjo zdravstvenega stanja in delovnih sposobnosti delavcev, ki se vedno večkratno obrestuje.

Organizirana uvedba rekreativno zdravstveno preventivnih odmorov naše DO naj postane stalna oblika te dejavnosti, saj so njeni efekti za delovnega človeka v popolnoma funkcionalnih sposobnosti, regeneraciji

nico in nogo, zame bilo veliko boljše, če bi bil v zdravilišču Laško, vendar Laško stane najmanj še enkrat toliko kot Poreč.

Menim, da nikoli ne bi smelo biti delo bolj pomembno kot zdravje. Moramo čuvati zdravje delavca, ker edino zdrav delavec lahko dobro dela.

Vseh vaj, ki so v programu ne morem narediti zaradi že omenjene poškodbe, zato pa ostale vaje, ki sem jih še sposoben delati, delam z veseljem. Še najraje plavam, ker to najmanj obremenjuje mojo hrbtenico.

Doma delam vaje, predvsem zaradi hrbtenice in noge, kajti pri teh letih — dvainpetdeset — se človek še ne sme prepustiti usodi in vreči puško v koruzo, kajti z vajo krepi telo in obnavlja svojo moč.

Ivan MLAKAR, Ravne na Koro-

škem: »Na rekreativnem odmoru se odlično počutim. Telovadim vsak dan. Program vadbe ni preveč težaven. Postrežba v hotelu je odlična, kakor tudi hrana. Obroki so razporejeni tako, da največ hrane dobimo za zajtrk in najmanj za večerjo. To pa dela težave nekaterim izmed nas, ker smo v večini navajeni prvi obrok hrane zaužiti šele okoli desete ure, ko je malica.

Program rekreacije je zelo pester. Vsako jutro telovadimo, po zajtrku pa se dve uri rekreiramo: plavamo, streljamo, kolesarimo, veslamo, kegljamo, balinamo, peščimo, igramo badmington in golf, tečemo, hodimo v savno itd.

S pošiljanjem delavcev na take odmore bi morali nadaljevati tudi na Ravnah, kajti sedaj vidim, da je takšna rekreacija koristna in potrebna. Človek se tukaj sprosti, od-

organizma in v povečanju fizične in intelektualne kapacitete.

Ekonomske in socialne vrednosti, ki se dosegajo kot rezultat v popolnoma stanja in psihofizične kondicije organizma, so ogromne za našo družbo kot za posameznika.

ORGANIZATOR ŠORTNE
REKREACIJE
Polajnar Alojz

počije živce in vsaj za kratek čas pozabi na vse težave, ki jih ima v službi in doma.

Vilko LACKOVIČ, GE Ljubljana: »Popolnoma sem zadovoljen z preventivno rekreativnim odmorom in sem zato tudi hvaležen, da so me poslali v Poreč. Resnično sem bil potreben takega oddiha, saj doma nimam časa, da bi se rekreiral. Popoldan, ko pridem domov, največkrat tudi delam, da bi še kaj dodatno zaslužil in to me je seveda izčrpalo. Od vseh vaj, ki so na programu še najraje plavam, tako da vsaki dan hodim v bazen ne glede ali je v programu.

Hrana je v hotelu dobra.

Tako organizirane oddihe lahko samo pozdravimo, saj mi je bilo tako všeč, da bi prišel tudi drugo leto, če bi to seveda bilo možno.

C. PAVLIN

Razpis

za hitropotezni šahovski turnir za prvenstvo Gradisa, dne 22. in 23. 12. 1979 v prostorih GIP GRADIS, DSSS, velika sejna soba, s pričetkom turnirja ob 9. uri

Propozicije tekmovanja in obvestilo šahistom:

V okviru priprav na letni ŠIG Slovenije 1979-80 bo v Ljubljani organizirano hitropotezno kvalifikacijsko tekmovanje posameznikov v šahu. Vodja tekmovanja je tov. IVIČ Rajko, zato prosimo, da se glede vseh dejavnosti glede tekmovanja obračate na TOZD GE Ljubljana — okolica, tov. IVIČ, tel. 061 345-080.

Prosimo vse športne referente, naj v svojih TOZD organizirajo predtekmovanje in na osnovi tega sestavijo poimenski seznam prijav.

Pravico nastopa imajo šahisti vseh TOZD GIP Gradisa, ki imajo status delavca v združenem delu.

Potek tekmovanja je določen s pravilnikom hitropoteznih tekmovanj šahovske zveze Slovenije, center za napredek šaha 78. Igra se po sistemu hitropoteznih tekmovanj 2 x 10 min.

Pismene prijave pošljite vključno do 10. 12. 1979 na naslov GIP Gradis TOZD GE Ljubljana okolica, Kvedrova 34, za Iviča.

Vse prijavljene ekipe, ki bodo potrebovale tudi prenočišča v Ljubljani sporočamo, da smo dobili možnost rezervacij pensiona v hotelu TURIST. Zato ob pismeni prijavi navedite še število oseb, za katere rezerviramo prenočišča. Stroške prenočišča krije sami, odnosno vaše TOZD, dočim vam organizator pokrije stroške prehrane (to je kosilo, večerja).

S tovariškimi pozdravi!

Organizator športne rekreacije
POLAJNAR ALOJZ, l. r.

Nagradna križanka v današnji številki

Med tiste, ki bodo poslali izpolnjeno križanko do 20. 12. 1979 bomo razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP GRADIS Ljubljana, Šmartinska 134 a. Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke:

Konglomerat, realizacija, artikel, ZAR, Atos, biro, Žale, Tin, Emba, jarem, realija, as, amulet, ovenelost, nade, Logaritem, grezilo, SA, Akola, Co(balt), os, metla, E, oktant, en, Kerr, ribica, indij, bit, Aceva, unikat, Nine, PS, note, Als, GM, car, melos, met, zidar, nabava, mana, orator, Oleron, tiri, rik, rabi, on, Adela, osek, Canal, Atair.

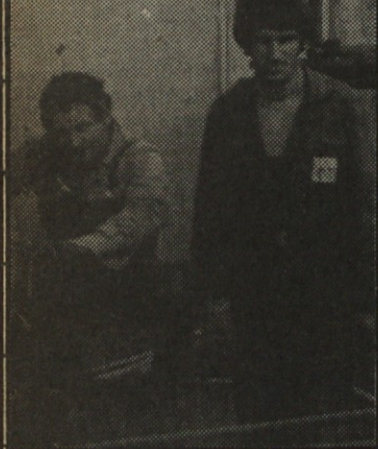
Izzrebani so bili naslednji naši delavci:

1. nagrada 300 din: Marjan Starovasnik, TOZD GE Maribor
2. nagrada 200 din: Saša Udovč, TOZD SPO Ljubljana
3. nagrada 100 din: Nežka Britvič, Maribor, Gosposvet-ska 31

ČESTITAMO!

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9800 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Lotti Vodopivec, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Koletar in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Ljotje Cepuš. Tehnični uredniki: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna Ljudskopravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a, Ljubljana.

Nagradna križanka

				SESTAVIL: MARIO H.	DEL LIKA ali G. TELESA	ČEBELJI SAMEC	RED. moško IME	OBRAMBA ZAĞOVOR	AM. FILM. IGRALKA, BETTE	REKA, KI TEČE SKOZI INNSBRUCK	PRIPADNIKI ARMADE	TELESNA DRŽA V JOGI	ROČAJI	NAN MAČEK
				ITALIJANSKI GRADITELJ GODAL IZ CREMONE										
				ŽIVALSKI BIČKAR, VRTELEJEC										
				NEKDANJI RAZBOJNIK na SLOVENSK.										NEPOPU- STLJIV, DOSLEDEN
				KORALNI OTOKI						JANEŽ (lat.) MESTO V TEXASU, ZDA				
				JEA										
				DESNI PRITOK VISLE na POLJSKEM			V BUDIZMU PRENEHANJE ŽELJE PO OBSTOJU	MESTO NA JAPONSKEM FR. FILM. IGRALKA, VERSOIS					TONA MEMORALA	
				SAMO- VLADAR, TIRAN					OS. ZAJNEK RIMSKA 5			100m ² GL. MESTO ARMENSKÉ SSR		
				POVRNITEV PONAVALJA- NJE							OZD V CELJU HALAJSKA BLAZNOST			
				KOSTNICA (lat.)					VRSTA RAKA SLIKA NA PROZORNI PODLAGI					
				JOŽE TISLER PRITOK DONAVE V ZRN		ILJIČ- LENIN MOSTAR								VODNA ŽIVAL
KEM. OZNAKA ZA KALIJ	KLAS KONTINENT (orig.)	VEZNIK RUDAR		FILM. IGRALKA WEST DVORANA ZA FILMSKE PREDSTAVE				DIREKTOR IZD. SK. LOKA IZDELOVAL- TA PET						
BESEDNIKI POUČNI SLOVAR							VRSTA GLASBIL KRIMINALNA DRUŠČINA							
HEROJI					GRENAK APERITIV DEL HISE						OBLIKA SLOVENS. NIKAL- NICE			
OBRATNIŠKI POKLIC				NOGOMETNI KLUB POL- KVALIFIKAC.		AVSTRILJSKA POZDČEVAL AGENCIJA HADZARESKO Z. IME								
PREČER- NOV PRIJA- TELJ				ENOOKI VELIKAN IZ "ODISEJA" HOLIG. REKA										
ALBIN PERNAT		UČENJE MESTO V BELI KRAJINI		IZBRANA PRUŽBA MESTO V SV. BAČKI										
DEL ŽELODCA PRI PRE- SVEKO- VALCIH				TELOVADNI ELEMENT H. IME					DOBE, VEKI					
SEVER	STARO IME ZA IRSKO MESTO V SV. FRANCIJI			PRITOK BU- GA NA POLJSKEM BARONICA iz "ODISEJA"							ŽEN. IME	IZDELO- VALEC MAP	PISANA TROPEKA PAPIGA	VRSTA PRO- JEKCIJE
PREBIVAJKA NASEGA POLOTOKA						JUNAKINJA SKETONE POVESTI	VAR. HEROJ FRANC- STANE BARONIK, SIEČENIK							
GODALNI INSTRU- MENTA- LISTI						PREDEL BEOGRADA KANON								
OKR. MOŠKO IME				PODZEMLJE V GREŠKI MITOLOGJI LAT. VEZNIK					NASPROTJE od: PAR					
NASELJE NA NO- TRANJSK- EM					POLOTOK na SVN- SZ				VELIKO FINSKO JEZERO					
KRATICA VOJASKE ZVEZE V EVROPI					PRIPADNIK INDIJAN. PLEMENA V ZDA				HRVAŠKI SLIKAR, VJEKOSLAV					

LETOŠNJI GRADISOVI NAGRAJENCI

Leto je okoli in zopet smo se zbrali na slavnostni seji delavskega sveta delovne organizacije, da bi podelili priznanja najzaslužnejšim članom našega kolektiva za njihovo delo in najbolj uspelim temeljnim organizacijam združenega dela za njihovo dobro gospodarjenje. Med gradbenimi TOZD je bila po seštevku točk z vseh področij

GRADISOVI DIPLOMI

TOZD GE
RAVNE
TOZD LIO
ŠKOFJA LOKA

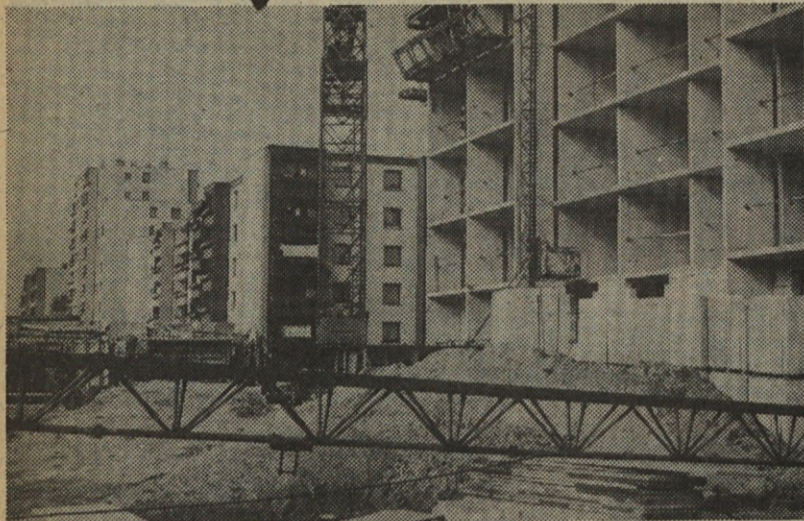
delovanja na prvem mestu TOZD GE Ravne, katerim je to že druga nagrada, odkar nagrajujemo najboljše v Gradisu. Med obrati je prvo mesto zasedel Lesno industrijski obrat iz Škofje Loke. Podeljenih je bilo tudi devet gradisovih nagrad posameznikom, katere predstavljamo v današnji številki.

NAGRADE

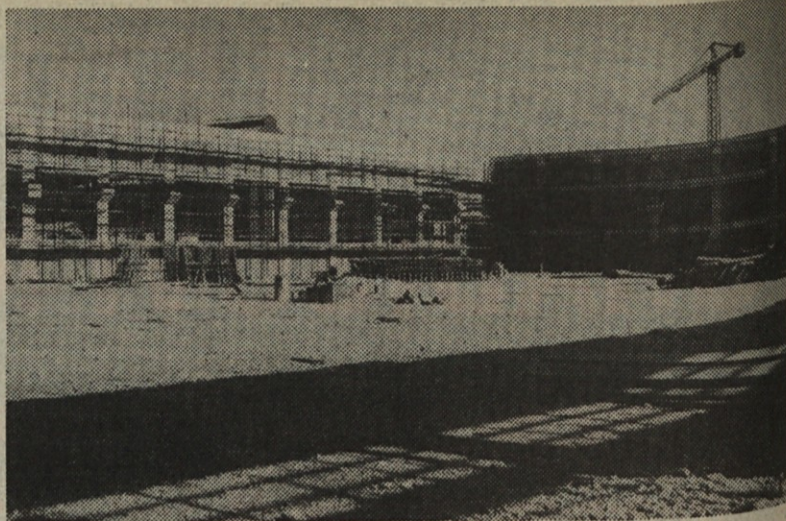
1. nagrada
LOJZE CEPUŠ

2. nagrada
IVO JERŠAN,
dipl. gr. ing.
FRANC PAVLIČ
LEOPOLD PEPELNIK

3. nagrada
JOŽE BERLINGER
JOŽE GAŠPERŠIČ
MARJAN HOČEVAR
JOŽE ZLATAR
ALOJZ ZOREC

Stanovanjska gradnja na Javorniku se že nadaljuje

Hala na Muti za TGO Gorenje — Muta, je dolga 90 m in široka 60 m

Med gradbenimi enotami je letošnjo Gradisovo diplomo prejela TOZD Ravne na Koroškem

Gradisova diploma že drugič na Ravne

»Da je naš TOZD dobil Gradisovo nagrado za dosežene uspehe v poslovanju že drugič, je za nas veliko priznanje,« je povedal direktor TOZD Tone Zaletel. »Dobiti nagrado v tako veliki delovni organizaciji kot je Gradis; med osemnajstimi TOZD pomeni potrditev našega dela in je priznanje vsem zaposlenim.

Takšno priznanje pušča tudi obvezo za vnaprej, po drugi strani pa je bilo potrebno veliko narediti, da smo si ga že drugič priborili. Prvič smo Gradisovo diplomo dobili leta 1976. V sedmih letih podeljevanja tega priznanja je samo jeseniškemu TOZD uspelo nagrado dobiti dvakrat, lani in prvo nagrado leta 1973. Isto nagrado, ki se podeljuje obratom, je uspelo dvakrat dobiti Kovinskim obratom Ljubljana.

Za pridobitev Gradisove diplome je bilo potrebno, da je naš TOZD bil nadpovprečen v večini kriterijev. Mnenje vseh nas na Ravnah je, da

smo dosegli dobre rezultate v poslovanju predvsem zaradi tega, ker se je naš TOZD vključil na vsa področja življenja v občini in v Koroški regiji. Naši delavci so aktivni v družbeno političnih organizacijah v občini in regiji. Naš TOZD mora živeti s Koroško regijo, in to je tudi naša dolgoročna politika. Ocenjujemo, da smo se dobro vključili v regijo in da smo zato domače podjetje, domač Gradis.

Gospodarski rezultati PERLA so tudi zadovoljivi in izhajajo iz zgoraj povedanega. Razen tega veliko damo na standard naših delavcev, tako da je tudi to verjetno vplivalo na odločitev komisije, da nagrada pripada našemu TOZD. Imamo samski dom z delavsko menzo na Ravnah, kupujemo stanovanja za naše delavce in jim dajemo posojila za individualno gradnjo. Sedaj gradimo še samski dom v Slovenj Gradcu.

Za pridobitev Gradisove diplome

je bil najbrž odločilen tudi naš odnos do Gradisa kot celote. Naš TOZD je vedno videl svoje mesto v enotnem gradisu in se je boril za konsolidacijo, stabilizacijo in razvoj enotnega Gradisa.

PLAN DOSEGAMO NA VSEH PODROČJIH

Gradisova diploma je prav gotovo tudi odraz ugodnega finančnega poslovanja v letošnjem letu. Kako ste poslovali v prvih devetih mesecih?

»Uspeh v poslovanju je tudi finančno bil v prvih devetih mesecih dober. Dosegli smo 230 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je 77% letnega plana oz. plan smo presegli za 2%. Na osnovi tega predvidevamo, da bomo tudi letni plan prej presegli, kot da ga ne bi dosegli.

Tudi glede rasti osebnih dohodkov se držimo plana in ne prekoračujemo internih gradisovih meril in resolucije skupščine SR Slovenije o delitvi dohodka.

Zanimivo bi bilo vedeti, kolikšen je povprečni osebni dohodek v vašem TOZD, glede na to, da ste dobili diplomo?

»Čeprav smo dobili Gradisovo diplomo to še ne pomeni, da imamo tudi najvišje osebne dohodke v Gradisu. Povprečni osebni dohodek na zaposlenega v prvih devetih mesecih letošnjega leta brez terenskega dodatka in s povprečno 8% nadur je okoli 6.625,00 dinarjev. Povprečni osebni prejemki, ki vsebujejo tudi terenski dodatek in vse ostale prejemke iz materialnih stroškov so okoli 7.731,00 dinarjev. Z takimi osebnimi dohodki sredimo rasti življenjskih stroškov.

Kako se je letos gibalo število zaposlenih?

»Letos smo imeli v povprečju zaposlenih 450 delavcev in 40 vajencev.

Trenutno pa imamo 445 zaposlenih. Porast je bil glede na lansko leto 3%, kar je tudi v okvirju letošnjega plana.

POLNA ANGAŽIRANOST V LETOŠNJEM LETU

»Naša angažiranost v letošnjem letu nikoli ni bila vprašljiva,« je pojasnil tovariš Zaletel. »Sedaj pa že gradimo objekte, katerih gradnja se bo nadaljevala tudi v naslednjem letu, preostala dela pa bomo pridobili v kratkem, tako da bomo tudi v naslednjem letu imeli polne roke dela.

Kje in katere objekte imate trenutno v gradnji?

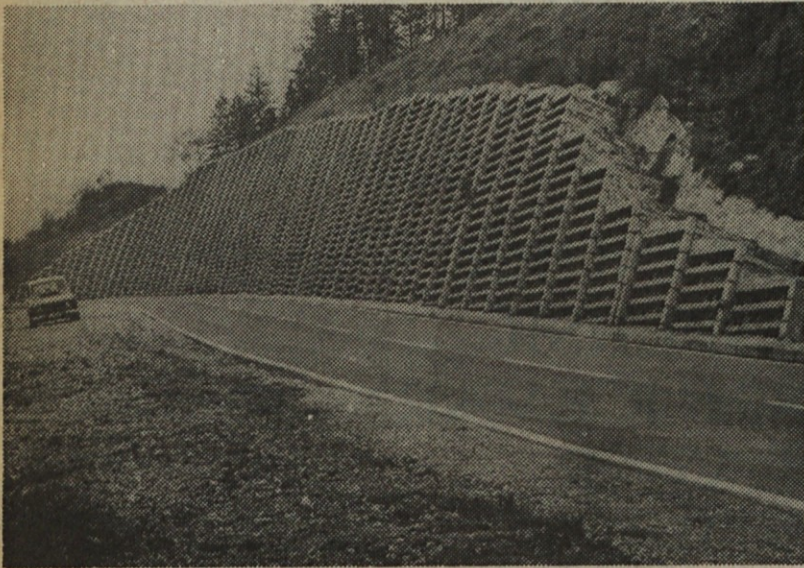
»Delamo v vseh koroških občinah, največ pa seveda na Ravnah, Slovenj Gradcu, Dravogradu in Radljah ob Dravi. Manjše število naših delavcev dela tudi v Mariboru — TAM in Celju — Cinkarna.

Pred enim mesecem je odšla skupina naših delavcev v Biograd na moru, kjer že gradijo gradisov počitniški dom.

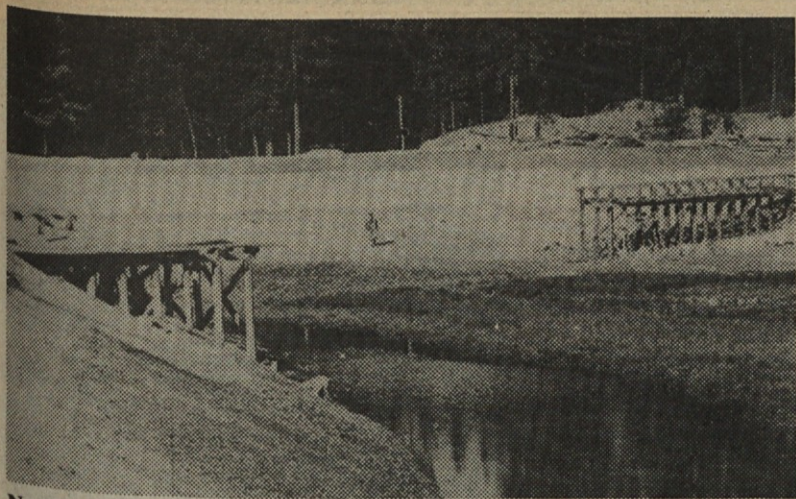
Vaš TOZD je pretežno orientiran na industrijsko gradnjo?

»Res je, da smo večji del angažirani v industrijski gradnji in to predvsem za našega stalnega investitorja Železarno Ravne. Sedaj gradimo za njih halo, v kateri bo jeklolivarna. Na Muti gradimo tudi halo za dvojnega investitorja, Železarno Ravne in TGO Gorenje-Muta. Hala je dolga 90 in široka 60 metrov. V Slovenj Gradcu gradimo hale za Tovarno usnja in Lesno industrijo Slovenj Gradec. Navedeni objekti predstavljajo večji del naše industrijske gradnje.

Na področju visokogradnje pa letmo naredimo okoli 100 stanovanj. Sedaj gradimo stanovanja še vedno na Javorniku. V gradnji imamo stanovanjski blok in stolpnico, čež

Cesta Radlje—radeljski prelaz spada med najtežje cestne gradnje v Sloveniji

Na Ivačkem jezeru bo v kratkem zgrajen rekreacijski center za Železarno Ravne

nekaj dni pa bomo začeli z izkopom gradbene jame za še dva bloka in otroški vrtec. Na Ivačkem jezeru gradimo rekreacijski center za Železarno Ravne. Vodo iz jezera smo izpustili, očistili dno, delno zabetonirali obalo, sedaj gradimo lesene pomole in urejamo igrišča za košarko in odbojko. Predvidevamo, da bomo v kratkem začeli tudi z polnjenjem jezera in pozneje z gradnjo hotela ob jezeru. ako se bo Ivačko jezero spremenilo v lep rekreacijski center v neposredni bližini Raven.

Gradimo tudi objekta nizkih gradenj. Dokaz naše usposobljenosti za to vrst gradnje je pred kratkim odprta cesta Radlje-Radeljski prelaz, ki ji zadnje čase po zahtevnosti ni podobne v Sloveniji. Upam se celo trditi, da je gradnja te cestne povezave bila bolj zahtevna kot gradnja avtoceste skozi ljubljansko barje, in da bi malokatero gradbeno podjetje v Sloveniji to nalogo tako uspešno opravilo. Zdi se mi, da smo pravočasno dokazali, da je Gradis še vedno najmočnejše podjetje nizkih gradenj v Sloveniji.

LASTNE INVESTICIJE

Kako je pa z lastnimi investicijami?

»Naše lastne investicije sledijo plan srednjeročnega razvoja do leta 1980. Sedaj imamo v gradnji novo bazo na Ravnah in samski delavski

dom v Slovenj Gradcu.

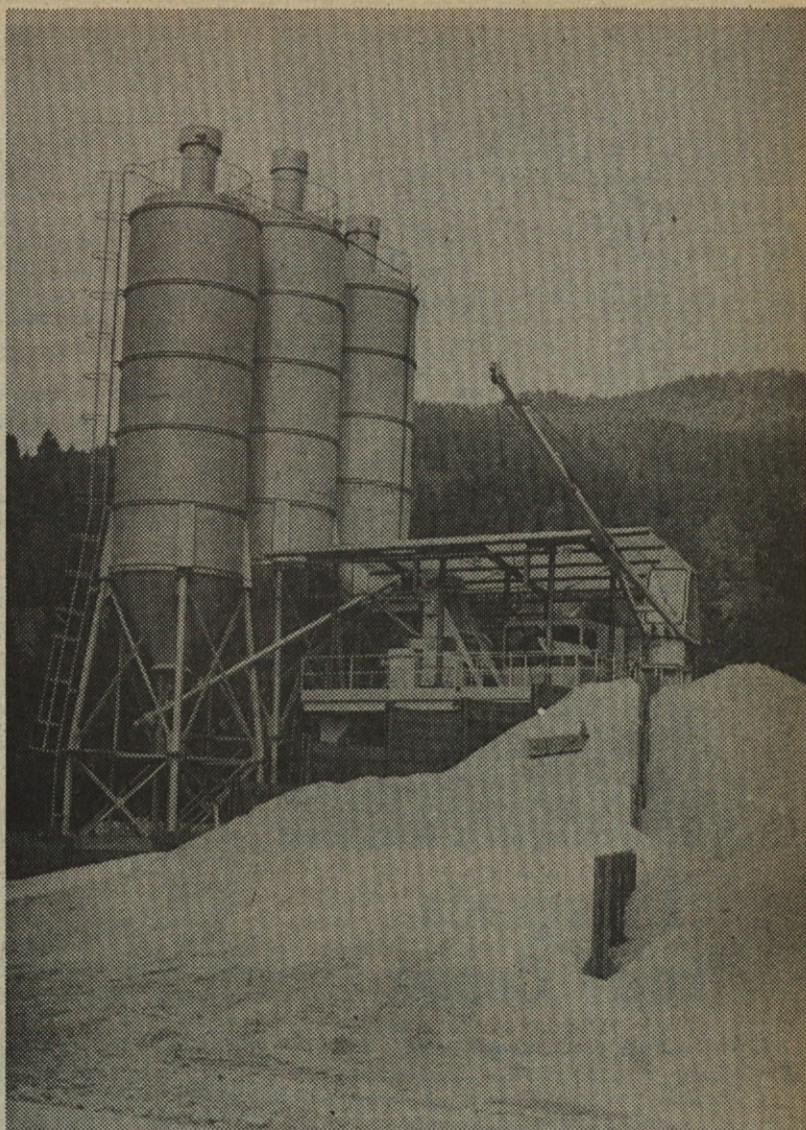
Baza na Ravnah zajema betonnarno SB 500 z vsemi pripadajočimi objekti, centralno skladišče, pisarniške prostore, prostore za laboratorij, deponijske prostore za vse vrste gradbenih materialov. Baza se razteza na površini 3,5 hektarjev in ima popolno komunalno ureditev. Celotno zemljišče je tudi že ograjeno.

Samski dom, ki ga v Slovenj Gradcu gradimo za naše delavce je že pod streho in smo že začeli z instalacijskimi deli. To bo izredno konferten dom, lahko bi rekli hotelskega tipa. Končan bo naslednje leto. V njem bodo tudi štiri družinska stanovanja.

AKTIVNE DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

Sindikati, ZK in mladinska organizacija so v raverskem TOZD dokaj aktivni, to predvsem velja za OO sindikata in se vključujejo v vse akcije na ravni delovne organizacije in raverske občine.

O delu sindikalne organizacije je spregovoril njen predsednik, tovarš Bogomir Gabrovec: »Našo sindikalno organizacijo vodim že 13 let in sedaj upam, da bom v kratkem predal dolžnost svojemu mlajšemu nasledniku. V sindikatu je vedno dosti dela, seveda če hočemo imeti aktiven in dober sindikat. Sedaj vodimo

Pred kratkim je bila na Ravnah postavljena tudi ta gradisova betonarna PB 500

razpravo o devet mesečnih rezultatih poslovanja in se pripravljamo na volitve novega vodstva sindikata.

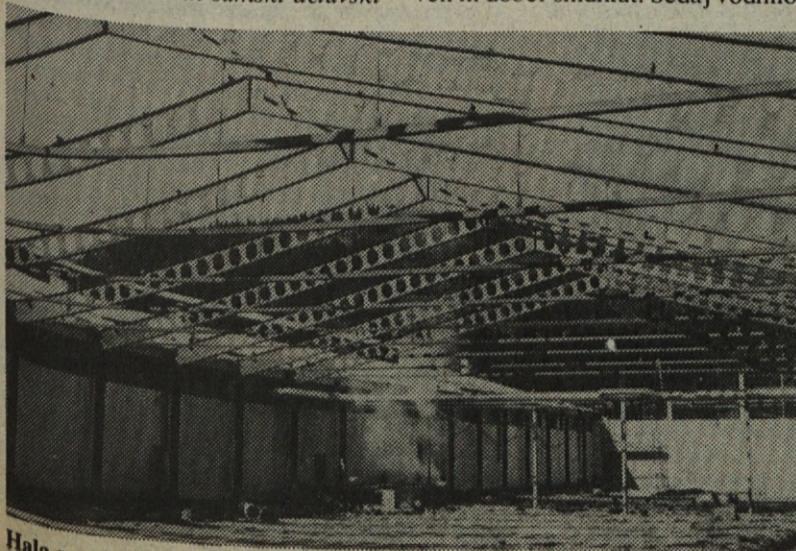
VELIKO DAMO

»ZA STANDARD DELAVCEV«

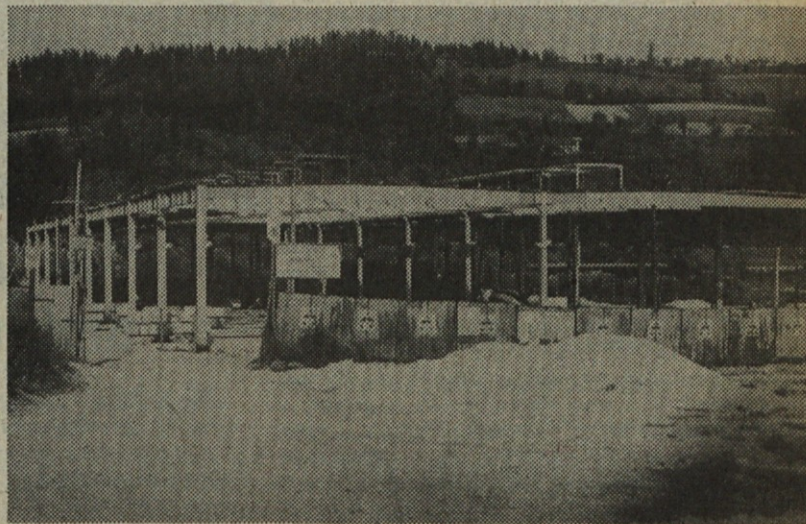
»Pri nas veliko damo na standard delavcev in dobro počutje vseh zaposlenih,« je povedal tovarš Gabrovec. »Na Ravnah imamo tri samske domove, ki nudijo našim delavcem veliko udobja. Poleg samskih domov je

tudi delavska menza, v kateri pripravljamo štiri obroke dnevno: zajtrk, malico, kosilo in večerjo. Dnevno skuhamo tudi do 800 obrokov. V Slovenj Gradcu gradimo nov samski dom, ker naš TOZD pokriva zelo dobro tudi to področje. Tako se bodo že naslednje leto izboljšale stanovanjske razmere naših delavcev v Slovenj Gradcu.

C. PAVLIN

Hala za »Lesno« v Slovenj Gradcu

Gradnja nove jeklolarne za Železarno Ravne

I. nagrada Lojze Cepuš

Lojze CEPUŠ, dipl. soc. del., rojen 7. 11. 1919. Pri Gradisu je zaposlen od 1. 11. 1947 dalje.

V podjetje je prišel poln elana in na takratnem velikem gradbišču v Šoštanj poprijel za delo. Postal je normirec ter nato kadrovik in to delo opravljal do takrat, ko je postal sekretar v delovni enoti Celje. Že v prvih letih je pokazal, da zna prisluhniti ljudem, pomagal jim je nositi težko breme gradbeniškega poklica, ki je v prvih letih po vojni pomenilo, da je treba največkrat delati cel dan ali pa tudi ponoči, vse s ciljem, da bi domovino postavili na trde noge. Tako ni čudno, če so našega Cepuša že takrat volili kot svojega predstavnika v razne upravne in sindikalne organe, saj so vedeli, da jih bo on kot eden izmed njih najlažje zastopal. Bil je eden od ustanoviteljev sindikalnega odbora podjetja in skozi delo tega organa postal cenjen tudi izven Gradisa. Tako so ga izvolili za člana republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev in postal je celo predsednik tega odbora.

V njegovem delu pa je kljub vsem sindikalnim in drugim zadolžitvam bil Gradis vedno na prvem mestu. Leta 1962 je prišel delat na takratno Centralo in prevzel izobraževanje naših kadrov. Plod njegovih rok je današnji Center za izobraževanje, popolnoma samostojna izobraževalna institucija, katere slušatelji so v našem slovenskem gradbeništvu zelo iskani. Na tisoče naših kvalificiranih zidarjev, tesarjev, železokrivcev, betonerjev je šlo skozi uk in tečaje Gradisovega Centra za izobraževanje. Samo letos imamo več kot 780 učencev že v prvem letniku strokovnih šol. Tu pa je še veliko štipendistov, ki so z Gradisovo pomočjo končali študij na srednjih in visokih šolah in delajo danes kot priznani strokovnjaki na naših gradbiščih in v Birojih. Kot človek, ki je imel vedno posluš za delavčeve probleme in za razvoj samoupravljanja v delovni organizaciji, je kmalu spoznal, da za samoupravljanje niso dovolj samo volitve delavca v samoupravne organe, ampak predvsem razgledan samoupravljaec. Tako je bil eden prvih, ki je zagovarjal, da mora biti delavec dobro obveščen, če

hoče opravljati s svojim rezultati dela. Tako je leta 1958 nastal časopis Gradisov vestnik, katerega urednik je že več kot 20 let prav Lojze Cepuš.

Časopis je pomenil tudi prvi zametek današnjega dela na področju obveščanja, ki ga še vedno usmerja Lojze Cepuš. Danes je Lojze Cepuš direktor Kadrovske socialne službe in obenem živ dokaz, da prizadevanje in vera v uspeh prinese lahko ogromne rezultate danes in jutri. Za njegovo vsestransko delo je bil odlikovan tudi z redom dela in redom dela z zlatim vencem. Je nosilec srebrnega znaka OF, zlatega znaka sindikatov, priznanja samoupravljalcev in vrsto drugih pohval in priznanj.

Večino svoje delovne dobe pri Gradisu ste posvetili delu z ljudmi. Mogoče so prav pristni, človeški odnosi doprinesli v Gradisu k temu, da se le redko katerem drugem kolektivu čuti taka pripadnost kolektivu, delovni organizaciji kot pri nas. Kaj menite o tem vi?

Leta 1947 sem na gradbišču TE Šoštanj prvič srečal z Gradisovci — z delavci, s katerimi smo skupno prebredli polnih 30 let. Že takrat sem čutil, da je moje mesto med ljudmi. Rad delam z ljudmi, čeprav to delo ni lahko. Ljudje smo si pač različni, obdani z dobrimi pa tudi slabimi lastnostmi. Toda v vsakem človeku je nekaj dobrega — človeškega in če gradiš na tem kar je pozitivnega, uspehi nikoli ne izostanejo. (Redka razočaranja te seveda ne smejo vreči iz tira).

Tudi naša celotna socialistična družba, stremi za tem, da se med ljudmi ustvarjajo dobri humani samoupravni odnosi. To je hkrati povezano s spoznanjem, da so dobri medsebojni odnosi na gradbišču, v pisarni v kolektivu itd., eden izmed bistvenih pogojev uspešnega dela. Odnosi so povezani tudi s počutjem, vplivajo na produktivnost dela in pripadnost podjetju ter v končni fazi pospešujejo smisel in cilje samoupravnega odločanja.

Moram reči, da v Gradisu v glavnem prevladujejo pristni človeški odnosi iz katerih sledijo tudi pozitivni rezultati poslovanja. Žal pa so nekateri to pozabili in v ospredje stopa lov za denarjem, za potrošniškimi dobrinami itd. Topli človeški odnosi pa stopajo v ozadje. Res je, da se razmere iz dneva v dan spreminjajo, nastajajo nove potrebe, porajajo se novi problemi, toda v kolektivu, kjer znajo uskladiti in se dogovarjati ter ustvarjati dobre medsebojne odnose, fluktuacije ni, ljudje so zadovoljni, pripadnost podjetju pa se iz dneva v dan veča. Oblikuje se nov tip odgovornosti za vsako delo. Tako prodira spoznanje, da lahko Gradis samo takrat uspešno posluje, če se ljudje med seboj dopolnjujejo, če se stalno krepi sodelovanje sicer avtonomnih, toda med seboj odvisnih in povezanih temeljnih organizacij združenega dela.

V glavnem pa je teh 32 let hitro minilo — mogoče celo prehitro. Toda čas v katerem živimo ne pozna sentimentalnosti in le trdo delo lahko rodi bogate sadove. Sprejeta nagrada je zame visoko priznanje minulega dela, hkrati pa obveza za nadaljnjo uspešno delo.

II. nagrade Ivo Jeršan, dipl. gr. ing.

Ivo JERŠAN, dipl. gr. inž., rojen 3. 7. 1930. Pri Gradisu zaposlen od 13. 6. 1955 dalje.

Kot pomočnik direktorja za inženiring v TOZD Biro za projektiranje Ljubljana zaoral ledino v tovrstno dejavnost, ki je za TOZD, pa tudi za delovno organizacijo kot projektantski inženiring nova. Ena glavnih nalog, ki jih je medtem prevzel je

organizacija in koordinacija izdelave kompletne gradbene in tehnične dokumentacije za Tovarno sladkorja v Ormožu.

Glede na izredno zahtevnost projekta in kratke izdelavne termine, je tov. Ivo Jeršan s pravilnim organizacijskim pristopom in veliko osebno izkušnostjo ter prizadevnostjo v zadovoljstvo investitorja, veliko prispeval, da je bila projektna dokumentacija pravočasno izdelana in s tem tudi tovarna zgrajena v rekordnem roku. To pomeni istočasno veliko afirmacijo naše dejavnosti.

Ste eden prvih, ki je pravilno doumel današnje potrebe gradbenih delovnih organizacij na področju inženiringa. Kako si razvoj take dejavnosti predstavljate v Gradisu?

Pojmi o dejavnosti inženiringa, »ključ v roke«, »izvozu pameti«, »know-how«, pogodbah in podobno niso novi. Kljub temu pa še vedno niso dovolj opredeljeni, zlasti, ker se med seboj močno prepletajo, so odvisni in je prav določitev obveznosti iz posamezne izmed gornjih dejavnosti težka. Republiški zakon o graditvi objektov iz leta 1973 je uvedel pojem izvajalski ali prodajni inženiring in investitorski inženiring.

Izvajalski ali prodajni inženiring obsega ob učinkovitem investitorskem nadzoru izdelavo tehnične dokumentacije, graditev objektov, nakup naprav in opreme, ter izročitev zgrajenega objekta v obratovanje. Za opravljanje te vrste inženiringa se lahko registrirajo organizacije združenega dela, ki so registrirane za izdelavo tehnične dokumentacije za graditev objektov ter organizacije združenega dela, ki so registrirane za dejavnost v katero gradnja spada ali pa da proizvajajo naprave in opremo pod pogojem, da same neposredno opravljajo delo za katero so registrirane.

Investitorski inženiring pa obsega vodenje in organizacijo celotne investicije in ga z registracijo lahko opravlja organizacija združenega dela, ki ima organizirane ustrezne strokovne službe.

Iz obsega gornjih dveh oblik inženiringa vidimo, da je izvajalski ali prodajni inženiring le del celotnega procesa, katerega vsebuje investitorski inženiring.

Pri tem bi poudaril, da se inženiring ne smatra izvajanje del ali dobave opreme temveč organizacija investicije, ter opravljanje in nadzor nad njo.

Pojem »ključ v roke« pa je prevzem kompletne investicije, tako inženiringa kot izvajanja. To poudarjam zato, ker nam je ta izraz domač, vendar ga ne uporabljamo v pravem smislu pomena. V to nas je zapeljal že temeljni zakon o graditvi investicijskih objektov, ki je za inženiring štel tako izvajanje

kot vodenje celotne investicije, skupno z vso potrebno dokumentacijo. Zakon o obligacijah pa je v svojem 640. členu za to kompleksno dejavnost uvedel v našo zakonodajo posebno določilo v gradbeno pogodbo, to je »ključ v roke«. Dejavnost inženiringa je torej le del dejavnosti, katero obsega »ključ v roke«.

Prav tako se pojem inženiringa pojavi v okviru pogodbe »know-how«, kjer se dobavitelj opreme dogovorja s partnerjem, da bo organiziral delo z njo, svetoval vključevanje dobavljanje opreme z optimalnim učinkom in podobno.

V kolikor se dela po pogodbi »ključ v roke« ali »know-how« izvajajo v tujini se inženiring storitve, poudarjam intelektualna dejavnost, ne pa izvajanje del, smatra kot popularni »izvoz pameti«. Ta pride do izraza prav zato, ker je v tujini običaj, da del inženiring storitev opravljajo consultantske organizacije, ki so neodvisne od izvajalca. V mnogih primerih so to lahko organizacije, ki so sodelovale pri licitacijah, vendar niso uspele s ponudbo in jim investitor zaupa nadzor nad izvajanjem del.

Sedaj, ko smo razčistili posamezne opredelitve izrazov ter obseg dejavnosti zanje, obenem pa vemo želje, katere izražajo investitorji, se vrnimo na osnovno vprašanje dejavnosti inženiringa v Gradisu.

Dosedanji poizkusi te dejavnosti pri nas so le skromni, vključno temu da se zavedamo nujnosti, da jo organizirano uvedemo in jo uporabimo kot nosilca posameznih akcij, tako doma kot tudi v tujini.

Dejavnost inženiringa naj bi združevala posamezne TOZD podjetja v skupnih akcijah pri investitorjih, ter omogočala kompleksnejši prevzem nalog, po potrebi tudi s kooperanti.

Naročniki-investitorji vse pogostejše pričakujejo od nas popolno uslugo, ki je potrebna za izpeljavo neke investicije, to je »ključ v roke« v smislu zakona o obligacijah, torej inženiringa in izvedbe.

Obseg usluge se prične že pri organiziranju, pripravi ter izdelavi investicijskih programskih elaboratov. Nadaljuje se pri organiziranju in izdelavi tehnične dokumentacije skupaj s pridobitvijo upravnih in inšpekcijskih dovoljenj in končno zahteva izvedbo investicije. Ta izvedba pa se v mnogih primerih ne omeji le na izvedbo gradbeno-obrtniških del, temveč zahteva tudi nakup naprav in opreme, ter izročitev zgrajenega objekta v obratovanje. V določenih primerih je lahko v pogodbi dogovorjena tudi usposobitev kadrov, ki so potrebni za proizvodnjo, oziroma za izkoriščanje objekta ter za zagotovitev drugih potreb v zvezi z investicijo. Nadzor inženiringa nad delom sodelujočih kooperantov in dobaviteljev je pri tem obvezen. In ne nazadnje moramo upoštevati želje investitorjev pri organiziranju ekonomsko-finančnih poslov ter sodelovanje pri njih.

Dejavnost inženiringa v Gradisu je praktično neomejena in veliko teh poslov že opravljamo tako po gradbenih TOZD, kot v birojih s tem, da se z organizacijo te vrste dela ne moremo pohvaliti niti doma, še manj pa pred investitorji.

Sama organizacija in »legalno« vključevanje inženiringa v GIP Gradis je odvisna od tega, kaj od njega pričakujemo.

Prva stopnja je bila iniciativa Biroja za projektiranje Ljubljana, da je razširil svojo temeljno dejavnost še na pripravljanje in izpeljavo investicijsko programskih nalog, na zbiranje ter predajo kompletne in potrjene investicijske tehnične dokumentacije ter na organiziranje in nadzorovanje investicijske izgradnje.

Vendar je to le del dejavnosti inženiringa, ki je daleč od možnosti, ki je naše podjetje lahko nudi investitorjem.

Z namenom razširitve dejavnosti inženiringa bi bilo nujno v GIP Gradis organizirati ali v okviru DSSS oddelek za inženiring, ali poseben TOZD za inženiring, ali pa inženiring oddelke po posameznih TOZD.

Po učinkovitosti, pregledu trga in možnostih iz-

koriščanja prednosti, ki jo imamo organizirani v GIP Gradis je najslabša zadnja varianta — inženiring oddelki po posameznih TOZD.

Oddelek za inženiring na DSSS bi predstavljal verjetno le nekakšno ime za dejavnosti, ki bi se vršile po posameznih TOZD in s tem ne bi dosegli zaželenega učinka. Obseg del namreč zahteva organiziranje močne strokovne službe, to je močno zasledbo oddelka.

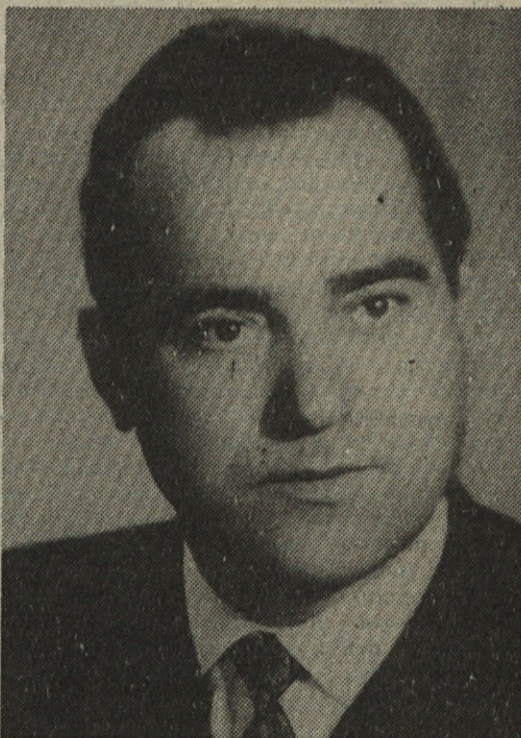
Najprimernejša oblika organizacije dejavnosti inženiringa bi bila samostojni TOZD, ki bi bil nosilec nudenja popolnih uslug investitorju, ter pobudnik akcij GIP Gradisa doma in v tujini. V tem TOZD bi dohodkovno sodelovali zainteresirani TOZD podjetja v posameznih akcijah in tako omogočili izpeljavo investicije res v smislu »ključ v roke«.

Na nas samih je zakaj se odločimo. Vendar z odločitvijo ne smemo odlašati, saj nanjo investitorji ne bodo čakali.

Franc Pavlič

Franc PAVLIČ, delovodja, rojen 4. 9. 1930. Pri Gradisu je začel delati septembra 1956.

Zaradi vestnega in dobrega dela je bil poslan v delovodsko šolo, katero je uspešno končal leta 1956. Ves čas svoje zaposlitve je imel izreden posluš za interese enote in podjetja, saj je bil pogosto na delu na terenu (avtocesta Ljubljana—Zagreb) in izgradnja porušenega Skopja. Na območju regije je uspešno vodil zahtevna opravila pri stanovanjski, industrijski in cestni gradnji. Med njegove najuspešnejše izvršene naloge spada izgradnja veleblagovnice Nama v Ravnah, ki je bila zgrajena v 8 mesecih in je TOZD pri tem objektu dosegla izredne reference. Tudi sedaj uspešno vodi dela pri

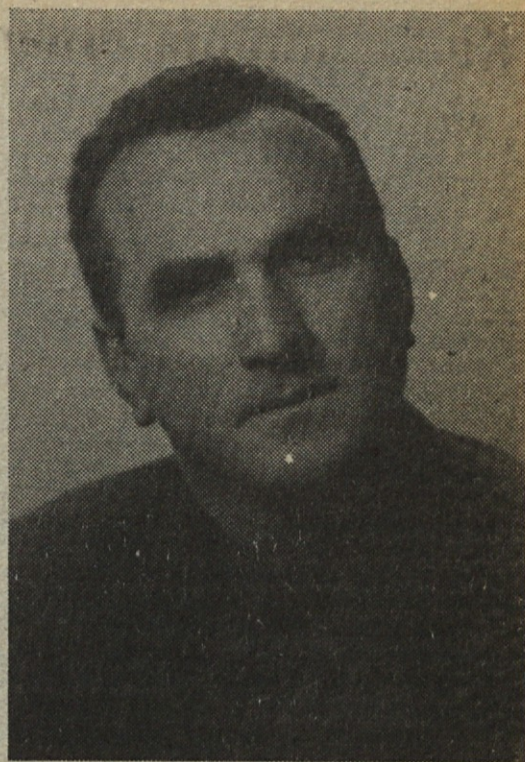

zelo zahtevnem industrijskem objektu Kovačnica za Železarno Ravne. Med svojo zaposlitvijo je bil aktiven družbenopolitičen delavec v enoti. Za zaslugo pri uspešni izgradnji Skopja je leta 1946 prejel Red dela.

Leopold Pepelnik

Leopold PEPELNIK, delovodja, rojen 11. 11. 1925. Pri Gradisu je zaposlen od 11. 7. 1956 dalje. Opravlja dela na zelo strokovno odgovornih objektih.

Dela z velikim čutom odgovornosti vestno in

ažurno. Vse do sedaj je vedno polagal vso pozornost na odnos med podrejenimi in nadrejenimi, posebno pa še o pravilnem nacionalnem odnosu do delavcev. Pri organiziranju dela na gradbiščih polaga veliko pozornosti za varno delovno okolje delavca. Na vseh gradbiščih je z dobro organizacijo in o samoiniciativnosti prispeval k večji produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja.

Veliko objektov je bilo zgrajenih v Ljubljani, kakor tudi v Sloveniji, kjer je delo vodil tov. Pepelnik. Naj omenimo samo nekatere (AMZ, hotel Slon, Mirna).

Sedaj že od leta 1975 dalje vodi dela pri izgradnji naše prve jedrske centrale v Krškem.

Delavce vzgaja v samoupravnem socialističnem duhu in jih navaja na skrbno in gospodarno uporabo materiala. Večkrat je bil izvoljen v organe samoupravljanja v katerih vseskozi aktivno sodeluje.

III. nagrade Jože Berlinger

Jože BERLINGER, gradbeni tehnik, rojen 11. 11. 1932. Pri Gradisu je zaposlen od 3. 10. 1969 dalje. Začel je na gradbišču TE Šoštanj.

V letu 1969 je doživel hudo prometno nesrečo, zaradi katere je postal invalid III. stopnje.

Še v času dolgotrajnega zdravljenja je Berlinger Jože vzdrževal neposredne stike s svojimi sodelavci in se seznanjal z delom in problemi kolektiva, katerega je moral zapustiti proti svoji volji. Zaradi izredne volje do življenja in dela je imenovanemu uspelo pomagati težke posledice nesreče in se vključiti ponovno v našem kolektivu.

Kot izkušen in vesten delavec je pri izgradnji Elektrarne Šoštanj IV. prevzel celotni obračun del. Odgovorno in zahtevno nalogo je opravil vzorno in kvalitetno.

Po končani izgradnji je prevzel v TOZD GE Celje opravila vodje tehnično-obračunske službe, katera opravlja še danes.

Njegovo delo je vestno in opravljeno z odgovornostjo. Zaradi nadpovprečnih moralno-političnih kvalitet je bil v letu 1977 izvoljen za sekretarja osnovne organizacije ZK. Tako kot pri strokovnem delu, je tudi na tem področju njegovo delo od-

v skladu s tozadevnim pravilnikom. Zavedajoč se takšnega obsežnega programa je zahtevala tudi maksimalno sredstev.

Uporabila so se vsa finančna sredstva od prispevka, ki so zbrana od izplačanih bruto osebnih dohodkov, ki so na razpolago tozdu, sredstva iz sklada skupne porabe ter bančna sredstva — krediti. Iz naslednjih števil — podatkov bo razvidno v kakšni višini in času so bila uporabljena sredstva za izgradnjo dveh samskih domov, posojila za individualno gradnjo ter za nakup družbenih stanovanj.

Od 7 % uspeha, ki ga zbiramo od izplačanih bruto osebnih dohodkov

leta 1976	1,580.000 din
leta 1977	1,137.000 din
leta 1978	1,458.000 din
ocena leta 1979	1,834.000 din
plan leta 1980	2,100.000 din

Od tega so bila odobrena sredstva za posojilo za individualno gradnjo stanovanjskih hiš

leta 1976	70.000 din
leta 1977	147.000 din
leta 1978	80.000 din

Za nakup družbenih stanovanj je bilo vloženih lastnih sredstev,

leta 1976	767.000 din
leta 1977	29.000 din

V vseh teh letih smo vezali sredstva iz sklada skupne porabe pri banki za najetje kreditov,

leta 1976	2,200.000 din
leta 1977	1920.000 din
leta 1978	1,860.000 din
	5,980.000 din

V letu 1977 smo zgradili samski dom v Velenju v vrednosti 11,829.099 din — lastni depozit in kredit banke.

V letu 1979 nameravamo dobiti kredita 8,400.000 din in v letu 1980 9,000.000 din, vezava je 50 %. To je posojilo za samski dom v Celju.

Z uporabljenimi sredstvi smo si zgradili dva samska domova in to v Velenju z 367 ležišči in v Celju z 275 ležišči, skupaj torej 672 postelj. V že zgrajenem samskem domu v letu 1968 145 ležišč, tako da razpolagamo skupaj v celoti z 786 ležišči, kar nam v celoti zadošča za sedanji stalež zaposlenih delavcev. V barakah nimamo več naših delavcev, razen seveda na dislociranih gradbiščih, urejenih naseljih kot je Ljubljana, Novo mesto.

Za stanje kakšno imamo je bilo potrebno se marsičemu odpovedati, da smo lahko uporabili sredstva iz sklada skupne porabe, vendar z letom 1980 bo poravnano — plačano vse, razen seveda plačila anuitet za najeti bančni kredit.

Mislil, da sem s tem kratkim člankom le prikazal vse napore in samoodpovedovanje sredstev, vendar vse v cilju, da si ustvarimo primerni stanovanjski standard, ki ga sedaj imamo v skladu s srednjeročnim programom.

Jože Gašperšič

Jože GAŠPERŠIČ, višji gradbeni tehnik, rojen dne 8. 3. 1921. Pri Gradisu je zaposlen od 1. 8. 1972 dalje.

Gradisova nagrada se mu dodeljuje za izredne uspehe pri organiziranju vodenju del v tujini, zlasti v letih 1977—1979. Uspehi so vidni v stalnem porastu produktivnosti, organiziranosti in številnem kadrovskem sestavu TOZD. Z doslednim izvajanjem predpisov iz varstva pri delu in skrbi za zaposlene delavce, kar se odraža v nizkem procentu

bolniškega staleža (približno 1 %) in minimalnem številu nesreč pri delu (od I. do VIII. 1979 — 3 lažji primeri).

Tov. Gašperšič je tudi pobudnik družbenopolitične aktivnosti v TOZD Frankfurt, kakor tudi v širšem področju ZRN med zdomci, saj je kot dolgoletni predsednik Kulturno prosvetnega društva Sava prejel vrsto pohval naših konzularnih predstavništev. Organizirana prehrana in ustrezna nastanitev ter druga vprašanja standarda zaposlenih delavcev v ZRN TOZD Frankfurt -Main je njegova vsakdanja skrb in okupacija.

V času, ko so nekatere druge delovne organizacije iz Jugoslavije morale zapuščati zahodnoevropska gradbišča ste vi in vaša TOZD uspeli da se močnejše usidrate na območju, kjer vlada izredno huda konkurenca že med domačimi, nemškimi gradbenimi firmami. Kateri so bili tisti odločujoči faktorji, ki so pomagali da ste še vedno ena naših najuspešnejših TOZD?

Posebno se čutim počaščenega ob podelitvi visokega priznanja »Gradisove nagrade« za opravljeno delo v preteklem obdobju.

Podeljeno priznanje je hkrati priznanjem vsem delavcem našega TOZDA, prav posebno pa tistim delavcem, ki so skupaj z menoj kljub neusmiljeni, dostikrat nekorektni konkurenci uspeli uspešno poslovati tudi v najhujšem obdobju gospodarske krize v ZRN.

S pomočjo naših partnerjev smo se uspeli obdržati na tem tržišču tudi v obdobju prepovedi prevzemanja novih objektov in del. Partnerji so pravilno ocenili naše delo ter nas zaradi našega dela smatrali za svoje sodelavce in nenadomestljiv člen v proizvodnji.

Vse to nam je uspelo predvsem zaradi izredno kvalitetno opravljenega dela in zaradi discipline, ki se je zaradi nastale situacije utrjevala, zavedajoč se, da nam bo v prihodnosti lažje se razširiti in povečati, kakor znova pričeti že zastavljeno delo.

V najtežjem obdobju smo hkrati urejevali naše samoupravne medsebojne odnose, skrbeli za rekreacijo naših delavcev ter na ta način napravili naše bivanje v tujini znošnejše.

Za podeljeno priznanje Gradisovo nagrado gre zahvalo vsem delavcem našega TOZDA, hkrati pa nas zavezuje, da bomo tudi v bodoče delali v interesu našega celotnega kolektiva, kakor tudi za skupne interese naše samoupravne socialistične federativne republike Jugoslavije.

govorno in prežeto s tistimi moralnimi kvalitetami, zaradi katerih je Berlinger Jože cenjen v vsem času svojega delovanja v našem kolektivu.

Berlinger Jože je dokazal, da tudi najhujša nesreča ne more odvrniti človeka od njegovih plemenitih ciljev in usvarjalnosti.

Celjska TOZD našega Gradisa se je v zadnjih letih razvila v enakopravnega partnerja oziroma konkurenta drugim večjim delovnim organizacijam v gradbeništvu na celjskem območju. Kako vam je v Celju uspelo da v vsej naglici pridobivanja večjih gradenj, v borbi s prekratki roki in drugim ne pozabite na dobrobit delavca in tako v Gradisu pravzaprav najbolj poskrbite za nastanitev svojih delavcev?

V naši temeljni organizaciji združenega dela smo se zavedali in se zavedamo, da je pogoj dobrega, učinkovitejšega poslovanja tudi raven družbenega standarda vsakega našega delavca.

V svojem izvajanju se želimo opredeliti na vaše postavljeno vprašanje, kako nam je v Celju uspelo, da v vsej naglici pridobivanja večjih gradenj, v borbi s prekratki roki in drugimi ne pozabimo na dobrobit našega delavca in tako v Gradisu pravzaprav najbolj poskrbeli za nastanitev svojih delavcev.

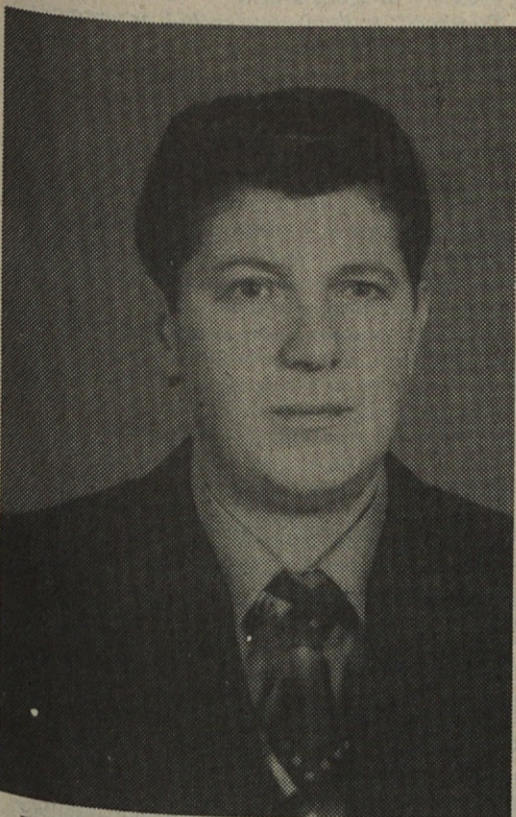
V pripravi srednjeročnega gospodarskega načrta za obdobje 1975—1980 so se oblikovala jasna stališča na zborih delavcev, samoupravnih delovnih skupinah samoupravnih organov in v družbenopolitičnih organizacijah, da se morejo do leta 1978 vsi naši delavci preseliti iz barak v samska domova načrtovana in zgrajena povsem v skladu z družbenim dogovorom o minimalnih standardih gradbenih delavcev.

Samo delavec, ki je pri delu zbran in zadovoljen lahko dosega polno storilnost, pogoj za tak položaj so med drugimi urejeni življenjski pogoji. Osnovni cilj vsakega človeka je primerno bivališče, stanovanje. Vsako drugačno reševanje ne kaže samo nepravilnega odnosa take politike, ampak v nasprotju z osnovnimi cilji jugoslovanske samoupravne socialistične družbe. Sestavljen je bil program izgradnje samskih domov od komisije delavskega sveta za standard in rekreacijo ter od izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata GIP Gradis Celje. Pri tako veliki zastavljeni nalogi se niakor ni zapostavljalo pri planiranju in odobravanju posojil individualnim graditeljem, seveda vse

Marjan Hočevar

Marjan HOČEVAR, viš. kvalificiran delavec, rojen 17. 4. 1939.

Pri Gradisu je zaposlen od 11. 2. 1958 dalje. Takoj po končanem šolanju na Poklicni šoli za strojne ključavničarje se je zaposlil pri Gradisu kot strojni ključavničar. Bil je zelo vesten, marljiv in natančen ter je dosegel pri svojem delu maksimalne uspehe. Ob 30 letnici Gradisa je bil za svoje delo odlikovan z medaljo dela. To mu je dalo še več elana za delo in še bolj si je prizadeval, da bi čim več doprinesel kolektivu. Ko je bila leta 1974 ustanovljena posebna enota Velo za izdelavo Y nosilcev, je bil postavljen za delovodjo te enote in iz leta v leto dosegal večje uspehe. Od začetnih 20.000 kv. m izdelanih nosilcev, bo ista enota pod njegovim vodstvom dosegla letos 80.000 kv. m nosilcev. Prav tako si tov. Hočevar prizadeva na samoupravne področju. Glede na to prizadevanje je bil tov. Hočevar večkrat član različnih samoupravnih organov. Trenutno je član komisije za proizvodnjo in delitev dohodka.

V svojem delu pri Gradisu vztrajate več kot 20 let. Kako ste doživeli razvoj vašega obrata in kaj vas danes veže na Gradis?

Po končanem šolanju sem se leta 1958 dne 11. februarja zaposlil v GRADIS-u (Obratu gradbenih polizdelkov). Po poklicu ključavničar sem bil dodeljen v mehanično delavnico, kjer sem že kot mladenič našel izredno vzdušje in mi ni bilo težko opravljati vseh del, ki so mi bila naložena.

Naš obrat se je zlasti v letih 1958 do 1972 mnogo ukvarjal z zahtevnimi gradnjami na terenu in to zlasti v tehnologiji širom domovine. Moram z velikim zadovoljstvom priznati, da mi je prav sodelovanje pri velikih gradnjah v prej napetem betonu kot n. pr. Tovarna aluminija v Šibeniku, mostovi na gorenski magistrali, mostovi in viadukti na trasi Vrhnika — Postojna in še cela vrsta drugih enako velikih objektov dalo vsa tista spoznanja in ljubezen do našega gradbeniškega poklica, ki mi vsak dan bolj dajejo elan do dela in pripadnost kolektivu GRADIS-a.

Čeprav po poklicu delavec kovinske stroke sem prav iz navedenih vzrokov vsak dan bolj spoznaval, da mi je mesto pri prejnepetem betonu. Skoraj

lahko rečem, da imam ta beton rad. Moji sodelavci in vodstvo je hitro spoznalo, kje bi rad uveljavljal vse svoje delovne sposobnosti in me zato leta 1973 poslalo na tečaj za gradbene skupinovodje. Ko je bila leta 1974 ustanovljena enota VELLA v Obratu gradbenih polizdelkov sem bil dodeljen za delovodjo te enote, kjer sem še danes.

Prav na tem mestu sem dosegel svoje največje delovno zadovoljstvo, saj smo vsi skupaj od začetnih težav dosegli resnično dobre rezultate pri proizvodnji prej napetih nosilcev »Y«.

Ob 30 letnici »GRADIS-a« sem bil odlikovan z Medaljo dela, kar mi ni bilo samo priznanje temveč tudi vzpodbuda za še večji delavni elan, s katerim želim še več doprinesiti k uspehom našega kolektiva. Po tolikih letih mi je GRADIS drugi dom, saj sodelujemo več kot dobro, tako delavci med seboj kot s predpostavljenimi.

Želim, da bi ostalo v Obratu gradbenih polizdelkov kot celotnem GRADIS-u še naprej tako, zlasti pa da, bi bilo sodelovanje med vsemi TOZD še boljše in vzorno in ki bi pripomoglo k še večjim uspehom in renomeju GRADIS-a.

Jože Zlatar

Jože ZLATAR, delovodja, rojen 26. 10. 1925. Pri Gradisu zaposlen od 16. 7. 1952 dalje.

Leta 1961 je končal delovodsko šolo. Izredne uspehe je dosegel pri gradnji viadukta Ravbarkomanda. Vedno je skrbel, da je bilo delo pravi čas opravljeno in kvalitetno. Pri delu se je zavzemal za uvajanje tehnoloških novosti. Skrbel, da so zaposleni imeli in uporabljali zaščitna varstvena sredstva ter jih stalno poučeval o varnostnih predpisih. Ti ukrepi so tudi bili rezultat zelo redkih nesreč na njegovem gradbišču.

Do delavcev je bil pravičen in se je trudil, da so bili nagrajeni čimbolj pravično, čim bližje rezultatom dela. Znal je tudi slabega delavca usposobiti k delu.

V svojem okolju in do svojih sodelavcev ter nadrejenih je bil vedno tovariški in pošten. Naloge, ki jih je prejel oziroma dajal, so bile strokovno izvršene v rokih, če tudi so bile velikokrat tehnološko zelo zahtevne.

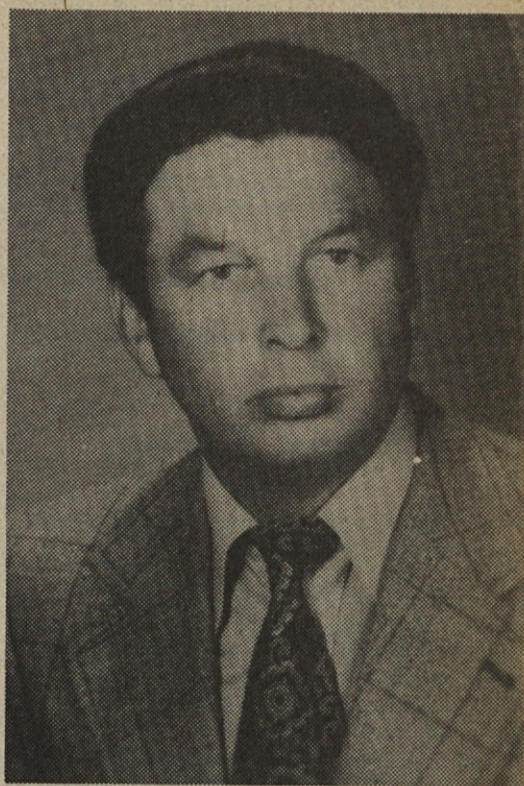
Po zaključku AC Vrhnika — Razdrto se je njegovo delo nadaljevalo na viaduktih na Prelogah na AC Hoče — Arja vas, kot glavnemu delovodju. Tudi ta dela je uspešno izvrševal. Poleg tega je uspešno pomagal uvesti tehnologijo lepljenja na 40-metrskih nosilcih in montaže istih s 100 tonsko montažno konstrukcijo. Velik delovni uspeh, znanje in izkušnje je pokazal pri gradnji strojnice SD-2 v Forminu, ki je bila končana v izredno kratkem času. To je bil eden od zelo zahtevnih objektov, pri gradnji katerega je lahko razvil in pokazal vse svoje sposobnosti.

Poleg delovne vneme in velike zaposlenosti je tov. Zlatar deloval tudi na samoupravnem področju. Velikokrat je bil član samoupravnih organov, komisij in raznih občasnih komisij. Bil je tudi član delavskega sveta podjetja. Pri sprejemanju sklepov samoupravnih organov, se je zavzemal za čimpravičnejše rešitve tako, da ne bi bil interes delavca oškodovan in da je sklep koristil širši množici.

Vaša gradbišča sodijo med tista, za katera pravijo, da so »varna«. Resnično se je namreč na vaših gradbiščih zgodilo zelo malo nesreč. Kaj mislite, kako ste dosegli tako visoko stopnjo varnosti vaših delavcev?

Kako dolgo je že tega, ko sem prestopil prag Gradisove hiše. Od tedaj pa do danes je preteklo 27 let dela, naporov, uspehov, lepih in tudi grenkih trenutkov.

Pri Gradisu sem začel leta 1952 in od takrat do danes delal na mnogih gradbiščih širom po naši državi. Spominjam se vsakega gradbišča in objekta

posebej in prav vsako delo je zahtevalo svoje specifičnosti, odvisno od tega kje in kaj smo gradili, s kakšnimi sodelavci sem delal in kakšni so bili pogoji dela.

Zelo pogosto smo delali v zelo težkih delovnih razmerah, odpovedati se je bilo treba marsičemu, delali smo po ves dan, včasih tudi ob nedeljah in praznikih. Pogoji dela danes in takrat se sploh ne morejo primerjati, pa tudi naši medsebojni odnosi so se zelo spremenili.

V teh letih naj omenim vsaj nekatera naša večja gradbišča. To so številni objekti na Dravi, AC Vrhnika — Razdrto, na viaduktu Ravbarkomanda, AC Hoče — Levec, na viaduktih Preloge in Vrholje, HE SD-2 v Forminu in še več drugih delovišč.

Kot delovodja sem se vsepovsod prizadeval, da se ustvarijo, takšni medsebojni odnosi, ki bodo prispevali k boljšemu rezultatu dela.

Svoje delavce sem poskušal vzgojiti v dobre proizvajalce, jih navaditi na red in delovno disciplino in jim prebuditi občutek delovne dolžnosti.

Trudil sem se za urejenost na gradbišču, še zlasti pa za varnost pri delu, da so bili delavci čimbolj seznanjeni z varnostnimi predpisi in tudi zavarovani pri delu samem z zaščitnimi sredstvi. Rezultat teh prizadevanj je tudi zelo malo število delovnih nesreč na mojih delovnih sektorjih.

Nove in neizkušene delavce sem še posebej opozarjal, na nevarnosti pri delu in jim pomagal, da so se lažje in hitreje prilagodili novemu delovnemu procesu, se vključili v delovno skupino in tako pripomogli k večjemu uspehu celotnega kolektiva na gradbišču.

Pri svojem delu sem sledil tudi tehnološkim novostim; na AC Hoče — Levec, na viaduktih Preloge sem pomagal pri uvajanju tehnologije lepljenja na 40 m nosilcih in pri montaži istih z 100t montažno konstrukcijo.

Zelo zahtevno je bilo tudi delo pri gradnji HE SD-2 v Forminu, katero smo končali v zares kratkem času.

Rad bi povedal tudi to, da sem si prizadeval za pravično delitev dela in nagrajevanja po delu, za vsakega delavca in rad sem vzpodbudil mnoge delavce, da so si pridobili novo znanje v našem Centru za izobraževanje ali pa pri praktičnem delu na gradbišču.

Žal so se našli tudi takšni, ki so nas razočarali in odšli od nas. Čeprav so se izučili svojemu poklicu, pa

nas z našo pomočjo in z sredstvi vseh naših delavcev.

Ali povsod, kjer so ljudje, delo in življenje, tam so tudi uspehi in neuspehi, razočaranja in radosti.

V teh preteklih letih sem sodeloval tudi pri našem samoupravnem delu. Bil sem član raznih komisij in tudi član DS podjetja.

Kljub bogati gradbeni Gradisovi preteklosti, je pred menoj še veliko dela, predno bom zapustil ta naš veliki delovni kolektiv.

Zamene pa je Gradisova nagrada veliko priznanje in pomeni v mojem življenju zares lepo doživetje.

To priznanje bom znal pri svojem bodočem delu tudi pravilno ceniti.

Alojz Zorec

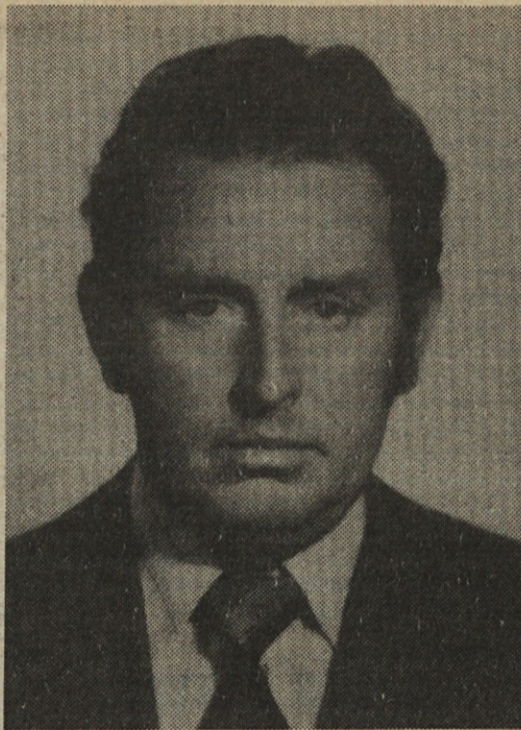
Alojz ZOREC, višji inštruktor, rojen 13. 6. 1931. Pri Gradisu je zaposlen od 22. 8. 1953 dalje.

Delal je skoraj na vseh gradbiščih TOZD Maribor. Vodil tesarska dela širom Slovenije ter v tujini. V času svoje zaposlitve se je ob delu nenehno izpopolnjeval, saj si je med drugim ob delu pridobil izobrazbo gradbenega delovodje in kasneje še inštruktorja tesarskih učencev s pedagoškim in andragoškim izpitom. Ogromne zasluge gre tov. Zorec pripisati na njegovo strokovno delo s številnimi generacijami učencev tesarske stroke, ki so si pod njegovim vodstvom pridobili solidno strokovno znanje. In pa samo njihov strokovni vodja, temveč tudi vzgojitelj, predvsem tovariš, ki zna mlade pritegniti s svojim vzornim delom in odnosom in jim pomagati, kadar ga potrebujejo, to pa ne le ob delu, temveč mnogokrat tudi v svojem prostem času.

V plodnih letih njegovega delovanja smo ga ob strokovno visokem znanju in nenehnem prizadevanju za delovne uspehe srečevali tudi v številnih pomembnih funkcijah.

Med drugim je v preteklih letih opravljal funkcijo člana delavskega sveta delovne organizacije, predsednika delavskega sveta temeljne organizacije GE Maribor, predsednika sindikalnega odbora v Gradisu, sekretarja OOKZ TOZD in konference temeljnih organizacij na Mariborskem področju ter člana republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije. Še vedno je močno aktiven na družbeno-političnem področju, saj trenutno opravlja številne funkcije. Je član komisije zainventivno dejavnost v TOZD član delegacije SIS za izobraževanje, član sekretariata OOKZ ter predsednik Upravnega odbora Centra za izobraževanje. Poleg vsega pa se aktivno udeležuje še v svoji krajevni skupnosti Limbuš — Pekre. Zaradi svojih vrlin je bil tov. Zorec imenovan tudi za delegata IX. kongresa ZKS.

Ena poglobitvenih nalog v naši družbi je bila že vseskozi izobraževanje mladih: Če bomo naše bodoče samoupravljalce vzgajali že od malega v naprednem duhu, nam ne bo treba biti v skrbeh za bodočnost naše družbe. Katere najpomembnejše naloge ima po vašem mnenju danes izobraževanje v našem Gradisu?

Menim, da je razširitev in poglobitev človekovega znanja ena izmed najpomembnejših in družbenopolitičnih odnosov v OZD. Že od nekdaj se je človek boril z mislijo, kako izboljšati, razviti to, kar je že dosegel. Temu načelu se človek ni in se ne bo nikoli odrekel. Eni najpomembnejših elementov, ki posegajo v sistem izobraževanja in ki jih prilikom planiranja in načrtovanja naših nalog v sistemu izobraževanja ne smemo pozabiti so tile:

— hitri razvoj tehnike in znanosti nenehno povzroča spremembe v družbenoekonomskem interesu podjetja,

— nova delovna mesta nastajajo tako hitro, kakor hitro raste sodobna tehnologija, povpraševanje po delu in zato se pojavlja čedalje manjše število mladih ljudi, ki išče zaposlitev v gradbeništvu vse skupaj pa vodi k neracionalni zaposlitvi delavcev,

— število učencev v gospodarstvu v nekaterih panogah nenehno narašča, v druge — sem sodi predvsem gradbeništvu pa se mladina težko odloči za izučitev profilov poklicev kot so zidar, tesar in železokrivec,

— stroški izobraževanja nenehno rastejo in potrebno bo iskati nove vire in načine financiranja, ki bodo omogočili nemoten razvoj izobraževanja gradbenih delavcev,

— potrebno bo prilagajanje šolskih sistemov Zakona usmerjenega šolstva v poklicnih, srednjih, višjih in visokih šolah z dejanskimi potrebami v združenem delu.

Ena poglobitvenih nalog je prav gotovo, da se še naprej in dosledneje prizadevamo vključiti izobraževanje v razvojen načrte, tako srednjeročne kakor dolgoročne. Brez tega ne bomo morali uveljavljati novih samoupravnih in družbenoekonomskih interesov, a le to je pot po kateri lahko delavci vplivajo na vsebino, obseg in trajanja programov teh

dejavnosti. Pomembna naloga je prav gotov oblikovanje vzgojnoizobraževalnih programov in pedagoško didaktičnih pripomočkov in srestev za izobraževanje. Potrebno se bo tudi v najkrajšem času izreči za število usmeritev in smeri izobraževanja, kajti šele na ta način bo možno oblikovati mrežo šol in zahtev v Zakonu usmerjenega izobraževanja za določene profile poklicev. Lahko trdimo, da že presegamo težnje, da bi izobraževali samo le ozke profile poklica. Vse bolj prebira spoznanja, da je izobraževanja in usposabljanje za ozke profile poklicev ni v celoti vsklajeno z zahtevami prihodnosti, z razvojem tehnologije, samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov, s potrebami OZD. Vse premalo pozornosti se posveča izobraževanju odraslih ob delu kot eni svojevrstni obliki izobraževanja. Podpirati in nuditi pomoč moramo vsem tistim, ki se po pridobitvi strokovnega znanja za določeno delo, naloge in opravila v delovnem procesu na temelju pridobivanja znanja, vključujejo v delo ter se ponovno vračajo v izobraževalni proces iz dela, oziroma se vključujejo vanj ob delu z uspešno pomočjo in dogovorom z OZD in tako skrbijo za neposredno povezovanje teorije in prakse v združenem delu.

Pri sestavi vzgojnoizobraževalnih programov ne smemo zaobjeti le znanj za konkretno del, temveč tudi znanja, ki so potrebna za razumevanje širših sklopov delovnega procesa, razvoja moderne tehnologije, znanstvenih dosežkov in samoupravnih družbeno ekonomskih odnosov. Prav takšna znanja so namreč stvarna podlaga zato, da bi se vsak posameznik lahko ustvarjalno vključil v upravljanje nalog in opravil, v uveljavljanje naprednejšega in modernejšega, v procesu dogovarjanja ter v najrazličnejše oblike sprejemanja odločitev v samoupravno in družbeno politično udejstvovanje.

Vseh teh vprašanj ne bo mogoče rešiti kar čez noč s problemi se bomo gotovo še srečevali posebej tam, kjer se v reševanje vseh vprašanj ne bodo dovolj vključevali vsi subjektivni dejavniki. Zato je predvsem pri vzgoji mladih potrebno nujno nameniti veliko skrb delu v delegacijah, samoupravnih organovih seveda tudi v družbeno političnih organizacijah — sindikat, mladina in ZK.

Gre nam za dosledno uveljavljanje sočasnosti samoupravnih družbeno političnih in družbeno ekonomskih odnosov ter pedagoško teoretičnih naporov, ki morajo biti vpeti v proces izobraževanja in usposabljanja kadrov, ki bodo nosilci razvoja podjetja na začetku v Zakonu usmerjenega izobraževanja naslednjega desetletja.

Prav sedaj smo v obdobju, ko se vršijo razprave in posvetovanja o uvajanju in sprejemanju zakona usmerjenega izobraževanja. V teh razpravah moramo biti vedno v polni meri prisotni, da bomo res dosegli to kar potrebujemo predvsem naslednje:

— usmerjanje v področje oz. panogo ne samo v šole

— praktični del pouka se naj prenese v delovne organizacije

— štipendijska politika naj bo taka, ki bo vzpodbujala k nadaljevanju šolanja najposobnejših dijakov

— vse izobraževalne ustanove — šole naj bodo tesno povezane z razvojnimi programom v organizaciji združenega dela.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo

Uredništvo